

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLII. évfolyam • 2007. március

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

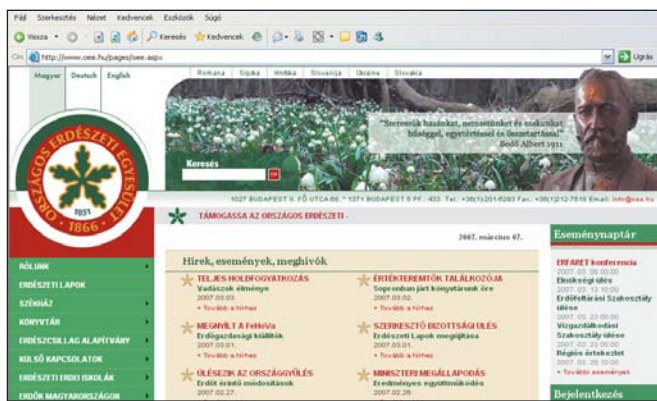
<http://www.oee.hu>

Az Elnökség határozatban alapította meg az Egyesület honlapját. A honlap jelenlegi formájában mind a külvilághoz, mind tagtársainkhoz szól. A honlap tartalma az igényekhez igazítva folyamatosan alakítható. A vállalkozó helyi csoportok és szakosztályok maguk is felrakhatnak információkat a lapra. Az eseménynaptár létrehozásának célja, hogy az ágazat rendezvényei időben és tartalomban ne essenek össze, ezért kérjük, hogy az éves programokat a tervezéskor már határozott időponttal jelöljék meg. Kérem, hogy kísérjék figyelemmel a honlapon megtalálható információkat és javaslataikkal segítsék azok jobbítását. A honlap kialakításában közreműködő számos tagtársunknak köszönetünket fejezzük ki.

Ormos Balázs
szerkesztő

A csepregi pihenőpark esőbeállója; cikket lásd a 86. oldalon

Nagyerdő koszorúzás

1939. október 10-én az országban elsőként a debreceni Nagyerdő egy 31 hektáros tölgyesét nyilvánították védett területté. Erre az alkalomra emlékeztek az évfordulón az Erdők Hete rendezvénysorozat keretében a Nagyerdő Napján Debrecenben a régió erdészei és természetvédői. Az ünnepségen dr. Juhász Lajos, a Debreceni Egyetem docense hangsúlyozta: az elsőként védetté nyilvánított terület ugyan már jórészt elpusztult, de ma már több mint ezer hektár védelem alatt álló erdő terül el a cívisváros környékén. A Nyírerdő Zrt. Debreceni Erdészet Kartács utcai központjának udvarán egy kopjafa emléket a jeles dátumra. Az emlékoszlopnál koszorú elhelyezésével tisztelegtek a többi között a Hortobágyi Nemzeti Park, az Állami Erdészeti Szolgálat, a Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, a Lycium Kör, valamint a Nyírerdő Zrt. képviselői. Ezt követően pedig egy emlékfá ültetésével tették maradandóvá az eseményt a résztvevők, majd együtt tanulmányozták egy erdőfelújítás eredményét a Debreceni Nagyerdőben.

Vereb István

Országos Erdészeti Egyesület
Pilisi Helyi Csoportja
Kissné Szabó Gabriella és
Kertész József részére

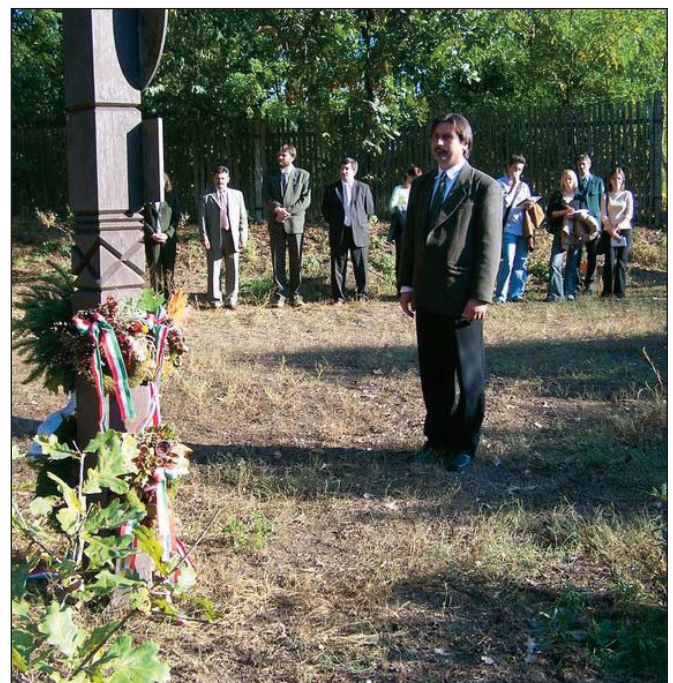
Kedves Gabi!
Kedves Józsi!

Egyszerre írom ezt a levelet Mindkettőtöknek.

Köszönetet szeretnék mondani több bálozó nevében a rendezésért. Minden jó volt! Minden kifogástalan volt! Ez a rendezvény – a hangulat, a program, a viselkedés, minden – bennem a régi szép időket idézte. Amikor még az emberek emberül beszéltek egymással. Amikor ez a rendszerváltásnak, demokráciának és szabadságnak nevezett lepedék még nem szennyezte be az ember lelkét. Amikor még tudtunk abban hinni, hogy egyszer majd minden még jobbra fordul. Vendégeim külön-külön, különböző megfogalmazással, de majdnem ugyanazt állapították meg: Az egész est egy szeretet- és kedvesség-halmaz volt úri modorban előadva.

...
Még sok ilyen léghörű rendezvényen szeretnék részt venni! – Ha lehet.
Mindezért ismételen köszönet Néktek!
Erdészüdvözlettel

Bánó László
OEE tag
Visegrád

A harmadik oldal

Nem gondoltam volna, hogy az érdekképviseletünknek azért is barcolni kell, ami alanyi jogon jár, s amiről érvényes szerződésünk van. Azért, hogy a magánerdőgazdálkodás talpon maradjon egy olyan gazdasági környezetben, ahol aránytalanul nagyok az elvonások.

Ismét kötöttünk egy megállapodást a minisztérium vezetésével. Már csak az a kérdés, ebből mi, milyen feltételekkel, s főként milyen határidőkkel valósul meg? Annak tulajdonképpen örülni kellene, hogy a 2006. évi támogatásokat maradéktalanul rendezik ez év március-áprilisában. Csakbogy ezt már tavaly ki kellett volna fizetni.

A nemzeti finanszírozású erdőtelepítések kifizetésére is vállalkozott a tárca. Erről érvényes szerződése van az állammal minden erdőtelepítőnek, ami mindkét félre kötelező érvénnyel vonatkozik még akkor is, ha az egyik éppen az állam.

Azt is sérelmezik az erdőgazdálkodók, hogy a 2007. évi támogatási rendeletről kimaradt az erdőfelújítás. Igaz egy új jogcímen – de minimális – részben visszakaphatja befizetéseit a magánerdő. Én ebből a szövből a létminimumra asszociálok. Számunkra az is. Sajnálatos, hogy erről a rendeletről még semmi konkrétat nem tudunk. De felhívjuk a figyelmet, hogy a megállapodásban benne van a: „változatlan feltételek mellett” kitétel.

Az is szomorú, hogy még nem tudjuk az erdőt érintő uniós támogatások mikortól vehetők igénybe. Így aztán előfordulhat, hogy nemzeti forrásból már nincs, uniósból még nincs pénz. Bár ha a kifizetések nem határidőre történnek, akkor úgy sem lesz már kinek adni 2009-2010-ben.

Nem kérdés, hogy 2008-tól az Erdőtörvény gyökeres átalakítására van szükség. De ez csak szakmai konszenzussal, és a kapcsolt törvényekkel harmonizálva lehetséges.

A magánerdő működésének szakmai garanciája az integrációs hálózat működésének finanszírozása. Ezt is farigcsálják.

Fájó az is, hogy bár a Nemzeti Erdőprogramról több éve kormányhatározat van, mellérendelt pénz viszont egyetlen fillér sem.

Kormánypárti és ellenzéki képviselők a mezőgazdasági bizottságban, az erdészeti költségvetés elfogadása előtt egyöntetűen egyetértettek, hogy nemzeti forrásból az erdő finanszírozását meg kell oldani. Az Országgyűlés mégis másképpen döntött. Akkor mi is a szakmapolitikai szerepe?

A rendelettervezeteket látva egyértelmű, hogy az uniós erdőtelepítések támogatását drasztikusan megnyirbálják minden téren. Ezek után ki telepít erdőt? S akik eddig ezzel foglalkoztak, ezután miből fognak megélni? Mert ha csak feleannyi erdőt lehet telepíteni feleannyi pénzből, akkor az itt foglalkoztatott emberek 70 %-ának nem lesz munkája. A csatlakozás óta a magánerdősöknek ez volt az egyetlen uniós jogcíme. És most az infláció ellenére ebből is elvonnak. A többit meg később akarják indítani, akkor hogyan tervezzük?

Átláthatóság, garanciák kellenének, nem a létbizonytalanságot gerjesztő alkudozások. A megoldáshoz pedig célszerűbb lenne együtt dolgozni, mint ahogy azt tettük az erdő uniós támogatási rendeletének kidolgozásakor is...

Luzsi József
MEGOSZ elnök

Tartalom

Az erdészeti igazgatás átszervezése 66

Koltay András-Urbán Pál:

Erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás kapcsolata az elkövetkezendő tízéves vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban 69

2011 az erdők éve 71

id. Páll Miklós:

A fatermés növelésének lehetőségei.....72

Szabó János:

Utóirat a „székfoglaló” című cikkhez 73

Reményffy László:

A „Székfoglaló”-nak ajánlom 74

Kollwenz Ödön:

Reflexió a „Székfoglalóra” 75

Fodor Imre:

Hat évtized múltán.....76

Könyvismertetések.....77

Csiszár Ágnes:

Özönnövényé vált a sátoros felleng 78

Emlékeztető miniszteri egyeztetésről 81

Sárvári János:

Szakmai találkozó Somogyban 84

Derzsényi Tibor:

Erdőterület megközelítése – úthasználat.....85

Kelemen Géza:

Csepreg és vonzáskörzetének Erdészeti Térségfejlesztési terve ..86

Syvester Lajos: Apám cserefa arca 88

Egyesületi hírek 90

Szakosztályülések.....92

Szakács László: Diáklapok és vadászterületek 94

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLII. évfolyam 3. szám (március)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **DR. PETHŐ JÓZSEF elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2007. március 5.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Nünükénász, a tavasz biztos jele. Fotó: Pápai Gábor.

Az erdészeti igazgatás átszervezése

A Kormány 2118/2006 (IV.30.) határozatában megfogalmazottak végrehajtásaként, a 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelettel létrehozta a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalt.

Evvel összhangban a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter megszüntette az Állami Erdészeti Szolgálatot és általános jogutódként, alapító okirattal létrehozta a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központját, valamint

területi szervként 19 Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalt.

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (továbbiakban MgSzH) központi hivatal, melyet a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter irányít.

Az MgSzH önállóan gazdálkodik, az előirányzatok felett teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv, melyet elnök vezet.

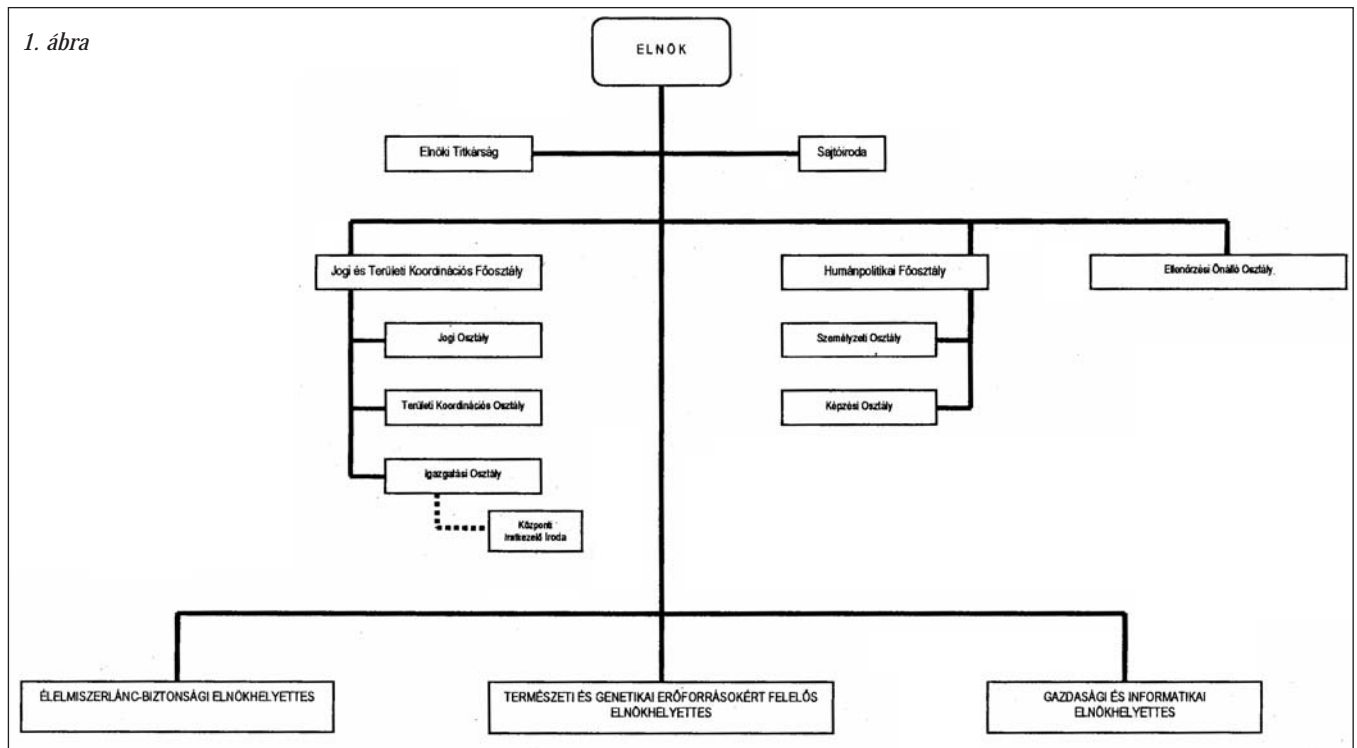
Az MgSzH feladatát központja és te-

ületi szervei útján látja el. Az MgSzH központja és területi szervei is önálló jogi személyiséggel rendelkeznek.

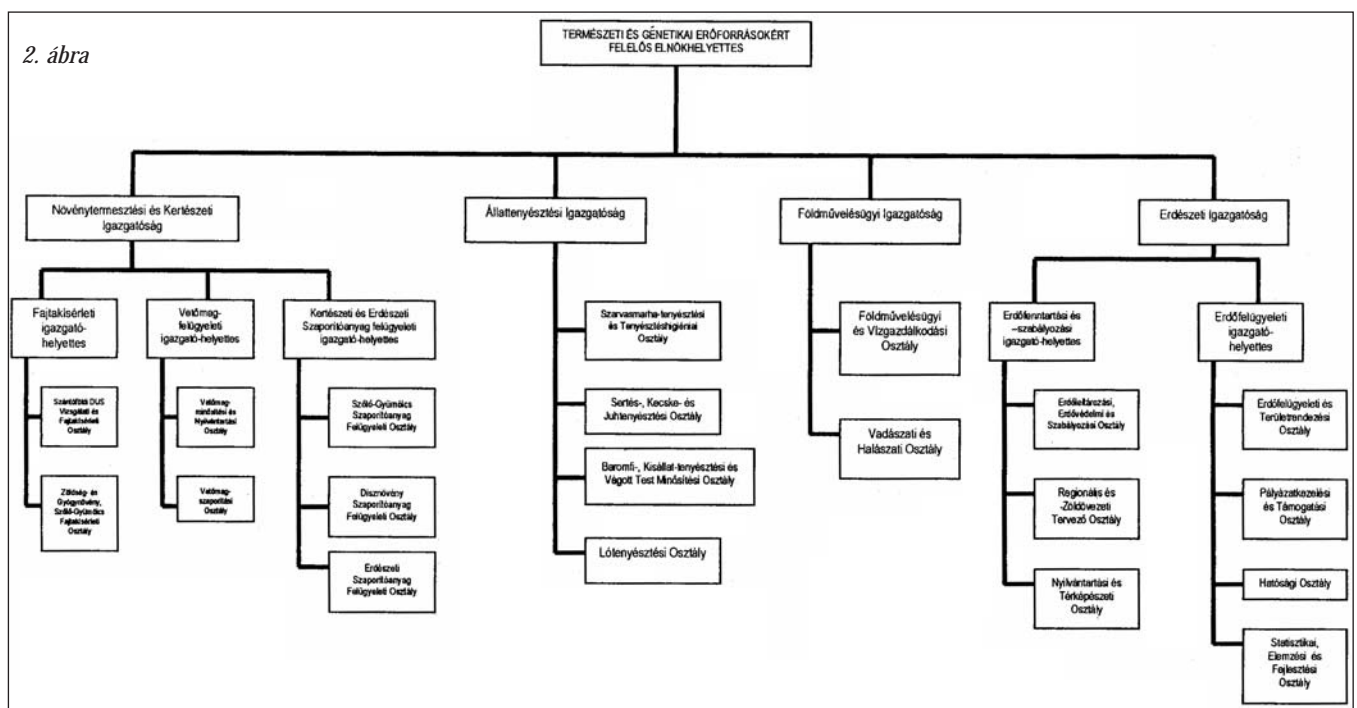
A 19 területi (megyei) szervet főigazgató vezeti.

Az MgSzH a hatáskörébe tartozó közigazgatási hatósági ügyekben első fokon a területi szerv, másodfokon a központ jár el – ha jogszabály másképp nem rendelkezik. Az MgSzH-t a kormány növénytermesztési, talajvédelmi,

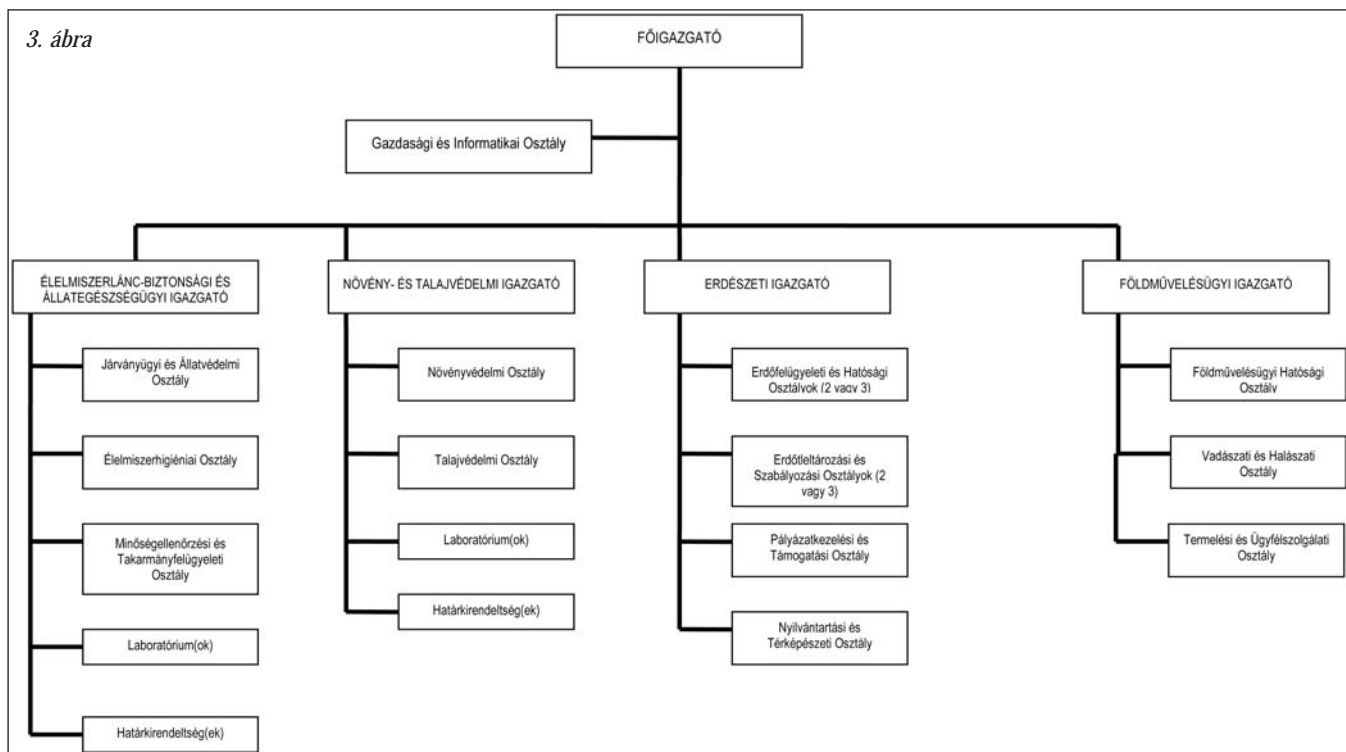
1. ábra

2. ábra

3. ábra

állategészségügyi, állattenyésztési, erdészeti, vadászati, halászati, takarmányozási, borászati hatóságként, illetve növényvédelmi és mezőgazdasági igazgatási szervként jelölte ki.

Az 1. ábra mutatja be az MgSzH központjának szervezeti egységeit.

A 2. ábrán látható a természeti és genetikai erőforrásokért felelős elnökhelyettes alárendeltségében működő szervezeti egységek kifejtése, melyhez az Erdészeti Igazgatóság is tartozik.

Mint az a 2. ábrán látható, az Állami Erdészeti Szolgálat központjának jogutódja – erősen leszűkített feladatkörrel és jogosultsággal – az MgSzH központi szervezeteiben, 7 szakmai osztállyal működik.

Annak erdőfelügyeleti, illetve erdőfenntartási és szabályozási igazgató-helyettese egy-egy osztály vezetését is elvégzi. A központban székelő Erdészeti Igazgatóság gazdálkodási, munkáltatói jogköröket nagyon korlátozottan gyakorol, azok központosításra kerültek. A közvetlen irányítási, rendelkezési joga a területi erdészeti igazgatóságok felett megszűnt.

A 19 Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalból tíznél található erdészeti igazgatóság, amelyek változatlan illetékességi területtel (pl. főváros és Pest megye esetében Pest, Fejér, Komárom megyék és a főváros) a megyehatáron túl is ellátják erdészeti hatósági,

igazgatási feladataikat. Az erdészeti igazgatóságot tartalmazó megyei hivatalok felépítését a 3. ábra mutatja be.

Az államigazgatás reformjaként az új szervezet – a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 2/2007-es (FVÉ.2.) FVM utasítása szerint – további létszámcsökkentésre kényszerül. A volt Állami Erdészeti Szolgálat engedélyezett 400 fős létszámkeretét újabb 50 fővel kell csökkenteni.

Remélhetőleg az átszervezést és létszámcsökkentést követő jogszabályváltoztatások egyszerűsítéssel és feladatcsökkentéssel segítik majd az erdészeti igazgatás jogszerű működésének fenntartását.

Középfokú hatósági szervezetünk átalakulása

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központjának elnöke Madari Jenő; címe: 1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

(A Központ szervezetén belül az Ellenőrzési Önálló Osztály vezetője Kolozsvári Ákos okl. erdőmérnök, a megszűnt AESz gazdasági főigazgató-helyettese.)

A jelenlegi változatlanul a korábbi helyén, a Budapest, V. ker., Széchenyi utca 14. szám alatt működő Erdészeti Igazgatóság Központja a három elnökhelyettes közül a természeti és genetikai erőforrásokért felelős elnökhelyettes irányítása alá tartozik, aki Lajkó Lajos.

Az Erdészeti Igazgatóság vezetője Wisnovszky Károly igazgató, akinek két helyettese van.

Az erdőfenntartási és -szabályozási igazgatóhelyettes

Kolozs László. Irányítása alá a Központ következő három osztálya tartozik:

- Erdőfeltározási, Erdővédelmi és Szabályozási Osztály, vezetője Kolozs László
- Regionális és Zöldövezeti Tervező Osztály, vezetője Fecser István
- Nyilvántartási és Térképészeti Osztály, vezetője Kopányi Imre

Az Erdőfelügyeleti igazgatóhelyettes Ali Tamás, akinek a következő négy központi osztály tartozik az irányítása alá:

- Erdőfelügyeleti és Területrendezési Osztály, vezetője Szalai Károly
- Pályázatkezelési és Támogatási Osztály, vezetője Ali Tamás

- Hatósági Osztály, vezetője Mihálffy Imre dr.
- Statisztikai, Elemzési és Fejlesztési Osztály, vezetője Dézsmá György

*

A területi szervek a következők.

- Bács-Kiskun Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Kecskemét
Főigazgató: dr. Molnár Zoltán
Erdészeti Igazgatósági vez.: Spiegl János ig.
- Baranya Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Pécs
Főigazgató: Tóth Sándor
Erdészeti Igazgatósági vez.: Varga Tamás ig.
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Miskolc
Főigazgató: Orosz István
Erdészeti Igazgatósági vez.: Csomós János ig.
- Fővárosi és Pest Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Budapest
Főigazgató: Miakich István Gábor
Erdészeti Igazgatósági vez.: Szentpéteri Sándor ig.
- Hajdú-Bihar Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Debrecen
Főigazgató: Harsányi Antal
Erdészeti Igazgatósági vez.: Kiss János ig.

- Heves Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Eger
Főigazgató: Szabó József
Erdészeti Igazgatósági vez.: Kondor István
- Somogy Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Kaposvár
Főigazgató: Varga Gábor
Erdészeti Igazgatósági vez.: Nadas József ig.
- Vas Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Szombathely
Főigazgató: dr. Szabóné dr. Kakas Irén
Erdészeti Igazgatósági vez.: Nagy Imre ig.
- Veszprém Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Veszprém
Főigazgató: dr. Radovits Tibor
Erdészeti Igazgatósági vez.: Vaspöri Ferenc ig.
- Zala Megyei Mg. Szakig. Hivatal, Zalaegerszeg
Főigazgató: Németh Zoltán
Erdészeti Igazgatósági vez.: Hajdu Tibor ig.

Az itt nem említett megyei mezőgazdasági szakigazgatási hivatalokban nem működik erdészeti igazgatóság, hanem az erdészeti hatósági ügyek intézése valamely másik megyeszékhelyen működő hivatal erdészeti igazgatóságának hatáskörébe tartozik.

(Az Erdészeti és Faipari Híradó felhasználásával összeállította

Pápai Gábor)

Az EFDSz Emlékérem kitüntetettjei

Szakszervezetünk Elnöksége 2006-ban is kitüntette szervezetünk két olyan aktivistáját az „Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Emlékérmével”, akik társadalmi munkájukkal huzamosabb időn keresztül kitűntek a mozgalmi munkában.

Az emlékérmeket Herczeg Miklós főtitkár adta át Bekő György, a Zalai Erdészeti és Faipari ZRt. szakszervezeti bizottságának titkára, valamint dr. Király Pál, az „Erdészeti és Faipari Híradó” szerkesztő bizottságának társadalmi aktivistája, lapunk megjelenésének gondozója számára, szakszervezeti bizottságaink titkárai év végi országos értekezletének megtisztelő nyilvánosságát felhasználva.

A főtitkár az átadás alkalmával ismertette a kitüntetések indokolását, a kitüntetettek pedig rövid felszólalással köszönték meg az emlékérmeket.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara

ERDÉSZETI NÖVÉNYVÉDELMI SZAKMÉRNÖKÖK RÉSZÉRE TOVÁBBKÉPZÉST SZERVEZ

a gyakorló szakmérnökök számára, az öt évenként kötelező ismeretmegújítás érdekében. A tanfolyam elvégzése feltétele az I. és II. veszélyességi kategóriába tartozó növényvédő szerek beszerzését és felhasználását engedélyező igazolvány megszerzésének, illetve meghosszabbításának.

A képzés ideje: 2007. május 14-18. Az egy hetes képzés során két napos terepi, bemutatkozó jellegű tanulmányutakat is tervezünk.

A képzés költsége: a jelentkezők számától függően előreláthatólag 60.000 Ft amely a gazdasági társaságok szakképzési alapjának terhére elszámolható.

Jelentkezési határidő: 2007. április 15.

További információk és jelentkezés:

Némethné Pogány Csilla
(99) 518-230
Molnár Miklós
(99) 518-677
<http://emevi.emk.nyme.hu>

Felolvad az Északnyugati-átjáró?

A legutóbbi kutatások szerint, ha a mai ütemben folytatódik a globális felmelegedés, az Északi-sark jege annyira megolvad majd, hogy az Északnyugati-átjáró hajózható lesz, és így a New York és Tokió közötti út 7 ezer kilométerrel megrövidül. Az Északnyugati-átjáró évszázadokon át vonzotta a felfedezőket, hajóik azonban rendre a

jég fogságába estek. A globális felmelegedés gyökeresen megváltoztatta a helyzetet. Az olaj- és gázkitermelő társaságok már izgatottan várják, mikor válik rentábilissá a kutatás. A még fel nem tárt tartalékok egynegyede ugyanis állítólag ebben a zónában van. Eddig öt ország – az USA, Kanada, Oroszország, Dánia és Norvégia –

tartott rá igényt. Újabban jelentkezett Svédország és Izland is.

(Élet és Tudomány)

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**

Erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás kapcsolata az elkövetkezendő tízéves vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban

címmel, 2007.02.07-én fórumot rendeztek az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési és Erdővédelmi Szakosztályai.

Meghívott előadók voltak:

Csóka Péter, a FVM Természeti Erdőforrások Főosztályának főosztályvezetője – aki sajnos hivatali elfoglaltsága miatt nem tudott részt venni.

Pintér István, FVM Természeti Erdőforrások Főosztályának főosztályvezető-helyettese, a Vadászati, Halászati és Vízgazdálkodási Osztály vezetője,

Sódor Márton, a KvVM Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályának főosztályvezetője,

Szepesi András, a FVM Természeti Erdőforrások Főosztályának Főosztályvezető-helyettese, az Erdészeti Osztály vezetője.

Köszönjük színvonalas előadásaitak és őszinte érdeklődésüket a jelenlévők véleménye iránt.

Pintér István főosztályvezető-helyettes-től részletes tájékoztatást kaptunk a 2007. 03. 01-től érvénybe lépő vadgazdálkodási üzemtervi ciklusra kialakítandó vadászterületekről, tapasztalatokról. Eddigi adatok alapján 16%-kal lesz több vadászterület. Vítás ügyekben a vadászati hatóság legfontosabb szabályozó elvnek a földtulajdonhoz kötött vadászati jogot tekinti. – Állami terület esetében is a tulajdonos – NFA, KVI – szándéka volt a mérvadó.

Az állami tulajdonú területek vadászati jogának alakulását firtató kérdésekre megtudhattuk, hogy nincs ilyen jellegű nyilvántartás, de várhatóan nem fog csökkenni az állami vagyonkezelők által vadászható terület nagysága. Hogy ezen belül hogyan alakul az állami és magántulajdon, szintén nincs nyilvántartás. – Az átfedés 50-60% is lehet.

Urbán Pál megnyitja a szakosztályülést

A vadgazdálkodási üzemtervek elkészítéséhez szükséges körzeti üzemtervek (a 24 körzetre) 2002-től hatályosak. Az új üzemtervek készítése és engedélyeztetése folyamatban van.

A téma kapcsán a legneuralgikusabb pont a vadlétszám - ezen belül is a szá-

vas, vaddisznó, regionálisan a muflon - kérdése, amin négy éve kilövési kvótákkal próbálnak segíteni. Megemlítette a vadászatra jogosultak tulajdoni szektortól független ellenállását a megemelt kilövési kvóták teljesítésével szemben.

Kérdésként felmerült a valódi földtulajdonhoz kötött vadászati jog kapcsán a vadászterület minimális területének törvényi csökkentése. Valamint, hogy az elmúlt vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban sem sikerült az erdő-, mező- és vadgazdálkodás összhangját megteremteni. Bizonyítják ezt az országos kerítésépítési, regisztrált vadkár és vadkár miatti erdőfelújítási adatok is.

Konstruktív kritikaként elhangzott, hogy ezek a panaszok már a hetvenes években is fennálltak. Bár az állami erdőkezelők vadászati jogával érintett terület az akkori 18-ról 12%-ra csökkent, ezeken a területeken a felelősség az azonos erdő- és vadgazdálkodóé.

Kiemelt kérdésként felmerült a vadkárrelhárító kerítés nem rendes gazdálkodás körébe tartozó mivolta. A Magyarországon évente megépített regisztrált kerítések beruházási költsége önmagában több, mint az egész vadászati ágazat – beleértve az apróvadász területeket is – pénzügyi eredménye. Ezzel kapcsolatban felmerült egy újabb magyar Guinness-rekord felállításának javaslata is. Az egy főre jutó kerítés-folyó méter tekintetében

Urbán Pál és Koltay András elnökök konzultációja

valószínűleg elvinné a pálmát kis hazánk. – Többek véleménye szerint a vadkárelhárító kerítés gazdasági bűncselekmény kategória.

Sódor Márton főosztályvezető részletezte az ország erdeinek 21%-át kitevő természetvédelmi és a nem védett NATURA 2000 területeken természetvédelem által kívánatosnak tartott elveket.

Ezen területeken kiemelt jelentőségű a biológiai sokféleség megőrzését, a természetességi állapot javítását szolgáló extenzív vadgazdálkodás. Az erdő természetes megújuló képességéhez fontos, hogy az kerítés nélkül is fel tudjon újulni.

Szakmailag alátámasztott kritikával illette a jelenlegi háromszintű vadgazdálkodási tervezést, javasolva az erdőgazdálkodási körzeti és üzemtervi szintű tervezéshez hasonlóra való áttámasztást.

Meggyőződésének adott hangot, hogy – bár a természetvédelem sem tett mindent a túlszaporodott nagyvadlétszám csökkentése érdekében – vadlétszám kérdésében a vadászat, erdészet, természetvédelem valódi érdekei azonosak.

Kérdésként és kérésként elhangzott, hogy a természetvédelem erdőkezelési igényeinek kivitelezése előtt nélkülözhetetlen a természetközeli vadlétszám kialakítása.

Szepesi András főosztályvezető-helyettes ismertette az Állami Erdészeti Szolgálat által 2002 óta működtetett vadkár-megfigyelő hálózat eddigi eredményeit és az erdősítések műszaki átvételének jegyzőkönyvei alapján kimutatott vadkárokat.

Véleménye szerint is a jelenlegi mértékű vadlétszám és a kerítések nem tartózkodnak fenn sokáig. Ez a helyzet mind az erdészek, mind a vadászok társadalmi megítélését rontja. Fontos, hogy a valódi vadkár felmérésénél az erdő eddig nem forintosított értékeit is számoljuk.

A hozzászólók kiemelték a teljes körű vadkár évenkénti kiszámításának fontosságát. Felvetődött a vadkilövés meghatározási jogköre – nemzetközi példákkal alátámasztottan bevált – erdészeti hatóság kezébe adásának fontossága, egy vadkár-megfigyelő hálózat működtetése mellett.

További hozzászólások kifogásolták, hogy a vadászati törvény eddigi módosításai – szakhatósági jogkörök csonkí-

tása, vadkárelhárítás megtervezésének elhagyása – nehezítik a nagyvadlétszám kérdésének összetársadalmi érdekű megoldását, az eddig hatályos jogszabályok számos pontját nem tartották be. Kiemelt probléma a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalba átszervezett hatóságok együttműködését kötelezővé tévő Szervezeti és Működési Szabályzat hiánya.

A két rendező szakosztály Állásfoglalást adott ki.

Állásfoglalás

az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési és Erdővédelmi Szakosztályai által 2007.02.07-én rendezett „Erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás kapcsolata az elkövetkezendő tízéves vadgazdálkodási üzemtervi ciklusban” című fórum alapján

Az előadások és hozzászólások összegzéseként megerősítjük szakmai véleményünket, hogy az erdő nem csupán a vadászható vadfajok élőhelye és takarmánya, hanem az egész társadalom szempontjából fontos életközösség. A vadgazdálkodás olyan erdei mellékhaszonvétele, mely alapjaiban meghatározza a jelenlegi erdőgazdálkodást és az utódainkra hagyandó erdő ökológiai és ökonomiai minőségét.

Bár az erdészek többsége évtizedek óta bangoztatja a vadászható nagyvadlétszám miatti gazdálkodási és ökológiai problémákat, jelentős előrelépés ezen a téren nem történt, és az elbangozottak alapján ez nem is várható. Sajnálatos, hogy a vadászat kapcsolati tőketeremtő ereje mellett eltöri a gazdasági racionalitás és a természeti környezet érdeke.

1. Aggodalmunkat fejezzük ki az állami igazgatási reform részeként Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalokba átszervezett Állami Erdészeti

Szolgálat jogosítványainak további megnyirbálása miatt.

Az egységes hivatali rendszer miatt értelemszerűen meg kellett szüntetni a szervezeten belüli szakhatósági jogköröket. Ám a korábbi szakhatósági jogköröket nem rendezte a jelenleg készülő Szervezeti és Működési Szabályzat. Félő, hogy az erdőt érintő vadászati hatósági ügyekbe (vadászati üzemtervek, éves vadgazdálkodási tervek stb.)

semmilyen beleszólási jogköre nem lesz az erdészeti hatóságnak.

Kérjük, hogy az MgSzH központi és megyei szervezeteinek SzMSZ-ébe kerüljön bele: „Minden erdőt érintő vadászati hatósági eljárásnál határozatot kizárólag az erdészetiért felelős hatósági részleg egyetértésével lehet megbozítani.”

2. Javasoljuk, hogy az éves vadkilövési tervéknél vegyék figyelembe az Állami Erdészeti Szolgálat által 2002. óta működtetett vadkár-monitoring rendszerének (vagy annak továbbfejlesztett változatának) eredményeit.

3. Javasoljuk, hogy az Országos Erdőállomány Adattárát üzemeltető, vadkárelhárító kerítéseket nyilvántartó szervezet (MgSzH Erdészeti Igazgatósága) évente készítsen gazdasági elemzést a magyarországi vadászható vadállomány kártételéről és a védekezésről. Az eredményeket honlapján tegye közzé annak érdekében, hogy e kérdésben érdeklét valamennyi résztvevő megismerkedjen a túlszaporodott vadállomány valódi negatív hatásaival. (Mennyiségi vadkár, minőségi vadkár távlati kihatásai, vadkárelhárító kerítések létesítési költsége, egyéb védekezési költségek, újulat tartós hiánya miatt ki nem termelhető fatömeg hozamkiesése és értékvesztése, egyéb vad miatt felmerülő erdőművelési beavatkozások.)

4. Aggályosnak tartjuk, hogy a hatályos vadászati törvény szellemével ellentétben, továbbra sem érvényesül maradéktalanul a földtulajdonhoz kötött valódi vadászati jog. Magánterületi többségű földtulajdonosi közösség esetén az egy állampolgár által birtokolható maximum 300 ha és a vadászterület méretének 3000 ha alsó korlátja eleve nem teszi ezt lehetővé. (Szeretnénk leszögezni, hogy a földtörvényben meg-

határozott egy fő által birtokolható maximum 300 ha termőföld korlát megtartását a társadalmi béke és igazságosság szempontjából fontosnak tartjuk.)

Javasoljuk a vadászati törvény módosításánál *a vadászterület legkisebb területének 300 hektárt meghatározni.*

5. Állami erdőterület esetén legfőképpen a közérdekű erdőgazdálkodás az elsődleges cél. Ez az erdőkezelő szervezettel (erdészeti zrt.) szembeni világos, egyértelmű és megkerülhetetlen elvárás rendszerrel megvalósítható lenne. Sajnálatos, hogy a tulajdonos államot képviselő *Nemzeti Földalapkezelő Szervezet az eddig lezajlott vadászterület-kialakítások során több esetben a magántulajdonosok földtulajdonosi közösségét támogatta az állami erdőkezelővel szemben. Ezen intézkedések sem az ökológiai megfelelő vadlétszám kialakítását, sem az értékarányos vadászterület bérleti díj elérését nem fogják szolgálni.*

6. Kérjük, hogy a vadászati törvény és kapcsolódó jogszabályai további módosításainál – a korábbi módosításokkal ellentétben – *vegyék figyelembe a természeti környezetet nem károsító, okszerű erdő- és mezőgazdálkodás nem akadályozó nagyvadlétszám kialakításának szükségességét, legyen is-*

mét kötelező a vadkár elleni védekezés megtervezése, a földtulajdonosoknak és kezelőknek legyen valós beleszólási joguk a vadkilövési tervekbe.

7. Köszönjük, hogy a szak tárca (FVM Természeti Erőforrások Főosztálya) igényt tart a civil szakmai szervezetek véleményére is a törvénymódosításoknál. Ezzel a lehetőséggel a továbbiakban is szeretnénk élni.

Mindezek mellett *fontosnak tartjuk a hatályos jogszabályok betartását, betartatását is. Átgondolásra javasoljuk, hogy miképpen valósult meg az 1997. január 1-től hatályos erdőről és erdővédelméről szóló törvény 49.§ (1) bekezdése („Az erdőterületen – ... –, illetve az erdőterülettel közvetlenül határos vadászterületen*

a) az erdei életközösség tagjainak fennmaradását,

b) az erdő talajának épségét,

c) az erdőszítés állapotát,

d) az erdő faállományának termőhelye szerint várható mennyiségi és minőségi fejlődését veszélyeztető, valamint

e) az erdő természetes felújítását akadályozó

létszámú és fajösszetételű vadállomány nem tartható fenn), ha napjainkban évente 800-1000 km vadkárelhárító kerítés épül Magyarországon, az éves

véghasználatok területének negyede kerül bekerítésre, 30%-án van jegyzőkönyvben rögzített vadkár és az erdészeti hatóságnál rendelkezésre álló „E-lapokból” kimutatható jelentős mennyiségű felújító vágás nem hajtható végre az újulat tartós hiánya miatt.

8. Kérjük, hogy a természetvédelem a természetességi állapot növelése érdekében vegye figyelembe a természetes életközösséghez közeli létszámú és fajösszetételű vadállomány kialakításának elsődlegességét, mert a jelenlegi erdei patás nagyvadlétszám és a természeti egyensúly kulcsszemét betöltő csúcsragadozók hiánya miatt a természetes erdőfejlődési ciklusnak jelentős területeken csupán az összeomló szakasza tud érvényesülni.

Az erdészeti hatóság meggyengítése, az erdőgazdálkodás vadlétszám általi akadályoztatása, és az állami természetvédelem területmegosztó politikája együttesen komoly veszélyt jelent a közérdekű állami erdőkezelésre, megalapozhatja a nem természetvédelmi rendeltetésű állami erdőterületeknek a társadalom érdekével ellentétes privatizálását.

Dr. Koltay András

Erdővédelmi Szakosztály elnöke

Urbán Pál

Erdőművelési Szakosztály elnöke

Fotó: **Pápai Gábor**

2011 az erdők éve

Azon törekvések támogatására, melyek az erdők fenntartható gazdálkodását, megőrzését és kiterjesztését segítik, az ENSZ 2006 decemberi közgyűlése elfogadta azt a határozatot, amellyel 2011-et az erdők nemzetközi évének nyilvánította.

Az erdők a globális, fenntartható fejlődés szerves részei. Az erdővel összefüggő gazdasági tevékenységek világszerte 1,6 milliárd ember életére hatnak, társadalmi és kulturális hasznot nyújtanak, alapjai az adott helyen honos tudás- és ismeretanyag, ökoszisztémákként pedig jelentős szerepet töltenek be az éghajlatváltozás hatásainak mérsékelésében, az élővilág, a fajok sokféleségének megőrzésében.

Az Erdők Nemzetközi Éve 2011 felkelti majd a figyelmet az erdők iránt, és segíti a globális cselekvésben, hogy valamennyi erdőtüpust és erdőn kívüli fák fenntartható módon lehessen kezelni, védeni, megőrizni és gyarapítani. Az

ENSZ Erdőforum (UNFF) kéri a világ közösségeit, működjenek együtt a kormányokkal, a nemzetközi szervezetekkel és a civil társadalommal, hogy biztosítható legyen az erdők fenntartható gazdálkodása, a jelen és a jövő generációi javára.

Naponta mintegy 350 négyzetkilométer nagyságú erdőtakaró tűnik el a világon. Az erdőszült területek elvesztésének leggyakoribb okai a mezőgazdasági (termőfölddé) alakítás, a nem fenntartható módon végzett fakitermelés, az egészségtelen földgazdálkodási gyakorlat, és ember lakta települések kialakítása.

A jelenleg is folyó erdőtelepítések és felújítások segítenek valamelyest csökkenteni a globális erdőterület nettó veszteségét, de további cselekvésre van szükség. Az igazi feladat: túljutni a figyelem, az odafigyelés felkeltésének határain.

Az UNFF tagországai nem régen fogadtak el az erdőkre vonatkozó négy, globális, ambiciózus célkitűzést. Ezek között van az erdőborítás csökkenése folyamatának visszafordítása iránt érzett elkötelezettség is. A nemzetközi célokat megvalósítani, és a változásokra befolyással lenni, csak a lakosság széles körű bevonásával, és az erdészeten tevékenykedő szakemberek jártasságnak, szakértelmének és gyakorlati tapasztalatának felhasználásával lehetséges.

Az Erdők Nemzetközi Événél megvalósításában az ENSZ Erdőforum Titkársága kapta az összehangolás feladatát. Ezt a munkát *Pekka Patosaari*, az UNFF igazgatója, kitűnő alkalomnak és lehetőségnek minősítette, az ENSZ keretében, az erdővel kapcsolatos kérdésekkel és ügyekkel foglalkozó szervezetek munkakapcsolatainak erősítésére, különösképpen a FAO-val, de valamennyi, a fenntartható erdőgazdálkodásért munkálkodó nemzetközi, regionális és országos szintű partnerrel fenntartott munkakapcsolat további javítására.

(ForestPress)

A fatermés növelésének lehetőségei

Fotó: Pápai Gábor

Minden nemzetgazdaság a rendelkezésre álló természeti erőforrások maximális hasznosítására törekszik. Ez a törekvés akkor helyes, ha a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe veszi és a biológiai egyensúlyt nem veszélyezteti.

Az erdőgazdálkodás egy sajátos ágazat, semmilyen más ágazathoz nem hasonlítható. Az erdők esetében a befektetés zöme csak hosszú távon térül meg. Ezért az erdőművelő szakembernek nem 1-10, hanem 50-100 években kell gondolkodnia.

A hosszú termelési ciklus következtében nehéz prognosztizálni, hogy 100 év múlva milyen fafajú választékokra lesz igény. Úgy gondolom, a távlatokban egyrészt a méretes, minőségi faanyagokra, másrészt a fára, mint újratermelhető nyersanyagra minél nagyobb mennyiségben lesz szükség.

E két elvárásnak:

1. új erdők telepítésével,
2. optimális fajválasztással (különös tekintettel a termőhely termőképességére, a területegységen lévő fatermés mennyiségi és minőségi növelésére, lehetőleg a termőhely egyidejű javítására és az ökoszisztéma egyensúlyának fenntartására),

3. a nevelőágások szakszerű végrehajtásával

tehetünk eleget.

Az erdőterület növelése a fatermés növekedését vonja maga után. A Nemzeti Erdőprogram az erdőtelepítés lehetőségét több 10 000 ha-on (2006-2015 között), távlatokban több 100 000 ha-on jelöli meg.

A fahozam egyértelműen növelhető, ha az őshonos fajok mellett új fajokat is ültetünk a megfelelő termőhelyi viszonyokat figyelembe véve.

Az új fajoktól nem kell eleve idegenkedni! Sziklai Oszkár magyar származású professzor szerint: „A kínaiaknak van 5000 fafajuk, ennek ellenére mégis visznek be más fafajokat. Svédországban Stevenson professzor behozott egy fenyőfajt Kanadából (*Pinus contorta*) és azok a fák 30-50 %-kal több fatömeget termelnek az őshonos fenyőknél.”

Dr. Erdős László: „Új irányok és lehetőségek a hazai akáctermesztésben” című kitérő tanulmányában (Erdészeti Lapok 2007. január) részletes elemző és konkrét kutatási eredmények alapján mutat rá az akáctermesztés bővülő lehetőségeire.

A zöldduglász fenyőt (*Pseudotsuga mensiesii viridis*), az atlaszcédrust (*Cedrus atlantica*) és a vörösfenyő két változatát (*Larix eurolepis*, *Larix decidua* v. *Sudetica*) szeretném kiemelni, mely fajoknak nagyobb mérvű felkarolása indokolt lenne. Javaslataim alapján részben a Budafai arborétumban, részben a vele azonos termőhelyi viszonyok között található különböző korú faállományokban mért adatok és tapasztalatok képezik.

A Budafai arborétum egyik kísérleti parcellájában a zöldduglász fenyő fahozama 42 éves korban 794 m³/ha.

Az atlaszcédrus fahozama, egy másik parcellában, 42 éves korban 501 m³/ha.

A *Larix eurolepis* egyik kísérleti területén az átlagfa 42 cm átmérőt és 26 m magasságot, 1,65 m³ fatömeget hozott 42 éves korban. 300 db/ha törzset feltételezve ez 495 m³/ha fatömeget jelent. Ezt még

növeli az árnytűrő lombfajokból álló II. koronaszint fatömege. Rendkívül gyorsan nő, egyenes törzset nevel, jó az ágfeltisztulása. Hasonló biztató fejlődést mutat a *Larix decidua* v. *Sudetica* az obornoki egzóta ültetésben.

A Budafai arborétum a 37a Göcseji bükk-tájban a Letenyei Erdészet kezelésében van. Ezért összehasonlítottam az itt legnagyobb fatömeget adó tölgy és bükk fahozamát fenti fajokéval a Letenyei üzemterv adatai alapján.

Sajnos, 100 év feletti zöldduglász-, atlaszcédrus-, vörösfenyő-változatok állományaival a bükk-tájban nem rendelkezünk. Van azonban a Budafai arborétumtól keletre (légvonalban 30 km-re), illetve nyugatra (légvonalban 60 km-re Szlovéniában) egy-egy 100 évnél idősebb zöldduglász állománycsoport. Ha ezeket összehasonlítjuk a Letenyei Erdészet üzemtervében szereplő tölgyesek, bükkösök adataival, akkor az alábbiakat kapjuk (2. táblázat).

Tehát, egyértelműen bizonyított a zöldduglász többlet hozama.

Az 1. táblázat adatai az atlaszcédrus- és a vörösfenyő-változatok többlet hozamát is bizonyítják. Reális alapja van a fajok többletfatömeg-hozamának elérésére a véghasználati korban is.

A zöldduglász fatermesztésével az Erdészeti Lapok 2000. év januári számában részletesen foglalkoztam. A továbbiakban a fatermés növelésének lehetőségeire szeretnék ismételt javaslatokat tenni.

A gyertyános-tölgyes és bükkös klímában – elsősorban a barna erdőtalajok változatain – lévő gyertyános-tölgyes, tölgyes, bükkös erdőtüpusokban a terméshozamát erdőgazdálkodás irányelvei a meghatározók. A fakészlet mennyiségben és értékben növelhető, ha az álló-

1. táblázat

Fafaj	Kor (év)	Fatömeg (m ³ /ha)
tölgy	41-50	324
bükk	41-50	391
zöldduglász fenyő	42	794
atlaszcédrus	42	501
<i>Larix eurolepis</i>	42	495

2. táblázat

Fafaj	Kor (év)	Fatömeg (m ³ /ha)
tölgy	101 év felett	583
bükk	101 év felett	645
zöldduglász fenyő	101 év felett	1100-1450

mányokba 25-30% zöldduglást elegyítünk. Ha egy I. fatermési osztályú bükkösben 100-150 darab zöldduglász „elit-fa” áll elegyként, 100 éves korban az 1000 m³/ha fatermés elérése reális célkitűzés. Nő a biodiverzitás, a fakészlet mennyisége és minősége, az állomány esztétikai megjelenése anélkül, hogy a termőhely leromlana, vagy az ökoszisztéma egyensúlya megbomlana.

Elsősorban a zöldduglásznak, de az atlaszcédrusnak és a vörösfenyő-változatoknak is szerepe lehetne fent említett klímaövekben, az alacsony fahozamú állományok (származék- és kultúr-erdőtípusok) fafajcserés átalakításánál, valamint

erdőtelepítéseknél, őshonos fafajokkal elegyítve. Minden esetben biztosítani kell árnytűrő fafajokból a II. koronaszintet. Már a nevelővágások során is jelentős fa-tömeg-többletre lehetne számítani.

A szakszerűen kijelölt és végrehajtott nevelővágásokkal mennyiségi, de főleg minőségi értéktöbblet érhető el. Az értékes törzsek, elit fák kialakítása érdekében a zöldduglász és atlaszcédrus esetében törzsfelnyesést kell alkalmazni.

100 év nagy idő. Nem tudjuk milyen változások következnek be a termőhelyi viszonyokban, milyen károsítások lépnek fel. Az őshonos tölgy- és bükk-állományokat is súlyos károk érték a

közelmúltban. Sajnos a károsításokkal együtt kell élni. Ha a károsítás miatt idő előtti fakitermelésre kerülne sor, már 40-50 éves korban is jelentős többletfatömeg képződik (1. táblázat).

A mai „merkantil szellemű” gazdasági rendszerben az azonnali, minél nagyobb profit elérése a cél, a hosszú távú befektetésekre semmi sem ösztönöz. Mégis nagy hiba lenne a fentiekben javasolt fafajokról lemondani, kitűnő tulajdonságaikat nem hasznosítani, még akkor is, ha ennek eredménye csak évtizedek múlva jelentkezik.

id. Dr. Páll Miklós
ny. erdőmérnök

Utóirat a „székfoglaló” című cikkhez

Alig vártam, hogy megkapjam az Erdészeti Lapok 2007. januári számát, és sitelve, türelmetlenül lapozva kerestem valamilyen reagálást az előző számban megjelent „Székfoglaló” cikkhez.

Semmi! Lehet, hogy valamiről véglegesen lemaradtam? Talán az elhangzottakat szűk szakmai berkekben már megvitatták, és a felvetett téma nyugvópontjára jutott? A szélesebb szakmai kör úgy gondolom e cikk tartalmából értesült – egy ma már akadémikus – gondolatairól az erdész szakmával kapcsolatosan.

Jó. Tudom, hogy kisebb gondunk is nagyobb annál, hogy egy múltban már elhangzott talán elhamarkodott sommás véleménnyel vitatkozzunk, hisz elég csak a „Stratégia vagy valami más?” című írásban foglaltakra utalnom.

Eltelt egy hónap, és még mindig nem tudok napirendre térni felette. Nem tartom magam avatottnak, hogy hozzászóljak és tudományosan cáfoljam az elhangzottakat, hiszen mint az előbbiekben már említettem, lehetséges, hogy ezt mások már régen megtették.

Azok nevében viszont, akik már nem tudnak tiltakozni, mivel eltávoztak közülünk és életüket tették a kopárfásításra és a homokfásításra, az egyszerű erdei munkástól az akadémikusainkig, nem lehet elég-szerű vitatkozni, tiltakozni és cáfolni a cikkben megjelentekhez hasonló nézeteket.

Lelki szemeim előtt megjelent az egyik nyugdíjas kollégám, Európa-díjas erdőmérnök, akitől bölcsességet próbáltam ellesni – lehet, hogy nem sikerült!

Szinte látom, amint mély vallásosságával hogyan tér napirendre felebarátaink esetleges tévedésén, és hogyan mentegeti, még ha hibázott is.

És most egy kicsit részletesebben.

A cikkíró szerint „hosszú távú gyümölcsöző gazdálkodás” hiányában például meg kell szüntetni a kopárfásítási programokat, mivel az a legértékesebb termőhelyeinket teszi tönkre, és ugyanezt a sorsot szánná a homokfásításokra is, hozzáteve, hogy az itt nevelt faanyag még a kitermelés költségét sem fedezi.

Ha csak ez utóbbi állítás igazságtartalmát vizsgálnánk, már az is elegendő cáfolat volna a közölt cikk állításaira, hiszen mióta magam ismerem, negyven évre visszamenőleg mind mennyiségre, mind a környező érték- és árviszonyokra tekintettel – hogy a szerző szavaival éljek – a gazdálkodás hosszú távon gyümölcsöző volt.

Sajnálatomra ezen fejtegetések mögött felsejlik a haszonelvűség, amelynek mindenek felettisége véleményem szerint az emberi értelmet is pénzben méri. Még erdészársadalmunkban sem kap elég publicitást az, hogy ezek az erdők (ültetvények) véderdő jellegűek. Emlékszem, hogy negyven évvel ezelőtt a bőjti szelek milyen port kavartak, és a terepet járva homokkal eltemetett szőlősök, gyümölcsösök mellett vitt az utunk. Valószínű, ennek is köszönhető, hogy az itteni lakosság tudósbetegeinek aránya magasabb volt az országos átlagnál.

Önelégültségnek és szégyennek nevezni azt a munkát, amit már az elmúlt századfordulón elődeink elkezdtek és utódai – ha nem is mindig hiba nélkül – tovább folytattak, értelmetlen és érthetetlen indulat. Hiszen nekünk nem azt kell bizonygatnunk, hogy ki rendelkezik a bölcsök kövével, pláne úgy, hogy figyelmen kívül hagyjuk az erdészek csö-

könyös kitaró szervezőmunkáját, amely megeremtette a homokhátság nemzeti parkját, védettséget nyújtva az itteni ritka növény- és állatvilágnak – természetesen úgy, hogy mindez látogatható –, hanem összefogva meggyőzni társadalmunkat arról, hogy az eddig végzett munkánk eredménye mennyivel élhetőbbé teszi környezetünket.

Olyan közhelyeket hangoztatni erdészeknek, hogy a hűvös nedves éghajlat jobban kedvez a fatermesztésnek nevetséges, hiszen ennek bizonyításához nem kell akadémiai székfoglaló. Az pedig már messzire vezetne, ha a környező Szlovénia vagy Ausztria a hegyek közé benyúló rossz minőségű talajon miéért a mezőgazdálkodást erőlteti, és miért nem erdőt ültet, nálunk pedig dotációt kap az, aki 20 Ak földterületen kivágja az ültetvényét és erdőt ültet helyette.

Remélem, nem valósul meg az a javaslat, hogy szüntessük meg az eddigi kopár- és homokfásításokat. Hogy a kopárokon ez mit jelentene, mondják el az ottani erdészek. Nálunk a nehezen, évtizedek alatt teremtett véderdő megszűnése valószínűsíti a homok megindulását az éppen alakuló talaj degradációját, és arról írhatnánk tudományos cikkeket, hogy a szél milyen formájú dűnéket alakít ki. Persze lehetséges, hogy az EU turistái szívesen látogatnák Magyarországot közepén a szaharai körülményeket, és ez nagyon is „gyümölcsöző” lenne, de hogy az itt élő embereknek ez hátrányt jelentene, az borítékolható. Javasolom, ne próbáljuk ki!

Szabó János
erdőmérnök

A „Székfoglaló”-nak ajánlom

„Zalai Szalay László Dr.

A puszta balladája

Több mint nyolcvan esztendeje, hogy az annyiszor és oly szépen megénekelte nagy magyar pusztát fölöstötták...

Ezernyolcszázhatvan Katalin napján történt utolsón a baromszakajtás, vagyis a városok szélére hajtott gulyák-méneseznek a tulajdonosok kezére való szétosztása...

Ettől az időtől kezdve úgy eltűnt a nagybarom meg a szilajmènes, mintha csak a szél hordta volna el; s velük együtt feledésbe ment a híres-neves páskumán megmaradt barmot a kurtagulyások vállalták terelgetésre...

A puszta, amit a nagy költő is annyiszor megénekelte – mint születése helyét, a szép Kiskunságot – Dunavecstől Alpárig, vagyis a Dunától a Tiszáig – északnak Kunszentmiklósig, Nagykőrösig –, délen meg a kiskunhalasi határral szomszédos Bács-Bodrog vármegyéig feküdt meg a rónát...

De a költő szülőföldje – a kiskunsági puszta – ma már csak emléke a múltnak és nem puszta többé... Nem gazdag legelő göbolyokkal, cserénnyel, ütöt-kopott vén csárdával, árván merengő kútágással, sárga homokdombokkal, száguldó betyárral, hanem eke alá vett népes terület, szántóföldekkel, szőlőkkel és virágzó falvak sokaságával, mióta a hatvanas esztendők elején fölöstötták...

*

Megállok a Sashalom tetején... Napelenzőnek tartom a kezem... És visszamegengve a ködbevesző időt, megijeleníttem a múltakat...

A nagy magyar pusztát Kecskemét, Félegyháza, Kunszentmiklós és Kiskunhalas városok óriási határainak öszeeső területe képezte... Miért is elég ezek közül a határok közül csak egynek is a költő korabeli jellegzetességét föltárni, hogy az olvasó előtt megelevenedjék a csak sejtett puszta fogalmának minden sajátossága...

A kiskunhalasi határ 1600 négyszögkilométer... Amely óriási terület nagyjából négyszöget képez... S ebből a területből hozzávetőleg 1200 négyszögkilométer volt a pusztalegelő, ahol a közbirtokosság vadbarma füvelt, a pásztorokon kívül embert nem ösmerve...

Maga a legelőtenger homoktorlaszos, buckás, bokorerdős, hepehupás terület volt – út, tanya, élet s a kultúrának legkisebb nyoma nélkül... Csak itt-ott állt rajta egy-egy itatókút elmélázó

gémje, vagy ahol utat ért, pusztai csárdának fehérle kéménye...

Nyomasztóan rémes, szinte fojtogatóan fölséges volt ez az irtózatos hallgatású mélabús puszta... Ahol a távolról jövő ostorkongás, a gulyanyáj bánatos kolompja vagy a harangos kanca síró csengője még sűrűbbé tette a ködként megfekvő sivatagi csöndet...

*

A kunhalasi pusztán 1600 szarvasmarhából állott a nagybarom; 1000 darabból az ökörscorda; 1000 darabból a tehéncorda... S volt ezenkívül szűzgyulya és egy szilaj meg kezesmènes – a számtalan juhnyáját nem is számolva...

A nagybarom a határ nyugati részét – Zsana, Kőkút, meg Balota pusztákat járta Csongrád felől; a ménese meg északon Bodoglár meg Bogárzó pusztát Kiskunmajsza felől, illetve a kezesmènes a gyüdi síkot meg Pirtót...

Juhnyáját gulya- vagy méneslegelőn füveltetni nem lehetett, mert birka után nem szívesen legel más jószág...

Leghíresebb volt a zsanai cserény, ahol a nagybarom, meg a szilajmènes fölött 1837-től 1860-ig Buhin Mihály számadó tartott rendet...

A puszta...

A kecskemét-kunsági puszta... Vadsága... Távolba merengő tornyai... Az alföld és a puszta... A délibábos róna... Talaja, klímája, növényzete és állatvilága... A magaslatok és állások... A som, kőkény, galagonya, kecskerágó, koca és a boróka... A kunsági eső... A bercel, serevény, cihérés, sügej és a bokorerdő... A földosztás következményei... Ezeréves emlék... Orgovány, Tázlár, Bócsa, Kötöny, Harka, Zsombó, Kömpücz, Ötömös, Köncsög, Baracs... A vadkörtefák... Márványtörmelékek... A puszta, mint a népek országútja... Eltemetett világcsodák... A kecskemét-kunsági pásztorok Rákos mezején... Ruházatuk és fölsze-relésük... A szálas kiskunok... Szagatják a barmot... A csikószakajtás, a marhaszalajtás és a birkaelhajtás... Bugac felől három idegen csikós... Hátaslólopás... Akiket agyonverték... A marhaszalajtás huncutságai... Pásztorok, ha találkoznak... A pusztai csárdák: Ürgedöglesztő, Csingilingi, Börbény, Lengedi, Pipagyújtó... Galambbogy Zsófi... A maszlag... Lacikonyhák, csali menyecskék... Elhelyezkedés a Lacikonyhában... A betyárok a Lacikonyhában... Juhászverekedés a Dübörgőben... Ménésnyírás... Szakácstudomány... Száki János halála...

A kecskemét-kunsági puszta, a nagy költő idején még teljes valóságában mutatkozott... A szilaj nótákat füttyörésző szelek, a nomád életet folytató pásztorok s a lován bitangoló betyáron kívül más emberfia nem igen háborgatta...

A távol ködében merengő tornyok – Kecskemét, Félegyháza, Halas, Szentmiklós tornyai – olybá tűntek föl homokos szélén, mint fehérre festett óriási oszlopok, melyek a csönd birodalmának határait jelzik...

*

Ami a talajalakulatát illeti, nem valószínű, hogy alföld a puszta... S a nagy költő korában nem is ezt a területet nevezték Alföldnek, hanem a Kiskőröstől a Duna felé és északnak eső délibábos rónát...

A pusztán nem volt virágos rét, hosszúlábú gölya... A puszta hepehupás dombvidék volt – némelyek szerint a Mátra nyúlványa – és egészen más klíma, folytonos szárazság, gyakori orkányszerű viharok, megkülönböztetett flóra és állatvilág és embereinek sajátossága jellemezte...

Ma már minden másképp van... A homokbuckákat, torlaszokat, a hallgatag mély völgyeket eke alá fogták, s a talajszínt elegyentették... Eltűnt a vidék hullámos jellege... De még ma is uralkodnak rajta büszke halmok, melyek fenn hirdetik, hogy a puszta nem volt síkföld, hanem dombvidék... Ilyen magaslatok a halasi Kakashegy (145 m), az izsáki Bikatorok (140 m), a tolvajosi Lóállás (131 m), a kecskeméti Daruhalom és a fülöpszállási Strázsashegy...

De más is bizonyítja, hogy a nagy magyar puszta nem alföld: a növényzete... Som, kőkény, galagonya, kecskerágó, koca, boróka csak itt terem... A kiskőrös kalocsai rónán hiába keresi a szem – nincs...

A klímája is más a pusztának... Mivel a mocsara, ami a légköri csapadékot vonzaná, nincs... Ezért a nyár képtelenül heves, harmat nincs, s a nyári eső teljesen kimarad... A felhők átrobognak rajta, homokot zúdító szilaj szélvesszel s ennek az eső nélküli, viharos borulatnak kunsági eső a neve a pusztában...

Nedvességet csak télen kap... Hó alakjában... S ezzel tengődik egész éven át – ezért sínylődik benne a kapásnövény...

Régen a pusztában sok volt az erdő... A kisebb-nagyobb bercel, serevény, cihérés, sügej és bokorerdő... A völgyekben... Nagyszerűen fejlődtek, lobosodtak az akác, a jegenye, a nyár, meg a fűz, –

s ezek a völgyek igen tápláló salátás legelőt is nyújtottak... Úgyszintén a szél nyomása alatt folyton haladó buckák is, mert ezeknek csak az oldaluk volt kopár, ahonnan a széljárás fölfelé sodorta a homokot...

Mindez már eltűnt... Erdő, legelő, dombhát és völgykatlan... Fölszántották... De máris kitűnt, hogy a pusztá fölosztása – a legelők föltörése és az erdők kiirtása nem volt Istennek tetsző dolog, mert a szelek játékvá tett hitvány homok csak kolduskenyeret terem a gazdának...

*

A magyar pusztá ezeréves emlék... Orgovány, Tázlár, Bócsa, Kötöny, Harka, Borbény, Zsombó, Kömpöc, Ötömös, Köncsög, Baracs, – valamennyi még a honfoglalás idejéből származó magyar szó – magyar név – azoknak a vitézeknek a neve, akiknek a táját a honfoglalás után nyújtották...

A halmokhoz... és az erdőkhöz, s a

matuzsálemi kort ért fákhöz babonás mesék és emlékek fűződnek... De nem a közelebb fekvő török időkből, nem is a tatárjárásból, hanem abból a régi világból még, mikor Hadurat tiszteltük és a vadkörtefák árnyékában imádkoztunk...

Valami csodálatos hatásúak, valami tiszteletet parancsolók azok az ezeréves bócsai kocafák!... Sok helyes a vetés közepén állanak, a gazdálkodás kimondhatatlan kárára, de nem akad merész kéz, amely őket onnét eltávolítaná... Még ha kiszáradnak, se bántják... S fekete, kopasz ágaikkal talán még döbbenetesebb emlékek, mint lombozatukban...

Vannak itt aztán olyan emlékek is, amelyek az idők végtelen távolságáról regélnek... Arról a ködös hajdankorról, melynek bűvös határát még nem lépte át a történetíró; Faragó József bócsai birtokán márványtörmelék födi a szántót...

Természetszerűnek látszik, a népek országútján, a pusztában valamikor ha-

talmas erődítményeket, kapukat, városokat építettek – mint Ázsiában Ninivét, Babilont, Persepolit, a Tigris és az Eufrates közén – amit a Faragó József birtokán található márványtömbök kétséget kizárólag bizonyítanak...

Meg kellene ásni a magaslatokat... Elsősorban az izsáki Bikatorkot, aztán a Lóállást, amelyek nem haladó dombok, mint egyébként a buckák, hanem szilárd fundamentum tartja egyhelyt őket...

A koronázás után Ferenc József látni kívánta a kecskemét-kunsági pusztá pásztorait... El is következtek. Halasról például az elejéből harminchatan... Lefánti István számadógulyás, Párika Béni feleszámadó, Német Buhin Mihály ökörcsordás, Biró Mihály, Bazsa János számadók, Ráczy Nagy István, Baka János öregbojtárok..."

Remélem, tanulságos!

Üdvözlettel:

Reményfy László
ny. erdőmérnök

Reflexió a „Székfoglalóra”

Amikor elolvastam az Erdészeti Lapok decemberi számában a „Székfoglaló” töredékét, levegő után kapkodtam, mert nem akartam elhinni, hogy az MTA Biológiai Szakosztály tagjának székfoglaló beszédében ilyesmi elhangozhassék. Minthogy a 2007. januári számban erre választ nem találtam, megpróbálok erre reflektálni. A megjegyzéseket öt pontba foglaltam.

1. A székfoglaló előadásában megállapítja, hogy a kopárok a legértékesebb termőhelyek, holott ezek nemzetgazdasági szempontból értéktelenek. Az erdészet évszázadokon át (XVIII-XX. sz.) ezek beerdősítését jutalmazta. Sok esetben még termőföldet is kellett a helyszínre vinni, hogy az erdősítés eredményes legyen. A kopárokon található gyér lágyszárúak botanikailag talán érdekesek lehetnek, és azok egy kis területen történő meghagyása a természetvédők és a botanikusok érdeklődését, kutatásait talán kielégíthetik, viszont az ezeken sok költséggel és fáradsággal létesített erdők a csapadékelfolyás mérséklésén kívül az asszimiláción, a légtisztításon és az egészségvédelmen át, az erdő minden funkcióját betöltik.

2. A futóhomok is kopárságnak tekinthető. Ez is a legértékesebb termőhely? A futóhomok erdősítéssel történő megköntése az Alföldön a (morbus hungaricus) tüdőbaj csökkenéséhez hathatósan hozzájárult. Az ilyen területen végzett homokfásítást – az előadó szerint – fel kell szá-

molni, mert gazdaságtalan. (Egyszerre felmerült a gazdaságosság kérdése!) Hogy a futóhomok újra felszabaduljon és károsító hatását újra kifejthesse!

3. A székfoglalóban az előadó önelégtelenséggel vádolja az erdészeket azért, hogy az ország erdősültségét „a 13%-ról a 19%-ra” emelték. Ő ezt szégyennek tekinti, mert a létesült erdősítéseknek – szerinte – csak 6%-a erdő, a többi csak „ültetvény”. Ezért kérdem: megvizsgálta-e, hogy milyen talajokon történt az erdősítés, hogy ezt ki merete jelenteni, és megállapította-e, hogy az erdősített területek kiknek a tulajdonai? Ha a tulajdonos gazdálkodó, úgy csak akkor kötelezhető hosszú vágásfordulójú erdőtelepítésre – annak megfelelő termőhelyére –, ha a gyorsan és a lassan növekvő fajok vágásérettségéig felmerülő költségkülönbözetet az állam megtéríti. Addig ennek végrehajtására nem kötelezhető, és ha kötelezően előírják, a tulajdona végrehajtását megtagadhatja.

4. A székfoglaló azon javaslatát, hogy „az erdőt, az ültetvényt és a vadászatot egymástól elválasztva külön kell kezelni”; elfogadhatatlannak tartjuk. Hogy ezt egyáltalán hogyan képzelel, javaslattal nem él. Az őshonos és a meghonosodott (idegen) fajokból álló (természetszerű és kultúrültetvény) erdők fatermesüklével és egyéb (biotikus) szolgáltatásukkal a társadalmat szolgálják, ezekben az

erdőkezelési eljárások közel azonosak, legfeljebb a vágásérettségi kor különbözik. Az erdőgazdasági üzemtervek ezeket tekintetbe veszik, így lehetővé válik az őshonos állományok túltartása, értékelése. Ha a természetes (őshonos) és a kultúrerdőket külön kezelnek, úgy az előbb említett előny nem volna biztosítható. A természetvédelemnek tudomásul kell vennie a nemzetgazdaság faigényét, tehát azt, hogy az erdő egyik fő rendeltetése a szükséges ipari- és tűzifa biztosítása, ami miatt intézkedéseit némileg vissza kell fognia.

5. Végül néhány szót a vadgazdálkodásnak az erdőgazdálkodástól történő elválasztásáról. Köztudott, hogy a nagyvad élőhelye az erdő, vagyis az erdő és a vad életközösséget alkotnak. Az erdő vadeltartó képességének (vadtüro képesség) megállapítása az erdő- és a vadgazdaság, valamint az erdőfelügyelés közös feladata volt, amelyet a vadászati üzemtervek a vadlétszámnak megfelelően szabályoztak (a vadkilövés), amely az erdei- és a mezőgazdasági vadkárok csökkenését eredményezi.

A fentiek igazolják, hogy az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás egymástól való elválasztása ésszerűtlen és szakszerűtlen gondolat.

Sajnálatos, hogy ilyen megnyilatkozások az erdészet és a természetvédelem kívánatos és javuló együttműködését akadályozzák.

Dr. Kollwenz Ödön
rubindiplomás erdőmérnök

Az akác fatermése

Érdekes tanulmányt közölt az Erdészeti Lapok 2006. júliusi-augusztusi számában Balogh Lajos, Csoboth Ildikó, Kovács Gábor és Tímár Gábor „Az akác termesztésének termőhelyi lehetőségei és korlátai” címmel. A tárgyilagos hangvételen túl dicsérendő a korrekt adatszolgáltatás is, melyek közül számomra a legérdekesebb az, hogy az akác a jelenlegi 400 ezer hektáros területéből 35%-on nem a megfelelő termőhelyen van. Nem lenne haszontalan, ha a szerzők a többi fontos állományalkotó fafajunkra is elvégeznék az ilyen jellegű értékelést, s arra is szükség lenne, hogy azt a bizonyos 35%-ot megmagyarázzuk: miért, mikor és hogyan került ezekre a termőhelyekre az akác. Szerencsésnek tartanám, ha az illetékes kutatók,

erdőrendezők és gazdálkodók nyilatkoznának arról, hogy mikor és mivel cserélik le ezeken a helyeken az akácot.

Valójában az készített írásra, hogy a 232. oldalon közölt „Az akácállományok fatermési osztályai” c. ábra magyarázatát megkapjam. Erre ugyanis a szerzők a szövegben nem térnek ki, mentségül szolgáljon, hogy nem is fatermési, hanem termőhelyi szempontból értékelték. A jelzett ábrán az I. és II. fatermési osztályban is csak 4,6% szerepel. Az állományok java része (92,5%) a IV. és V. fatermési osztályba tartozik, s marad 2,9%-kal a legrosszabb VI. fatermési osztály. Miért lehet ez a nem éppen kedvezőnek ítélt arány? Elképzelésem szerint a fatermési táblák

készítői nyilván nem alkottak olyan osztályokat, amelynek első két tartományába eleve nem kerültek állományok. Ha pedig ez így van, akkor az azóta eltelt időben csúszott vissza az akác ennyit, melynek oka a termőhely kiszorolása, a sokszoros sarjzattatás lehet? S milyen változást várhatunk a jövőben? Mivel a magyar fatermési kutatások jelentős hagyománnyal rendelkeznek, s az akác faterméstani vizsgálata mindig is központi téma volt, ezért nagy tisztelettel kérem illetékes kutatóinkat, gyakorlati szakembereinket, hogy segítsenek tudományosan is megválaszolni ezt a sokakat is érdeklő, még többeket érintő kérdést. Talán nem lesz haszontalan, ha az Erdészeti Lapok hasábjain tájékoztatást kapunk e fontos problémáról.

Őszinte köszönettel:

Jakabházy Zoltán

Hat évtized múltán

Élete során az ember többször is elérkezik olyan fordulóponthoz, ahol fel kell mérni, összegezni a tapasztalatokat, melyek annyit érnek, amennyit hasznosítani lehet belőlük. A sokat megélt ember időálló tapasztalatait már csak az utódai hasznosíthatják.

A mai életet a változás jellemzi, ez az egyetlen, biztosnak mondható tényezője. Termelő egységek összevonása, teljesnek hitt vertikumok kialakítása, gyakori átszervezések sora igyekezett az erdőgazdálkodást is a kor követelményeinek megfelelően alakítani. A technikai haladás az erdészetek, erdőgazdaságok méreteit, feladatkörét, működési területét fél évszázad alatt nagymértékben megváltoztatta: ma már szinte elképzelhetetlen az erdőjárás lovon vagy hintón, a fogatos faanyagmozgatás, az erdőben gyalogszerrel többnyire csak a természetjáró közlekedik. A baj csak az, hogy a terepjáró gépkocsit vezetve a mai erdész kénytelen az utat figyelni, nem a környező erdőt, így azt sohasem fogja ugyanúgy ismerni, mint elődei, akik egy dagonyaközeli dörgölődzőfánál a lóról, hintóról leszállva megnézték: ugyan mekkora kan hagyta ott a sárba ragadva „névjegyt”? Vajon hány kotorékot ismer kerületében a mai erdész, figyeli-e a tölgy virágzásától a várható makktermést, tud-e a váratlanul megjelenő károsítókról? Otthona-e még az erdő, vagy már csak a munkahelye?

Tévedés ne essék, nem nosztalgiazom én, de ma már alig van olyan erdészeti

szakember, akinek szakmai pályafutása egyetlen helyhez kötődne, pedig jól tudjuk, mekkora szerepe van hivatásunkban az időnek, a tökéletes helyismeretnek. Olyanok sem vagyunk sokan, akik alig néhány helyen végeztük szakmai tevékenységünket, tehát ténykedésünk minden sikeres, vagy kétséges eredményével könnyen szembesülhetnénk.

Megvallom, nagyon furdal a kíváncsiság, mivé fejlődött a Mecsekben, a volt árpádtetői erdészetnél az a hármashütkki fiatalos, melynek sűrűségi korában esedékes erdőnevelését kellett megterveznem diplomamunkámban. Akkor bátran éltem azzal a tapasztalattal, melyet egykori anyaállományának alapos ismerete jelentett (hisz' évekkkel előbb ott voltam nyári gyakoromok a végvágása során), de ifjúkori meglátásaim helyességét csak a mai állapota igazolhatná.

Ugyan mivé fejlődött a Kisvaszari Erdészetnél a téglaházi illetményföldektől csaknem a köszvényesi csemetekertig húzódó cseres mesterséges felújítása? Rengeteg bajjal járt: a nappal, tányérosan vetett vöröstölgyet a szalatkai háborús vágás kefesűrű újulatából kiváltó vaddisznók minden éjjel kitérték, végül bekerítve, esztendő múltán lett fenyőcsemetével felújítva... még szerencse, hogy a Köszvényestől csaknem a Lánykőig húzódó bükkös felújítógáz sikere bőven kárpótolt bennünket.

Nem tudom, milyen erdeifenyves lett az 1954-ben letermelt laposmezői száraz cseres helyén, ahol a kisvaszari er-

dészet első motorfűrészese – munkapados tarvágását végeztük. (Az ott használt – ha jól emlékszem: CNIIME K-5 típusú – elektromos szovjet láncfűrészekkel azóta sem találkoztam.)

Vajszlóval valamivel szerencsésebb vagyok: általában évente eljutok apósom sírjához, így már az országúton arafelé tartva láthatom a görcsönyi, páprádi, besencei erdőket: a Bükkhátat, Kiságot, a Borostyánt. Pár esztendeje, hogy jó emlékeztető Túrós Laci kollégám kivitt a csányosrői csemetekertbe, így láttam újra Felsőerdőt, Szilost, és elvitt a régi cseri kerületbe is. Sajnos, arra az időnkől nem futotta, hogy a sastyai, hobogyi, nádigai, avagy a zalatai, adorzási felújításokat, erdőtelepítéseket is megnézzük. Erre még ezután kell időt találni, ha erő és egészség lesz hozzá.

A Cserhátal, meg a Börzsönnyel nap mint nap találkozhatok, ha Nógrádnak és Pest megye váci járásának akármelyik útján utazom, jó ismerősöm a táj, az erdők. Csaknem fél évszázada élek bennük, voltam erdészvezető, osztályvezető, felügyelő, főmérnök, tehát dolgoztam a „létra mindegyik fokán”. E fél század eredményei a szemem előtt vannak. Az ugyan igaz, hogy a legsikeresebb telepítések, felújítások a közutaktól távol esnek, de egy-egy napot megérne tán még az utódoknak is, ha a helyszínen kapnának az elődöktől némi tájékoztatást a mai erdőállományaik múltjáról, netán eredetéről. Úgy tűnik: sok-sok értékelő helyszíneléssel vagyok adósa még magamnak is.

Első munkahelyemen, Kisvaszaron még hosszú ideig érvényes, 20 esz-

tendőre készült üzemtervek alapján dolgoztunk. Akinek ilyen – a herceg Esterházy erdőrendezőse által készített – üzemterv volt már a kezében, az tudja: abban szó volt az állományok *múltjáról* is, ami nélkül gyakran érthetetlen a *jelen* és kiszámíthatatlan a *jövő*. Abból a kisvaszari üzemtervből tudtam, hogy a Csöpögőben, az Erzsébet-kert későn fakadó kocsányos tölgyesét Szlavóniából hozott makkal telepítették, a királyné emlékére. Ugyan ki fogja tudni, hogy Balasgyarmaton a nyírjesi tanya mögötti vöröstölgyes telepítés csemetéit a csányosrői csemetekertben nevelték meg, az ugyancsak baranyai Székelyszabaron gyűjtött makkból? A telepítést végző erdészek és az erdőfelügyelőjének már csak az emléke él, s ha én is elmegyek, a város körüli üdülőerdő e szép őszi színpompájának eredetéről már senki nem tud semmit. Helyes ez így?

Úgy gondolom, nem szabad hagyni, hogy ezek az alapvető ismeretek elveszenek, és nélkülük az utódaink csak sötétben tapogatózva keresgéljék egy-

egy mai jelenség okát. A mi szakmánkat, hivatásunkat az emberi élethez viszonyított hosszú periódusok jellemzik, nehezen nélkülözhetjük a múlt ismeretét. Talán érdemes lenne ezt a tudást átvenni az öregektől, akiknek egy-egy ilyen célzatos erdőjárás sohasem nyűg, hanem jóleső öröm, az utódoknak pedig legalább szerény szellemi haszon.

Van aztán olyan szakmai kíváncsiság is bennem, amelynek kielégítésére talán sohasem nyílik lehetőségem. Nagy öröömre 2004-ben sikerült eljutnom kiskamasz-éveim leginkább emlékeztető, életemet alapjaiban befolyásoló helyszínére: a kárpátaljai Bustyaházára. Külön ajándéka a Sorsnak, hogy velem tarthatott kisebbik húgom is, akivel már csak ketten maradtunk a négy testvérből. Épségben találtuk az erdészházat, ahol született és a kis templomot is, ahol keresztelték. Ráadásul kiderült: a templom gondnoka gyermekkori pajtásom. A helységhez kötődik a szakmaválasztásom, mert az Erdőigazgatóságnál voltam nyári gyakornok 1944-ben, és a

máramarosi erdőkben érlelődött meg bennem az elhatározás: erdőmérnök leszek. Az elhatározás valóra vált, de a kárpátaljai erdők nélkül...

Nem tudom, sikerül-e még egyszer eljutnom a felsőszinevéri tengerszemhez, vagy a Fekete-Tisza forrásvidékéhez, ahol azok a régi ős-fenyvesek máig a kárpáti védett terület féltett kincsei, meglátom-e még Kőrösmező felett, a Kevele-patak forrása mögött tornyosuló Nagy-Pietroszt? Remélem, lesz még olyan utam Máramarosba, hogy a Kárpátok erdeibe is eljussak, és ugyanolyan áhítattal nézzem a fenyves dómjának fölém magasló boltozatát, mint egykor az a kiskamasz, aki nekem hivatást választott, s azt se bánom, ha emlékére legördül pár csepp könnyem. Elhatározásait megvalósítottam, és hat évtized elteltével felesleges volna szégyellenem a meghatottságot és az örömet. Csak lehetőséget és erőt adjon hozzá a Gondviselés...

Fodor Imre

aranydiplomás erdőmérnök

Könyvismertetések

Vadászéletem Kanadában címmel jelentette meg fordulatokban változatos életútját, erdész-vadász élményeit *Szy Ferenc* erdőmérnök.

A szerző – mint a Soproni Egyetem oktatója – 1956-ban az ismert körülmények között távozott Kanadába. Itt a Soproni Divisio oktatójaként működött, majd közel két évtizeden át Brit Columbia őserdeinek számbavételével, erdőleltározással foglalkozott.

Magyar erdészek számára rendkívül érdekes ennek a munkának részletes bemutatása, ahol a közlekedés csak helikopterrel, hidroplánnal vagy motorcsónakkal volt lehetséges. Képet kapunk Kanada erdeiről, a fajokról, a növény- és az állatvilágról (latin elnevezésekkel). A szerző a terepi munkák során élt a vadászati és horgászati lehetőségekkel, majd Kanada egész területén vadászott.

Vadásztársai a vele együtt Sopronból távozó *Baranyai Sika*, *Sziklai Osz*, *Klíma Imre* és többen mások nevei tűnnek fel a naplószerű leírásokban. A területen szerepel a medve, feketefarkú szarvas karibu, hegyi kecske, vadjuh, fajdfélék és a vízivad. Mint írja: sem mennyiségben, sem minőségben nem törekedett rekorderedményekre. A természet csodálata és az azzal való szoros

kapcsolat hozott mindig lelki felüdülést számára.

Élményszerűen írja le az őserdő vadászati viszonyait, a vad elejtésével (nyúzás, darabolás, szállítás) járó embertpróbáló erőfeszítéseket. Vadászati sikereihez hozzájárultak a korábbi működés során nyert topográfiai ismeretek, térképek, légifelvételek. A 80. évét meghaladó korú szerző ma is aktív vadász, esetenként vállalva a nem veszélytelen egyedüli vadászatot is.

A színes fotókkal illusztrált 275 oldalas kötet nemcsak a szakmabeliek, hanem a természetjárók és -kedvelők részére is maradandó élményekkel szolgál.

Ára: 2200 Ft, kapható az OEE titkárságán.

Dr. Erdős László

* * *

Ökotoxikológia

Darvas Béla és *Székács András* szerkesztésében, mintegy harminc szerző közreműködésével, a l'Harmattan kiadónál megjelent a *Mezőgazdasági ökotoxikológia* című kézikönyv. A könyv hazánkban hiánypótló a növényvédő szerek és a GM-növények mellékhatásainak megítélése területén. Mivel csupán néhány speciális könyvesbolt árusítja elérhetően ezt a könyvet, ezért az alábbiakról tájékoztatjuk:

A könyv – amelynek ára 4900 Ft – első alkalommal a Növényvédelmi Tudományos Napok plenáris ülése alatt kapható (MTA épülete, 2007. február 20, 10-13 óra között), amennyiben kizárólag ekkor az alábbi címre küld megrendelést: jur65@freemail.hu. A könyvet ekkor a helyszínen lehet átvenni.

A könyvet a későbbiek folyamán budapestiek *Cserép Csabánénál* rendelhetik meg (Budapest, Herman Ottó út 15), de ekkor e-mailen (okotoxikologia@freemail.hu) előzetes egyeztetésre van szükség.

Vidékiek forduljanak közvetlenül a l'Harmattan könyvesbolt címeihez (<http://www.harmattan.hu/>), ahol előzetes átutalás után postai úton való megküldésre is lehetőség van.

Özönnövényé vált a sátoros felleng

Földünk biodiverzitását veszélyeztető tényezők között az élőhelyek pusztulását és fragmentációját közvetlenül a nem honos, inváziós fajok terjedése követi. Az inváziós növényfajok, azaz az özönnövények között hazánkban és világviszonylatban is kiemelkedő a fás szárú fajok aránya. Általánosan elmondhatjuk, hogy mind hazai, mind világviszonylatban az adventív fa- és cserjefajok által leginkább veszélyeztetett élőhelyek az erdők, az idegenhonos fajfajok területfoglalása helyenként meghaladhatja az őshonos fajfajokét. Az inváziós idegen fajok megtelepedése és terjedése olyan globális probléma, amelynek kezeléséhez nemzetközi, regionális és lokális szintű, valamint interdiszciplináris együttműködés kialakítására egyaránt szükség van.

„Girbe-gurba mozdulatokkal kinyújtóznak a tűzfalak fölé; tanyasiak, városiak: hazátlanok, nemzetköziek, nyomorultak, bűdösek. Fészek-nélküliek, madár nélküliek. Az első hideg szélre szétszaladnak, lándzsahegy-levelüket sárba dobják, összetapossák szekerek, autók. Beleakadnak a kerítésekbe, éjjeleken végig nyikorogtatják a korhadt léceket. Elvágyódnak, és nem mehetnek. Felágaskodnak a sötétségbe.”

(Tornai József: Ecetfák)

Az „ég fája”

Tornai József verse jól kifejezi a bálványfa (*Ailanthus altissima*) mai megítélését, nem kívánatos voltát. A költemény további soraiban ezt olvashatjuk a fáról: „éhenkórászok, fázósak-reszketősek, kiket nem ültetnek, nem nyesnek, csak kivágnak és félredobnak az útból. Nem jók a tűzre. Belül üresek.” Nem volt ez azonban mindig így az idők folyamán, régen a bálványfa nagy tiszteletnek örvendett, erre utal tudományos neve is, amely a Fűszer (Maluku)-szigetekről származó „ailanto” kifejezésből ered: jelentése az „ég fája”. A mitológia szerint a sárkányok is gyakran megpihentek a bálványfa lombjai között. Szintén a fa tiszteletére utal a német „Götterbaum” és az angol „Tree of heaven” elnevezés is. A bál-

ványfa megítélése hazánkban is nagy átalakuláson ment keresztül, a hozzáfűzött reményeket a faj csak részben váltotta be, miközben egyik legerőteljesebben terjedő özönnövényünkévé vált.

A kínai eredetű bálványfa Európába, azon belül is Angliába kínai misszionáriusok közvetítésével került 1751-ben, de ugyanebben az évszázadban már Amerikában is megjelent. Hazánkba valószínűleg az 1820-as években juthatott be. Magas termete, tetszetős külseje, hatalmas bugákban megjelenő termései miatt sokhelyütt ültették botanikus kertekbe és parkokba, bár a 19. században még meglehetősen ritkaságnak számított. Ebben a században az eperfán élő selyemhernyók tömege esett áldozatul egy járványnak, ezért 1856-ban Fantoni piemonti szerzetes selyemkészítés végett a *Samia cynthia* (korábbi nevén *Bombyx cynthia*, *Philosamia cynthia*) bálványfa-selyemlepkét is Európába hozta. A lepke azonban nem alkalmazkodott olyan jól új környezetéhez, mint tápnövénye, a bálványfa, és az általa szőtt selyem nem tudta felvenni a versenyt az eperfán élő hernyó selymével. A bálványfa ilyen irányú hasznosítása tehát nem vezetett eredményhez. Ugyanakkor az erdészek hamar felfigyeltek az új jövevényre.

„A sátoros felleng homok talajban igen gyorsan s díszesen nő...”

A hazai erdészeti szakirodalom folyamatosan nyomon követte a bálványfára vonatkozó külföldi ismereteket, és hamarosan a hazai vizsgálókat is megkezdődtek e fajjal. Bartosságh József a brünni gazdászati és erdészeti gyülekezetben már 1840-ben beszámolt egy általa nevelt, 20 éves bálványfáról, egy évvel később pedig ismereteit írásban is közreadta. A fajajt hasznosnak, sőt kitűnőnek találta, a bálványfa szerinte még olyan élőhelyeken is termesztendő, ahol az akác termesztésére már nem nyílik lehetőség. Kiemelte a hőség és fagy elleni tűrőképességét, gyors növekedését, egyenes termetét, faanyagának sokoldalú hasznosíthatóságát. Szerinte a bálványfa fája jó tűzifa és épületfa, sőt ebben a minőségében az akácot, ill. a fűz- és nyárfajokat is felülmúlja.

Néhány irodalmi utalás felidézésével tekintsük végig a bálványfához fűzött reményeket és megvalósulásukat. *Beaugard Lajos* 1863-ban, az Erdészeti Lapok-

ban megjelent cikkében alföldi fasorok telepítését szorgalmazva az akác ültetése mellett a bálványfát is megemlíti: „A sátoros felleng homok talajban igen gyorsan s díszesen nő, azonban oly nagyban még sehohsem tenyésztetett hogy műtani hasznavehetőségről határozott tapasztalatokat lehetett volna gyűjteni.” Az előbbi kijelentést erősíti meg *Kalmár Tivadar* (1863), aki *Bartosságh* (1841) munkájára hivatkozva írja, hogy a bálványfa: „már egy pár évtized előtt meglehetősen fontos szerepet játszott az erdészeti irodalomban; irodalomban mondjuk, mivel bár sok jó tulajdona elismertetett, azért az avvali kísérlet, mint kezdetben rendesen mindennel történni szokott, - csak a papíron maradt”. Pedig a külföldi szakirodalom a fajaj számos hasznáról beszámol, *Montpellier Farel* (1834) szerint: „E fa, ámbár puhább s kevésbé jó, mint a kőrísfa: jelenleg nagyon kerestetik, sőt amazit már háttérbe is szorítja. Leginkább kocsirudakra és taliga készítésére, de egyszersmind és igen előnyösen asztalos munkához is használtatik.” *Kalmár Tivadar* fenti munkájából megtudjuk, hogy hazánk egyes részein a bálványfát már erdők beültetésére, illetve erdőtalaj előkészítésére és megjavítására használják, valamint faanyagának sajátosságait is megismerhetjük: „Fája sárgás fehér, némelykor zöldes szalagokkal átszelve, fénylő, és a juhar fához hasonló; rostjai igen finomak, ruganyosak és kemények, igen szépen fényesíthető is.” ... „Igaz, hogy kissé törékeny, de ha egyszer öregebb lesz, épen oly kemény és tartós, mint a diófa.” „Ha már egyszer ki van szaradva, úgy nedvességet soha nem szív magába, és a legfinomabb asztalosmunkára használható.”

Bedő Albert (1864) szintén csatlakozik *Kalmár Tivadar* véleményéhez, szerinte a bálványfa: „igen alkalmas a csaknem kimerült erdőtalaj, s a haszon nélkül pusztán heverő nagyobb területek beerdősítésére, különösen pedig a futóhomok megkötésére”. Mivel a horvát udvari kancellária felszólítja a magyar erdész egyletet, hogy tegye közzé a bálványfa meghonosítása és telepítése során elért eredményeket, megfigyeléseket, a bálványfával kapcsolatos ismeretek köre tovább bővül. *Rowland*, az egylet titkára 1858-ban Hamburg mellől 500 bálványfa-magoncot hozatott, majd a pozsonyi faiskolában elültette őket. Állítása szerint nem ismert még olyan fajajt,

* Egyetemi docens, NyME

1. ábra – A bálványfa fiatal gyökérsarjai

amely laza talajban ilyen sok sarjat hozna, és olyan biztosan szaporítható lenne, mint a bálványfa; növekedésére, sarjadására vonatkozóan sok adatot közöl. 1867-ben Bedő Albert *F. C. Guérin-Meneville* francia akadémikus nyomán a külföldi vizsgálatok eredményeiről számol be: „a bálványfa használhatóságát illetően még a tölgy és a szilfát is felülmúlja, s hajthatósága folytán kerekess munkára is igen alkalmas”.

Klein Gyulának (1871) köszönhetően a bálványfa további, vélt hasznos tulajdonságaira is fény derül, sziklás vidékek fásításán és utcai sorfaként való alkalmazásán túl a bálványfa féreggűző hatását is ismerteti, továbbá felhívja a figyelmet *Bar-tosságb* 1841-es munkájára, és az Alföld fásítására javasolja a bálványfát. A fafaj gyökérsarjakkal történő hatékony terjedési képességéről is megemlékezik, amely már előrevetíti a bálványfával kapcsolatos problémák egy részét: a külföldi szakirodalomból ismert, hogy a városi fák az utcákon erőteljesen terjednek, és a gyöke-
rek a kemény kövezetet is átúri-
k.

A bálványfa megítélése, faanyagának hasznosíthatósága már ebben az időben megosztja a szakközönséget, *Láng Gábor* (1869) szerint „fája csak silány tüzelő- és még silányabb épületfaképpen használható”, míg *Rodiczky Jenő* (1871) csatlakozik *Klein Gyula* felhívásához: „Mint a fa jó tulajdonságainak méltányolója magam is osztozom a cikkíró azon óhajában, hogy „ha majd az alföld befásítása a tények közé lesz sorozható – az *ailanthus* is tekintetbe vétessék.” A bálványfa használhatóságáról alkotott vélemények változatosságát, az előbbieken túl, jól példázzák *Illés Nándor* 1870-ben, majd 1885-ben megjelent írásai is. 1870-ben ezt írja: „A sátoros fellengről (*Ailanthus glandulosa*) Vacson igen megvetően nyilatkoztak puha, használhatatlan fája miatt, s csak homokkő-

tésre dícsérik.” Tizenöt évvel később viszont a szerző már így nyilatkozik: „A bálványfa erősen sarjadzik gyökereiről, tehát a talaját sűrűn fedi, minélfogva a homok futását jó eredménnyel akadályozza.” „...s oly kitűnő fát ad, amely szerszámfának vetekszik a kőrissel.” „Kiváló tulajdonsága, hogy sem nem hasad, sem nem reped, tehát különösen kerékagynak való.”

Mágócsy-Dietz Sándor (1889) a bálványfával kapcsolatban szintén külföldi, amerikai szakirodalomra hivatkozik: „Czölöpül alkalmazva egy fa sem jobb nálánál. A gazdaságban alkalmazva, a farmerek tanúsága szerint, majdnem olyan jó, mint az ákác, s tüzelő fául alkalmazva ép olyan mint a tölgy”. Szintén a bálványfa faanyagának kedvező tulajdonságait olvashatjuk *Gabnay* (1901) rövid közleményében is: „Fájának szíjácsa igen széles, sárgás, gesztje narancsszín barna, nehezen faragható, de igen szilárd és tartós s így járomfának, kerékagynak, küllőnek, s más gazdasági, de még műasztalosfának is igen alkalmas, selyemfénye és szép, sárgás színe miatt meg azért is, mert a bogár nem bántja.”

A bálványfa kedvező szakirodalmi említései ellenére *Roth Gyula* 1935-ben megjelent Erdőműveléstan című könyvében így ír a fajról „Jó tulajdonságai dacára is erdőgazdasági jelentősége csekély, mert fáját kevéssé becsülik, kevesebbre, mint amennyit érdemel.” Mintegy három évtizeddel később *Magyar Pál* (1960-61) az Alföldfásítás I-II. című munkájában rámutat arra is, hogy a bálványfa nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, szerinte a fafaj „erdőgazdasági jelentősége csekély” és „erdőbe nem való.” Rendkívül fontos információ, hogy a bálványfa agresszív terjedésnek lehetőségét már ekkor hangsúlyozza: „Sarjadási képessége tuskóról és gyökérről egyaránt igen

nagy. Különösen gyökérről olyan bőségesen sarjadzik, hogy kiirtása komoly nehézséget jelent. Főleg ez a sajátossága az, ami különösen óvatosságra int esetleges telepítésével szemben”.

1964-ben *Faragó Sándor* részletes tanulmánya jelenik meg a bálványfáról, amely egyaránt tartalmazza a fafaj ökológiai, termőhelyi, faipari, élettani és morfológiai vizsgálatának eredményeit, valamint kitér a bálványfa vegyszeres irtására vonatkozó kutatások ismertetésére is. A vizsgálatok igazolták, hogy bár a bálványfa szélsőséges termőhelyi adottságok mellett is megél, de ott számottevő fatömeget nem ad. A szerző felhívja a figyelmet arra, hogy „A bálványfa könnyen behatol más fafajok állományai alá. Ez komoly veszélyt rejt magában, mert gyökérkonkurenciájával és magas vízfelhasználásával nagymértékben csökkenti a más fajú fák növekedését.” A bálványfa visszaszorítását célzó Tormona 100 és Tormona 80 arboriciddal történt vegyszeres kezelésének kedvező eredményeit is közlésezi a szerző. A Faipari Kutató Intézet által végzett fizikai és mechanikai vizsgálatok eredményei alapján a bálványfa térfogatsúlya a kőriséhez és a tölgyéhez áll legközelebb, nyomószilárdsága megközelíti a kőriséét, szakítószilárdsága jobb, mint a tölgyé és a nyáré, de rosszabb, mint a kőrisé. A vizsgálatok eredményei alapján faanyaga tehát megfelel farostgyártásra és papírgyártás alapanyagaként is felhasználható. Mintegy negyven évvel később a bálványfa fáját fizikai és mechanikai jellemzőit tekintve több szempontból szintén a kőriséhez hasonlítják, belőle fűrészipari rönköt, papírfát, rostfát és tűzifát készítenek. Megfelelő kezelés után a bálványfa faanyaga beltéri használatra a belsőépítészetben és a bútorgyártásban alkalmazható (*Molnár* 2004).

A bálványfa napjainkban

Az eddig felsorolt szakirodalmi idézetekből is kiténik, hogy bár a bálványfa faanyaga bizonyos célokra felhasználható, a faj számos olyan tulajdonsággal rendelkezik, amely által káros hatással lehet környezetére. Ilyen jellegzetessége nagymértékű sarjképzése, kitűnő regenerációs képessége, hatalmas termésprodukciója, a talaj víz- és tápanyagtartalmával szembeni viszonylagos igénytelensége. Mind ezen tulajdonságai elősegítik a bálványfa megtelepedését és terjedését számos élőhelyen, így a faj napjainkra az egyik legerőteljesebben terjedő inváziós özön-növényünké vált.

A bálványfa taxonómájáról, morfológiájáról, termőhelyigényéről, életmenetéről, biotikus interakcióiról bővebben *Udvardy László* (2004) közelmúltban megjelent kismonográfiájában olvashatunk. A minden részletre kiterjedő munkából megismerhetjük a bálványfa inváziós sikeréért felelős sajátosságait, a fafaj által okozott természetvédelmi problémákat és a természetvédelmi kezelésekkel kapcsolatos ismereteket is.

A bálványfa leggyakrabban lakott településekről kiindulva terjed, mivel parkokba, sétányokba sokhelyütt ültették. Kivadult egyedeivel járdák repedéseiben, régi udvarokon, utak mentén, romos épületek környékén gyakran találkozhatunk. Városűrűse jó, mivel jól bírja a port, a szárazságot, a füstöt, egyes nehézfémekkel szemben pedig rezisztensnek tűnik. A városokban az épületek, járdák burkolatát szétfeszítve jelentős árokat okozhat. A településekről gyakran az utak, különösen a vasutak mentén terjed, bolygatott és természetes társulásokban könnyen megtelepszik, különösen, ha azok zárt lombkoronaszinttel nem rendelkeznek. A kezdetben szálanként megjelenő egyedek fokozatosan átformálják a terület növényzetét, az eredeti növényzet értékesebb fajainak kiszorulását okozhatják, amelyek helyén zavarástűrő fajok jelenhetnek meg. A bálványfa nemcsak árnyékolásával és versengő hatásával alakítja át környezetének növényzetét, hanem a gyökereiből kioldódó erősen allelopatikus vegyületei által is, amelyek számos faj csírázását gátolják. Gyökérkivonatának üvegházi alkalmazása során olyan erős gyomirtó hatást tapasztaltak, hogy abból természetes gyomirtó szer kifejlesztésének a gondolata is felmerült. A bálványfa-egyedek körüli talaj szintén nagy mennyiségben tartal-

maz toxikus anyagokat, amelyeknek szerepe lehet a fa környezetében megfigyelt lassúbb szukcessziós folyamatokban és a szegényesebb vegetáció kialakulásában (*Udvardy* 2004).

A bálványfa megtelepedését és terjedését széles termőhelyűrése is segíti, bár gyökérzete a laza, levegős, humuszos, jó vízgazdálkodású talajokon fejlődik a legjobban. Nyár elején vízigénye kicsit nagyobb, később viszont már nem érzékeny a vízhiányra, és a légköri aszályt is jól tűri.

2. ábra – A bálványfa térhódítása a Tihanyi Tájvédelmi Körzet területén

Lomb- és avarvizsgálatok eredményei alapján tápanyagigénye alacsony. A faj vitalitása rendkívül nagy, magassági növekedése gyors, fiatal korában gyakori az évenkénti egyméteres növekedés is. A bálványfa korán, akár már 4-5 éves korban is termőre fordulhat, sőt *Udvardy László* már a 10-20 cm-es gyökérsarjakon is megfigyelt virágzatokat, illetve termést, azonban ezeken a neoténias sarjakon képződött termések már nem tudtak beérni, és a tél beköszöntével elfagytak. A bálványfa csaknem minden évben bőségesen terem, lependékjei messzire terjednek, kedvező felépítésük miatt mozdulatlan levegőben is képesek oldalirányba haladni. A magok csírázókéességüket hosszú ideig megőrzik. A bálványfa életkorára vonatkozóan kevés adattal rendelkezünk, várható életkora megközelítheti a 130-150 évet, azonban nálunk már a 80 évnél idősebb fák is meglehetősen ritkák. Az elpusztult egyedeken gyorsan megjelennek a xilofág gombák, elsősorban a hasadtlemező gomba. A faanyag gyorsan elbomlik, nem tartós, belőle karó vagy oszlop nem készíthető, kültéri használata ezért nem javasolt.

A bálványfa napjainkra tehát agresszíven terjedő fafajjá vált, terjedési esélyét tovább növeli, hogy a legelő állatok és a vad nem fogyasztja, károsítói hazánkban gyakorlatilag nem ismertek. Visszaszorulása

ezért fogyasztói és károsítói által egyelőre nem várható. További terjedésének megakadályozását célzó vizsgálatok hazánkban is számos helyen folynak, az ezzel kapcsolatos eredményeket *Udvardy László* (2004) az *Özönnövények* című könyv bálványfáról szóló fejezetében részletesen ismerteti. A bolygatás megelőzése, élőhelyeink természetességének megőrzése a bálványfa megtelepedésnek megakadályozása szempontjából is szükséges. Sajnos a fafaj nemcsak a bolygatott, de a többé-kevésbé természetes, nyílt élőhelyeken is megtelepszik. A faegyedek kivágását a jól ismert sarjtenger kialakulása követi, ezért ahol a rendszeres mechanikai irtás nem kivitelezhető, ott a szerző lehetőség szerint az egyes egyedek vegyszeres kezelését javasolja, olajos kéregcseteléssel, fűrással vagy sebzéssel. A dikamba hatóanyagú szerek használata a kezelt fa pusztulásához vezethetnek, ugyanakkor a kezelt fa környezetében fitotoxikus tünetekkel rendelkező sarjak jelenhetnek meg. Erdőszelek, erdősíthető területek esetén a vegyszeres kezelés után képződött sarjak gyorsan nőve, honos fafajokkal történő leárménykolása javasolható, melynek következtében a bálványfa-sarjak idővel megnyurgulnak, majd elpusztulnak.

Szöllösi és munkatársai (2006) a főtí Somlyó természetközeli gyepeit veszélyeztető bálványfa irtására különböző módszereket alkalmaztak: vegyszeres kezelést (Garlon oldat friss vágásfelületre kenése) és mechanikai irtást (sarjak rendszeres kihúzógatása). A kézi irtás hatására a kontrollhoz képest háromszoros sarj-szám volt megfigyelhető a tenyészidőszakban, a vegyszeres kezelés viszont jelentősen (40-50%-ban) csökkentette a sarjak számát. Abban az esetben, ha nem távolították el a sarjakat, akkor azok képződése július közepére befejeződött, a sarjak eltávolítása esetén képződésük még augusztusban is folytatódott, igaz, hogy a vegyszerrel is kezelt területeken csak kisebb mértékben. Egy évig történt sarjshúzkodás után a rákövetkező évben 60 %-kal kevesebb sarj volt tapasztalható a területen, mindez vegyszeres kezeléssel kiegészítve 87 %-kal kevesebb sarjat eredményezett. Tehát a sarjak hosszú ideig tartó és rendszeres eltávolítása kimerítette a gyökértartalékokat. A hatást tovább fokozta a vegyszeres kezelés, mindez a terület növényzetének észlelhető károsodása nélkül.

Emlékeztető miniszteri egyeztetésről

Mint ahogy a korábbi MEGOSZ Híradóban jeleztük, az érdekképviseltek várták az FVM meghívását az erdészeti ágazatban kialakult finanszírozási feszültségek feloldását célzó egyeztetésre, ami meg is történt. Az erről készült emlékeztetőt az alábbiakban közöljük. A megbeszélésen a tárcát és a szövetségeket a következők képviselték:

Gráf József miniszter, Benedek Fülöp szakállamtitkár, dr. Máhr András szakállamtitkár, Csóka Péter főosztályvezető, Klemencsics András főosztályvezető-helyettes az FVM részéről, míg Luzsi József elnök, Tamba Miklós alelnök és dr. Sárvári János főtitkár a MEGOSZ, Ormos Balázs főtitkár az OEE és Mőcsényi Miklós főtitkár, valamint Horváth Ferenc alelnök a FAGOSZ képviselőjében.

Azt is szeretnénk jelezni, hogy időközben megjelent az agrártámogatásokról szóló rendelet, ami már is több problematikus pontot vet fel az emlékeztetőben leírtak alapján. Ezzel kapcsolatban Mocz András erdészeti integrátorunk már levélben kereste meg az FVM illetékes főosztályát, amelyet az emlékeztető után közreadunk.

MEGOSZ vezetősege

„A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 2007. február 22-én egyeztető megbeszélést tartott az erdészeti érdekképviselői szervekkel (MEGOSZ, FAGOSZ, OEE), különös tekintettel a Magán Erdőtulajdonosok és

Gazdálkodók Országos Szövetségével 2005. december 15-én kötött Megállapodásban foglaltakra.

Az egyeztetésen az alábbi pontok kerültek rögzítésre:

1. A 2006. évről származó Erdészeti Feladatok jogcímen keletkezett 5,3 Mrd. Ft kötelezettség kifizetéséhez a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium a forrásokat biztosítja. A kifizetések 2007 március és április hónapban megtörténnek. 4,3 Mrd. Ft kifizetése március végéig megtörténik, a fennmaradó 1 Mrd. Ft kifizetése áprilisra áthúzódhat. A kifizetés sorrendjénél a 2005-ös Megállapodás szerint a magán-erdő-gazdálkodás előnyt élvez.

2. Az Európai Unióhoz történt csatlakozás előtt 2004-ig nemzeti forrásból megkezdett erdőtelepítések hátralévő feladatainak finanszírozását a tárcá biztosítja.

3. Az Erdészeti Feladatok 2007. évi változatlan feltételek mellett működtetéséhez, valamint a rendszer átalakításához és 2010-ig történő kifuttatáshoz a magán-erdő-gazdálkodók számára a minisztérium az évenkénti forrásokat biztosítja. A kifuttatásnál a 2007. dec. 31-ig keletkezett felújítási kötelezettségek befejezésig

elvégzendő feladatai vehetők figyelembe. A kifuttatás jogi alapját a *de minimis* rendelet (1998/2006/EK) alapján kell megteremteni, a 25-ös rendeletben foglalt erdőfelújítási feltételekkel. Ez a rendelet a kifuttatásra tervezett időszak végéig működhet. Az érdekképviseltek ragaszkodnak a 2007. évi működtetés 25-ös rendeletben történő szerepeltetéséhez.

4. A tárcá kezdeményezi a jelenlegi erdőfenntartási járulék intézményének 2008. január 1-vel történő megszüntetését.

5. Az állami tulajdonú területeken gazdálkodók esetében az erdészeti feladatok 2007. évi működtetéséhez jelenleg forrás nem áll rendelkezésre. A tárcá forrás hiányában nem tud kötelezettséget vállalni, de a probléma megoldása érdekében kezdeményezte a Pénzügyminisztériumnál a szükséges források fedezetének megteremtését. A PM döntése az előzetes tájékoztatás szerint a február 26-val kezdődő héten születik meg. Amennyiben a 25-ös rendeletben a felújítás nem jelenik meg, akkor a források felhasználásának szabályait 2007 májusáig megalkotandó jogszabályban kell megállapítani, melynek a 25-ös rendeletben alkalmazott szakmai elvekre kell épülnie.

Jogsegély szolgálat

**Dr. Derzsenyi
Tibor**

Telefon: (30) 908 2812

Ezt a megoldást az érdekképviseltek elfogadhatatlannak tartják.

6. A 25-ös rendeletben megjelennek az alábbi erdészeti támogatási jogcímek: integrátori támogatás, parkerdő-fenntartás, kisvasutak üzemeltetése. *Az érdekképviseltek ragaszkodnak abhoz, hogy a jogcímek között az erdőfelújítás is szerepeljen mind az állami, mind a magán gazdálkodókra vonatkozóan. Álláspontjuk szerint ez nem igényel többletforrásokat és nem keletkeztet további kötelezettségeket, viszont folyamatosságot és biztonságot jelenthet az erdőgazdálkodók számára és ezt tartalmazza a korábbi Megállapodás is.*

7. A nemzeti hatáskörben fenntartandó támogatások jogcímei egyeztetés alatt állnak (notifikált, illetve *de minimis*). A jogcímek: integrátori támogatás, parkerdő fenntartás, kisvasutak üzemeltetése. A nemzeti támogatások forrása 2007-ben 1 Mrd. Ft.

8. Az EMVA forrásból 2007-ben várhatóan a mezőgazdasági területek erdőtelepítése, a fás szárú energetikai ültetvények létesítése és a gépbeszerzések támogatása indulhat el. Az erdészet számára elérhető további jogcímek elindulásával kapcsolatos egyeztetések folyamatban vannak. Az érdekképviseltek átadták a programok prioritási sorrendjére vonatkozó javaslatukat, melynek figyelembevételét a tárca vállalja. (1. melléklet)

9. Az érdekképviseltek kérik, hogy a Nemzeti Erdőprogramról szóló 1100/2004 (X. 27.) kormányhatározatban foglaltak érdekében a tárca 2007-ben biztosítson forrásokat legalább a program elindítására és minimális működtetésére.

10. A résztvevők megállapodtak abban, hogy az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV tv. módosítására vonatkozóan a 2005-ös Meg-

állapodás 8. pontját megerősítik és valamennyi résztvevő érdekképviseleti szervezetre kiterjesztik.

11. Az érdekképviseltek nem támogatják nemzeti parkokról szóló külön törvény készítését. Amennyiben erre azonban mégis sor kerül, akkor ez kizárólag az állami vagyonkezelési, valamint az erdészeti, vadászati és természetvédelmi törvények módosításával együtt és azokkal összhangban kerüljön kidolgozásra.

12. A felek megállapodnak abban, hogy félevenként vezetői egyeztetést tartanak

Budapest, 2007. február 22.

Luzsi József MEGOSZ elnök

Gráf József miniszter

Ormos Balázs főtitkár, OEE

Mőcsény Miklós főtitkár, FAGOSZ

* * *

Melléklet az FVM, valamint az erdészeti szakmai szövetségek és érdekképviseltek 2007. február 22-i egyeztetése emlékeztetőjének 8. pontjához. (A tárgyaló szövetségek által legfontosabbnak tartott erdészeti jogcímek vastagítva.)

I. tengely

1. (27. cikk) 122. Az erdő gazdasági értékének növelése:

1.1) Erdőnevelési beavatkozások (befejezett ápolások, nyesések, tisztítás, gyérítés)

1.2) Erdészeti gépbeszerzés

1.3) Erdészeti szaporítóanyag

2. (24. cikk) 114. Tanácsadói szolgáltatások igénybevétele:

2.1) 114.1. Mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók részére nyújtott szaktanácsadás támogatása.

2.2) 115.1 Mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók részére nyújtott szaktanácsadás létrehozása

2.3) 121.3 Gépbeszerzés

3. (30.cikk) 125. Mezőgazdasági és erdészeti infrastruktúra

3.1) 125.4 Erdészet fejlesztésével és korszerűsítésével összefüggő infrastruktúra javítása és fejlesztése

3.2) 125.7 Birtokrendezés

4. (21. cikk) 111. Szakképzés, tájékoztatósi tevékenységek, innováció

4.1) 111.1 Innovatív technológiák megismertetése, bemutató üzemi tájékoztató programokkal

4.2) 111.3 Az ÚMVP I., illetve II. tengelyének intézkedéseihöz

5. (28. cikk) 123. Mezőgazdasági és erdészeti termékek értékfenntartása

5.1) 123.2 Erdészeti termékek értékfenntartása

II. tengely

1. (47.cikk) 225. Erdő környezetvédelmi kifizetések:

1.1 – 1.11) Az erdő környezetvédelmi kifizetések valamennyi alintézkedése azonos prioritással

2. (49. cikk) 227. Nem termelő beruházások:

2.1) Közjóléti beruházások.

2.2) Szerkezet-átalakító erdőfelújítások első kivételének támogatása

3. (43.cikk) 221.1. Mezőgazdasági területek erdőszítése

4. (45. cikk) 223. Nem mezőgazdasági területek erdőszítése

5. (48. cikk) 226. Erdészeti potenciál helyreállítása

6. (46. cikk) 224. Natura 2000 kifizetések

7. (44.cikk) 222. Mezőgazdasági területeken agrárerdészeti rendszerek kialakítása.

Levél Somogyzobról

„Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Természeti Erőforrások Főosztálya

Csóka Péter Főosztályvezető Úr

Klemencsics András Főosztályvezető-helyettes Úr

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.

Tisztelt Főosztályvezető és Főosztályvezető-helyettes Úr!

Örömmel értesültünk a MEGOSZ vezetőségétől, hogy a MEGOSZ, az OEE, valamint a FAGOSZ, és Gráf József Miniszter Úr megállapodást kötött a magán-erdőgazdálkodás működőképességét biztosító intézkedésekről. Ennek egyik tartalmi eleme volt a nemzeti forrásból megvalósuló erdőtelepítések determinációja.

Érvényes szerződéseink vannak az Állami Erdészeti Szolgálattal nemzeti forrásból történt erdőtelepítések költ-

ségvetési előirányzatból elszámolható támogatásokra, amelyeknek a rendeleti háttérét a következő biztosítja:

„A pályázó tudomásul veszi, hogy a támogatás ügyvitelével, elszámolásával kapcsolatos kérdésekben az Igazgatóság mindenkor az erdőtelepítések támogatásával hatályos (Az agrárgazdaság fejlesztéséről szóló 1997. évi CXIV törvény, a 290/2002. (XII.27.) Korm. rendelet az agrártámogatások igénylésének általános feltételeiről, az agrárgazdasági célok 2003. évi költségvetési támogatásáról szóló 3/2003. (I.24.) FVM rendelet 40-49 §-ai) jogszabályok alapján jár el az FVM Erdészeti Hivatal 31215/2003. sz. levelében leírtak (keretkihelyezés) figyelembevételével.”

Sajnálatos módon a megállapodás és az érvényben lévő szerződéseink ellenére a 14/2007. (III.01.) FVM rendelet nem biztosít lehetőséget a nemzeti erő-

forrásból megvalósult erdőtelepítések támogatásainak lehívására (K-2-1).

Megjegyezni kívánom, hogy az erdészeti integráció vonatkozásában a forogószköz feltöltéshez és működéshez járó támogatásnak az újonnan alakult integrátorokra való leszűkítése ellentétes az alapelvvel és nem ösztönöz a nem működő magánerdők minél szélesebb körben való megszüntetésére.

Az erdőfelújítások támogatásának változatlan feltételek melletti kifuttatására tudomásom szerint lehetőség lenne a de minimis elv alapján, amelynek gyakorlati megvalósításáról azonban nincs információnk.

Tisztelettel kérem a Főosztályt, hogy a fenti problémakörök megoldási lehetőségeiről a támogatási igények szokásos benyújtási határidejének figyelembevételével tájékoztatni szíveskedjenek.

Somogyzob, 2007. március 5.

Erdész üdvözléssel:

Mocz András

Kivonat a 2007. február 14-én 9.30 órai kezdettel megtartott MEGOSZ elnökségi ülés jegyzőkönyvéből.

Luzsi József beszámolt az elmúlt esztendő legfontosabb eseményeiről, kiemelte, hogy az elmúlt év során szakmatörténeti szempontból is fontos események jellemezték a MEGOSZ életét. Kérte az elnökség tagjaitól az intenzívebb munkavégzést, a feladatkörihöz tartozó munkák vonatkozásában. Az elhangzottakkal kapcsolatban *Ormos Balázs* az Országos Erdészeti Egyesület főtitkára is kiemelte a két szervezet közötti egyre szorosabb együttműködést és ezzel kapcsolatban jelezte, hogy a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága tavasszal Szolnokon kihelyezett ülést tart, amelynek fő témája az erdészet, erdőgazdálkodás lesz. Egyetértés esetén erre az ülésre szeretnénk a környezetvédelmi és a gazdasági bizottság néhány tagját is meghívni. Elmondta továbbá, hogy az országgyűlés elnöksége felajánlotta támogatását a Kárpát-medencei Erdészek Találkozójához. Az erdőtvény jelenleg napirenden lévő módosításával kapcsolatban javasolta, hogy tegyünk konkrét javaslatokat legkésőbb február 20-ig, illetve keressük meg ezzel a Mezőgazdasági Bizottság illetékesét.

Dr. Sárvári János ismertette a költségvetéssel kapcsolatban kialakult helyzetet. Elmondta, hogy a 2006. évi államilag vállalt kötelezettségek csak

mintegy 40%-ban kerültek kifizetésre a magánerdő vonatkozásában. Ugyanakkor információink szerint az agrártámogatási rendeletről 2007-ben már kihagyni tervezik az erdészeti jogcímeiket; az erdőfenntartási járulérendszer helyzete a 2008. január 1-re tervezett megszűnéséig teljesen bizonytalan, továbbá a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeit is csak nagy késéssel tervezik elindítani. A kialakult helyzetről cikket jelentettünk meg az Erdészeti Lapokban és – amennyiben nem kezd meg a tárca szövetségünkkel az egyeztetést – rövid időn belül az OEE–FAGOSZ–MEGOSZ közös levélben fordul a miniszterhez. A fejleményekről folyamatosan tájékoztatjuk a tagságot.

Dr. Sárvári János kérte a 2007. évi Rimler Pál emlékérem díjazottjának személyére vonatkozó javaslatokat, valamint az idej nagyrendezvény helyére és időpontjára vonatkozó felajánlásokat.

Dr. Sárvári János ismertette és szétosztotta a Palocsa Egyesület felhívását a természetszerű erdőgazdálkodásra felajánlott 1%-os adóbefizetésekben származó keretre vonatkozóan és kérte az ezzel kapcsolatos javaslatokat.

Luzsi József, dr. Ódor József kiegészítésével ismertette az erdőtelepítési támogatási rendeletervezet hozzánk eljutott

változatával kapcsolatos tudnivalókat. Mivel az erdőgazdálkodókat és földtulajdonosokat rendkívül hátrányosan érintő és bizonytalan eredetű tervezetről van szó, ezért az elnökségi ülés úgy döntött, hogy az FVM illetékes szakállamtitkárnak küldjük meg az általunk ismert verziót és az azzal kapcsolatos MEGOSZ véleményét, kérve az egyeztetés további menetébe való bevonásunkat.

Budapest, 2006. február 16.

Dr. Sárvári János
jegyzőkönyvvezető
Támbo Miklós
jegyzőkönyv-hitelesítő

Európai tengerészeti stratégiai direktíva

A katonásan hangzó környezetvédelmi egyezmény egyelőre csak tervezet, a Balti-tengeri és Európai Tengerészeti Stratégiai Konferencián fogalmazták meg az elmúlt napokban Helsinkiben. A tét főleg kontinensünk északi vizei. Az egykori szocialista országok elavult ipara miatt Észak-Európa „hátsó udvarának” is csúfolt, nehézfémekkel többszörösen terhelt Balti-tenger továbbra is szenved a környező országok mezőgazdasági hozadékától: a vizét terhelő óriási foszfor- és nitrogénkibocsátástól. Az egyezmény elsősorban ez utóbbiak csökkentését szabná meg.

(Élet és Tudomány)

Szakmai találkozó Somogyban

Mintegy 30 fő részvételével tartotta meg a MEGOSZ Somogy megyei Képviselői szakmai találkozója, amelyre 2007. február 28-án délelőtt került sor. A megjelenteket *Horváth István* erdészeti integrátor, a MEGOSZ Somogy megyei kirendeltség vezetője, a rendezvény házigazdája köszöntötte. Elmondta; alapvető céljuk volt, hogy az érdeklődő gazdálkodók, integrátorok széles körű tájékoztatást kapjanak a szakma aktuális kérdéseiről. Rövid tájékoztatást adott a MEGOSZ helyi tevékenységéről és további terveikről, majd bemutatta a meghívott előadókat.

Elsőként *Nádas József*, az Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) Somogy megyei Erdészeti Igazgatóságának vezetője tartott sok adattal és ábrával kísért előadást, amelynek keretében nemcsak Somogy megye és a dél-dunántúli régió vonatkozásában, hanem szélesebb kitekintésben is összehasonlítható módon megismerkedhettünk a legfontosabb erdőgazdálkodási adatokkal. Az előadás nem szorítkozott csak a jelenlegi helyzetre, hanem például az erdőszűltség tekintetében a honfoglalástól napjainkig felvázolta annak magyarországi alakulását. *Nádas József* igazgató ismertette az újonnan felálló szakigazgatási rendszert, ezen belül a korábbi Állami Erdészeti Szolgálat helyét és szerepét, továbbá a Dél-Dunántúlon működő szervezeti egységeket, azok feladatát és elérhetőségüket.

Bodor Dezső Károly, az OEE és a MEGOSZ alelnöke a területi szaktanácsadói központok kialakításáról, az eddig megtett lépésekről beszélt. Elmondta, hogy ezek a központok az egyes regionális központok alá betagozódva egyfajta hidat jelentenek a tanácsadói végpontok és a régió között. Tájékoztatt a végpontok feladatairól a megfelelés feltételeiről és a hálózat kialakulásának várható ütemtervéről. Elmondta, hogy tavaly decemberben kellett benyújtani a pályázatokat a szaktanácsadói központok létrehozásának szándékára vonatkozóan. Jelenleg a felkészülés és a tanácsadói végpontok szakértői címlistákba való bejelentkezése folyik. Most a legfontosabb kérdés az, hogy a vidékfejlesztés keretében a szaktanácsadással kapcsolatos jogcímeiket mikor nyitják meg.

Ezt követően *Luzsi József*, a MEGOSZ elnöke tájékoztatta jelenlévőket az erdészeti költségvetés tavalyi, ez évi, és jövőre várható helyzetéről, kilátásairól az FVM-mel napokkal ezelőtt aláírt emlékeztetőben leírtak figyelembe vételére.

Dr. Sárvári János, a MEGOSZ főtitkára a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeiről adott tájékoztatást. Elmondta, jelentős eredményként értékelik, hogy sikerült a Brüsszel által ajánlott valamennyi erdészeti jogcímet a néhány nappal korábban felterjesztett Magyar Vidékfejlesztési Programban maradéktalanul szerepeltetni. Ugyanakkor nagyon fon-

tos elémünk azt, hogy ezek a jogcímek – lehetőleg figyelembe véve az erdészeti szakmai szövetségek és érdekképviseltek által ajánlott prioritási sort – minél előbb kiírásra kerüljenek. Részletesen ismertette a 12 erdészeti jogcímet és az ezekhez kapcsolódó alintézkedéseket.

Az előadásokat követően kötetlen eszmecsere került sor, majd közös ebéddel zárult a jó hangulatú eredményes rendezvény.

Dr. Sárvári János

Újabb zöld–erdész egyeztetés

Az Erdészeti Információs Központ tanácsstermében 2007. február 14-én került sor az erdők ügyével kiemelten foglalkozó országos, erdészeti, valamint a környezet- és természetvédő civil szervezetek érdekegyeztető fórumának második ülésére, melynek házigazdája a MEGOSZ volt. A rendezvényen a résztvevők két kiemelten fontos és aktuális kérdést vitattak meg, egyrészt a NATURA 2000 területek vidékfejlesztés keretében történő támogatásának kérdését, másrészt a tervezett nemzeti park törvénnyel kapcsolatos kérdéseket. A következő MEGOSZ Híradóban részletesebb beszámolót közlünk a fórumról és az ott elhangzott javaslatokról.

MEGOSZ vezetősége

Még „zöldebb” az erdészet – kiemelt helyen a természetvédelem

A Mecseki Erdészeti Zrt. mindig is kiemelten foglalkozott természeti kincseink, szűkebb pátriánk értékeinek megővésével; az erdészeti szakemberek a kezdetektől szem előtt tartották az erdőgazdálkodással manapság szorosan összefonódott társadalmi érdekeket is. Nem meglepő tehát, hogy februártól külön természetvédelmi ágazat foglalkozik ezzel a kérdéssel.

A társaság, hogy a „szervezet nyelvére” lefordítsa mindazokat az elveket, amelyeket munkatársai magukénak érznek, ezen ágazat létrehozásával kívánja még magasabb színvonalon művelni a természet védelmét. Így a szervezet részeként, mégis külön egység-

ként lehet partnere mind az állami, mind pedig a civil természetvédelmi szervezeteknek a hatékonyabb munka érdekében. Az ágazat igazgatói posztjára a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságnál eltöltött 11 év alatt jelentős szakmai tapasztalatot szerző *Nagy Gábor* nevezték ki, aki egyfelől eddigi munkája folytatásaként, másfelől teljesen új perspektívaként értékelte új munkáját.

További információ kérhető *Nagy Gábor* természetvédelmi igazgatótól, a 72/508-200-as és a 30/377-3392-es telefonszámon.

Czére Zsóka
projektvezető

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

37 éves erdő- és vadgazdálkodási technikus több mint 10 éves szakmai gyakorlattal munkát keres. Minden megoldás érdekel. Tel.: 06-20/9937-908

Erdőterület megközelítése – úthasználat

A jogsegélyszolgálathoz címzett megkeresés szerint a jogvita lényege a következő:

Az egyik erdőbirtokossági társulat területe vélhetően nem csatlakozik közvetlenül közúthoz. A közúthoz vezető földút kb. 600 m hosszban más személy tulajdonában lévő területen van, aki sorompóval megakadályozza az átjárást, és a fa elszállítását, annak ellenére, hogy az erdőtömbből már hosszú idő óta erre szállítják a fát.

A mezőgazdasági, erdőgazdálkodási területek megközelítését szolgáló utak vagy közutak, vagy magánutak. A közutakat mindenki jogosult használni, aki ezt akadályozza szabálysértést követ el. Egyébként a kárpótlási és részarány kiadási eljárások során a volt termelőszövetkezeti külterületi utakat a települési önkormányzatoknak kellett átadni, így azok, ahol ez megtörtént, ott közutakká váltak.

A Ptk 167. § szerint, ha valamely föld nincs összekötve megfelelően közúttal,

a szomszédok kötelesek tűrni, hogy a jogosult földjeiken átjárjon (törvényi szolgálalom). Ez azt jelenti, hogy van egy telek (földrészlet) amelynek a mindenkori tulajdonosai vagy birtokosai (uralkodó telek) jogosultak átjárni a szomszédos, közúttal csatlakozó telken vagy telkeken (szolgáló telek). A jog mindig az ingatlanokhoz tapad. Vita esetén a bíróság állapítja meg a szolgálmat.

Ugyancsak a bíróság állapíthatja meg a szolgálmi jog alapításának ellenértékét. Az úthasználat vonatkozhat gépjárművekre is. A szolgálmi jog az ingatlannyilvántartásba is bejegyezhető. A szolgálmi jog keletkezhet elbirtoklás útján is. Elbirtoklással szerzi meg a telki szolgálmat az ingatlan birtokosa, ha a másik ingatlan használata ellen annak birtokosa tíz éven át nem tiltakozott. A birtokos birtoklási idejéhez az előző birtokos birtoklási idejét is hozzászámíthatja.

Más a helyzet, amennyiben a kérdéses út *erdészeti magánútnak* minősül. Az Evt. megkülönböztet állandó és nem

állandó jellegű erdészeti magánutat. Azt, hogy egy terület részét útnak minősül-e, az ingatlan-nyilvántartás azt pedig, hogy erdei magánútnak minősül-e, az üzemterv és a körzeti erdőterv dönti el. Az erdészeti magánút esetén nincs szükség szolgálmi jog alapítására. Az Evt. 78. § (3) szerint az erdőgazdálkodó vagy megbízottja kizárólag erdőgazdálkodási tevékenység folytatásához más tulajdonában lévő erdészeti magánutat is igénybe vehet. Ez esetben az erdészeti magánút tulajdonosa (kezelője) csak a kárának és költségének megtérítését követelheti.

Amennyiben az erdészeti magánút tulajdonosa e fenti szabályokat megszegi (pl.: nem járult hozzá az út igénybevételéhez), ellene birtokvédelmi eljárás kezdeményezhető a területileg illetékes jegyzőnél.

A hatóság határozatában foglaltakat nem teljesítés esetén a hatóságnak kell végrehajtani.

Dr. Derzsenyi Tibor
Jogsegélyszolgálat-vezető

Erdőgazdálkodási képzés

Nagy hiányt pótol az „Erdőgazda Agro – Erdészeti Fejlesztő Kht.”, amikor meghirdette, de előtte biztosította az anyagi tárgyi és személyi feltételeket, majd pedig megszervezte az „Erdőgazdálkodási képzést”, tanfolyami rendszerben.

A szervező Kht. vezetője (*Telegdy Pál* erdőmérnök) tájékoztatója, valamint az interneten, honlapon, e-mailen megjelent ismertető szöveg szerint:

„A tanfolyamot elsősorban erdőtulajdonosoknak, erdőt telepíteni szándékozóknak, erdőgazdálkodási munkát végezni szándékozóknak ajánljuk, de természetesen minden érdeklődőt szeretettel várunk.”

A szervezőkkel folytatott beszélgetések során kiderült, hogy az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával, anyagi támogatásával indulhat a képzés. Ehhez a Kht. az AVOP 1.5.1. pályázati kiírás alapján (172/2004. XII. 31.) FVM számú rendelet) pályázati támogatást nyert. Az elnyert pályázatnak köszönhetően a 63 óra elméleti és 12 óra gyakorlati képzés bekerülési költsége ugyan 100 ezer forint, de ebből a jelentkezőknek csak 10 ezer forintot kell fizetniük. Az alacsony részvételi díj az átvett jegyzetek és szakkönyvek árát,

valamint a gyakorlati képzés helyszínére utazás költségeit is tartalmazza.

Már most az a helyzet, hogy az igen nagy érdeklődésre tekintettel ezek a tavaszi tanfolyamok a résztvevők számát figyelembe véve beteltek. *Az azonban összel ismét folytatódnak a kurzusok.* Tehát még senki nem késett el, ha ebben a képzésben részt akar venni, mert az őszi csoportokba kerülnek beosztásra a folyamatosan jelentkezők.

A gyakorlati képzésre a Pest megyei Csemő Virágh Bt.-nél kerül sor, ahol a technikai, szakmai és területi feltételek, az integrátori szerepet is betöltő magánerdő-gazdálkodó Bt.-nél rendelkezésre állnak.

Annak ellenére, hogy a felsorolt helyszínek Budapest és Pest megye területén található, a szervezők az ország szomszédos területeiről várják a jelentkezőket. Természetesen a fentiekben említett kedvezmények minden résztvevőt megilletnek.

Talán nem érdektelen felsorolni a tematikát: EU ismeretek, közbeszerzési ismeretek, a magyar erdőgazdálkodás áttekintése, a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv erdészeti vonatkozásai, Erdősítések tervezése, Különleges erdősítések,

Erdőfelújítás, Erdősítések védelme, Természetvédelem az erdőben, Erdősítések ápolása. A gyakorlati képzés témakörei: Erdészeti szaporítóanyag-termelés és a fontosabb fafajok ismertetése, Erdősítések kivitelezése.

Valóban sokrétű és lényegében felöleli az erdészeti szakma legfontosabb részterületeit. Ha még ehhez hozzá tesszük, hogy elméleti és gyakorlati ismeretekben igen jól képzett, tapasztalt oktatói, előadói gárda biztosítja a képzés és a vizsgáztatás színvonalát, nyugodtan kijelenthetjük, nagyszerű kezdeményezés ez az erdőgazdálkodói képzés. Az oktatás végén a résztvevőknek vizsgát kell tenni. A sikeres vizsgát tett hallgatók a képzés elvégzéséről oklevelet kapnak, mert ez akkreditált képzési forma.

Végre akad valamilyen szervezet és szervezés – a MEGOSZ-on kívül –, amely törődik, vagy törődni akar a magánerdő tulajdonosokkal, az abban résztvevő erdőgazdálkodókkal. Mert a magánerdő-tulajdonosokat legtöbbször csak elmarasztalás éri és magukra hagytak.

Elérhetőség:

Erdőgazda Kht.

2045 Törökbálint, Akácos u. 45.

Tel.: 06-30-652-4098

06-23-335-097 (Telegdy Pál)

Fax: 06-23-332-241

Dr. Balázs István

Csepreg és vonzáskörzetének Erdészeti Térségfejlesztési terve

Mire jó egy fejlesztési terv?

Kinek kell ez?

Mi, erdészek tudjuk, és a Buenos Aires-i konferencia óta büszkén hirdetjük, hogy az erdőnek a gazdasági szerepén túl más fontos szerepei is vannak. Aki nem erdőtulajdonos, az is részesül az erdők jótékony hatásaiból. Erdeink egyre jelentősebb szerepet játszanak a jó levegő, a tiszta ivóvíz, a por, a zajszűrés, az erdős környezetben való üdülés, kikapcsolódás, feltöltődés révén az életminőség javulásában, a rekreációban.

Eddig (a sokat emlegetett szén-dioxid-elnyelés, környezetszennyezés csökkentése mellett) ezt úgynevezett externális hatásként, egyfajta ingyenes, kezdettől fogva meglévő adományként természetesnek vettük, azonban többek között a szabadidős tevékenységek szokásainak változásával ez már nem elég. A mai elvárások kevés kivételtől eltekintve az erdőt is az európai, ember formálta kultúrtáj részeként kezelik. Az erdő ezen hatásait erősíteni, feltárni, és esetenként műszaki berendezésekkel növelnünk kell.

Bizonyára az Erdészeti Lapok olvasói közül is nagyon sokan sokszor „hűsbavágoan” érzik az erdővel és erdészeti szakismeretekkel nem rendelkező, de az erdővel szemben hatalmas elvárásokkal fellépő civilek nem is mindig átgondolt megjegyzéseit. Ezt bizony ma már egyre nehezebb kivédeni, ezért célravezetőnek tűnik, ha tervezetten egyéges keretekbe foglalva próbálunk elébe menni az igényeknek.

A tisztelt Olvasó mondhatja, hogy ni csak, ezek felfedezték a spanyolviaszt!

Hát igen, semmi új nincs ebben, azonban a „pályán kívüli bekiabálókat”, a terepbicikliseket, a quadosokat, tereplovaglókát egyre nehezebb eltanácsolnunk. Korábban ilyen nem volt, és fel kell készülnünk egy újfajta erdőkezelésre, a szakmánknak ki kell fognia a szelet ebből a vitorlából. Így is sok méltatlan támadás ér bennünket, ezért úgy véljük, hogy az egyre szűkülő erőforrásaink érdekében a közönségkapcsolatainkat erősíteni kell.

A Vas megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóságán (a korábbi Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Igazgatósága) is ennek jegyében kívánjuk átalakítani és bővíteni az

eddig hagyományos, az erdők kezeléséhez fűződő, feladatainkat. Ezt szem előtt tartva, a hagyományos erdőgazdálkodói tevékenység kereteinek figyelemmel kísérése mellett nyitni kívánunk az erdőtulajdonnal nem rendelkező, de az erdővel kapcsolatba kerülő többség felé. Ennek érdekében 2006-ban az MGSZH Regionális Térségi és Zöldövezeti Tervező Osztállyal (a korábbi ÁESZ Térségfejlesztési és Zöldövezet Tervező Iroda) karöltve a Vas megyei Csepreg város és környéke térségére az érintett önkormányzatok kezdeményezésére úgynevezett *erdészeti fejlesztési tervet* készítettünk. A munkát az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya finanszírozta.

Miért kínálta „tálcán” magát a fejlesztési terv?

A Kőszeg-Alsóerdő-csepregi erdőtümb számos történelmi emlékhely és turisztikai látványosságot kínál. A közel 3500 ha területű egybefüggő erdőtümbön áthalad az országos ismertségű és jelentős turistaforgalmú Országos Kéktúra útvonal, melynek nyugati kezdőpontja a közeli Írottkőn van. A környék idegenforgalmi adottságai kedvezőek: vonzó táj, kellemes klíma, számottevő kulturális emlék és jelentős termálfvzékincs, a nyugati határszélből adódó kedvező földrajzi helyzet jellemzi a térséget.

Az önkormányzatok az ökoturizmus fejlődésének elősegítésében alapvetően érdekeltek. Területi elhelyezkedésük és természeti adottságaik igen kedvezőek, hiszen környezetükben található a jelentős látogatottsággal bíró Kőszegi-hegység, illetve az európai hírű gyógy- és wellness-fürdők, Bük, illetve Locsmánd (Lutzmannsburg). Ezen helyszínek közötti kerékpárutakkal megteremthető a szomszédos területek (akár országhatáron átnyúló) látogathatósága. A tervezett nyomvonallevezetés biztosítja a meglévő látványosságok bemutatását, a Csepreg-Benehegyi Parkerdő és szőlőhegy feltárását, a települések belterületeinek bekapcsolását, az országhatár túloldalán található települések és idegenforgalmi centrumok bekötését.

Szükség van olyan erdőterületet érintő látványos közcélú fejlesztésre, amely tartalmaz és érdekes programot tud nyújtani az érdeklődők, a kirándulók számára. Ezen túlmenően a meg-

lévő pihenőhelyek egységes szemléletű közjóléti fejlesztésére, valamint csekély mértékben új helyszínek létesítésére is igény mutatkozik. A területen megtalálható szép számú forrás kataszterét, a tennivalók körének meghatározását szintén el kellett végezni.

Az újonnan elkészített településrendezési tervek számottevő véderdősávtelepítési előírást tartalmaznak, továbbá a Répce folyón tervezett Bük-góri Víztározó védőfásítása közcélú fejlesztést is igényel. A fátlan síksági részeken tájfasítás elvégzésére van szükség.

Az erdőtümb körüli peremterületeken közel ötszáz hektáryi kezeletlen, felhagyott egykori gyümölcsös és igen jelentős tételben gazdasági küszöbhatár körüli szántó művelési ágú földrészlet kapcsán alternatív hasznosításként az erdőtelepítés is szóba került. Ezért a terv szerves részeként átfogó erdőtelepítési tervdokumentációt is készítettünk.

A fejlesztési terv a jövőben benyújtandó pályázatok műszaki mellékleteként is felhasználható.

A fejlesztési terv összeállításánál a fentiekben túlmenően figyelembe vettük a kistérségi, valamint megyei területfejlesztési koncepciókat, az Írottkő-Natúrpark célkitűzéseit, a történelmi emlékhelyekkel kapcsolatos egyházi elképzeléseket. A fejlesztési irányokat és lehetőségeket „menet közben” többször is egyeztetjük az érintettekkel s elvégeztük a szükséges módosításokat.

A tervben foglaltak nemcsak az elkövetkező egy-két év beruházási elképzeléseit fogalmazzák meg, hanem 8-10 évre szóló programot is tartalmaznak. Tervünk olyan átfogó erdészeti térségfejlesztési terv, amely középtávra összegyűjti a tervezett erdészeti közjóléti és egyéb turisztikai beruházásokat, és megadja azok leírását, jelen áron kalkulált költségbeccsléssel.

Forrás a fejlesztéshez

Az elmúlt hónapokban elkészült az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP). A program több fejlesztési irányt határoz meg, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) forrásaiból 2007-2013 közötti időszakban. Ehhez kapcsolódva a fejlesztési tervünkben foglalt beruházások a következők szerint támogathatók:

- Erdészet
  - mezőgazdasági területek erdősítése
  - erdők környezeti állapotának fenntartása
  - hagyományos erdészeti tevékenységek támogatása
  - az erdők ökológiai, ökonómiai és szociális funkcióinak bővítése
  - Vidéki vállalkozásfejlesztés
    - turisztikai tevékenységek ösztönzése
    - falusi turizmus fejlesztése a vidéki területek természeti és kulturális örökségének megőrzésével együtt
    - Falumegújítás és a vidéki örökség megőrzése
    - Helyi közösségek fejlesztése.

Az ÚMVP-hez kapcsolódó rendeletek az erdészeti térségfejlesztési terv zárásának időszakában készültek, így nincs még lehetőség arra, hogy a végrehajtott rendeleteket pontosan megadjuk.

A fentiekben túlmenően megmarad a LEADER programon belül eddig felállt s ez után létesülő Helyi Akciócsoportok (Írott Kőr Ereje Helyi Akciócsoport) vidékfejlesztési szerepe. Ezt a tevékenységi kört az ÚMVP IV. intézkedéscsoportja foglalja magában.

A jelenlegi uniós Strukturális Alapok egy része a – ROP, KIOP, HEFOP – kis változtatásokkal tovább fognak élni. Így a tervezett beruházások finanszírozhatósága ügyében a Nyugat-Du-

nántúli Regionális Fejlesztési Ügynökségnek a jövőben is meghatározó lesz a szerepe.

A fentiekben túlmenően továbbra is szükség lesz a pályázó saját erőforrásainak bevonására.

A fejlesztési terv készítése nagy nyilvánosság előtt zajlott, aminek következtében régió-szerte ismertebb lett az ilyen irányú tevékenységünk. Ennek nyomán másutt is komoly igény mutatkozik a fejlesztési tervek készítésére. A jövőre vonatkozóan a Vas megyei MGSZH Erdészeti Igazgatósága a régió más részeit is sorra fogja venni, a lehetőségei függvényében.

Kelemen Géza

2007-ben ismét MUZSIKÁL AZ ERDŐ

Mátrai Művészeti Napok

A 2007. évben immár negyedik alkalommal szervezzük a Muzsikál az erdő Mátrai Művészeti Napok rendezvény-sorozatát.

Időpont, helyszín: A programok a Mátra erdőségeiben 14 helyszínen valósulnak meg 2007. június 30-tól július 8-ig, 9 napon keresztül a Mátra lábától Galyatetőig, ahol az erdő a maga tisztaságával körülöleli a résztvevőket. Ebben az évben új helyszín Szurdokpüspöki.

A megnyitó rendezvényre június 30-án, Mátramindszenten kerül sor. A záróeseménynek pedig hagyományosan Fenyvespuszta ad otthont.

Küldetés, célok:

Mai felgyorsult világunkban nap mint nap érezzük a lélek és a természet pusztítását. Az aggasztó társadalmi-termezteti folyamatokat egyre többen próbálják megállítani. Művészek küzdenek a lelki sivárság ellen, az erdészek, természetvédők az erdők, a természet megőrzéséért. Most létrejött egy összefogás művészek, erdészek és az ország kulturális életét, az erdőt féltő és fel-emelni akaró emberek között. A cél egy olyan aktív szabadidő eltöltési alternatíva megteremtése a térség lakóinak, turistáinak, gyermekeinek, mely kötődik mind a zenéhez, mind az erdőhöz.

Hangoljuk rá magunkat a rendezvényekre! Szívjuk magunkba az erdő friss levegőjét, gyönyörködünk szépségeiben, és közben hagyjuk szabadon szárnyalni lelkünket! A résztvevők közelebb kerülnek a művészetekhez és az erdőhöz egyaránt. A zene segít a környezetkultúra terjesztésében, az erdő,

pedig abban, hogy a művészetek valóban megérintsék az embereket.

Hagyományos programok:

- erdei és templomi koncertek
- erdei kirándulások erdészek vezetésével
- gasztronómiai programok (borkóstoló) – falusi vendéglátás
- ismeretterjesztő előadások, kiállítások, népzene, néptánc

A programokon az erdei gondolatok, a környezettudatosság, a zene lélekemelő élménye kerül előtérbe. Erdei kirándulások kapcsolódnak össze komolyzenei koncertekkel.

Ez nem egy valóság-show-s hatásadászat.

Bár az egész programsorozat laza, szórakoztató jellegű, mégis a valódi értékeket erősíti.

A zene és az erdő ilyen közös megjelenése egyedülállóvá teszi a rendezvényt országos szinten is.

Előadók, művészek:

A programok megvalósításában több mint 200 zenész, művész, erdész, önkor-

mányzati vezető vesz részt. Ez mindenképpen példamutató összefogásnak tekinthető a közös célok eléréséért.

A rendezvény lehetőséget nyújt a térség művészeinek, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem fiatal tehetséges művészeinek a bemutatkozására.

Résztvevők :

Több ezer ember részvételére számítnak. Elsősorban a helyi lakosságra, családokra, üdülőkre, gyerekekre, minden érdeklődőre.

A részletes program, egyéb információk: www.egererdo.hu/muzsikal weboldalon a későbbiek folyamán.

Kapcsolat: Mb.:30/9 288 008; Tel.: 32/353-281;

e-mail: batonytereny.eerd@egererdo.hu

Az előzetes sajtótájékoztató várhatóan június közepén a Magyar Állami Operaházban lesz.

Szabó Lajos

erdőmérnök,

a „Muzsikál az erdő” főszervezője

Szén-dioxid tó

Folyékony halmazállapotú szén-dioxidot fedeztek fel Japán és német kutatók a tengerfenéken. Most talán arra a kérdésre is választ kaphatnak a tudósok, hogy a klímaváltozást előidéző szén-dioxid „eltüntethető-e” a légkörből. Az üvegházhatás egyik legfőbb okozójára, a szén-dioxid csökkentésére már sokféle módszert kitaláltak - többek között a gáz összegyűjtését és föld alá rejtését. Ez utóbbi mutatkozott eddig a legmegvalósítha-

több ötletnek, noha veszélyei ennek a módszernek is vannak. Nem zárható ki teljesen, hogy a kimerült földgázmezőkből egyszer csak megszökik az ott foglyul ejtett szén-dioxid. Most kutatók új megoldást javasolnak a felesleges szén-dioxid tárolására: a szén-dioxidot a tengerfenék üledékébe sajtolják be. Ott a gáz az alacsony hőmérséklet és a nagy nyomás hatására folyékonyvá válna, ráadásul a tengerfenék és a tenger hideg vizének találkozásánál bizonyos értelemben meg is fagyna, ami megakadályozná kiszabadulását.

(Élet és Tudomány)

Apám cserefa arca

Apám, anyám, mint minden gyermekét a szülő engem is fedett eleget: ne játssz a tűzzel! Foganatja annyi lehetett, mint általában a falusi élet természetközelségében fölcseperedő más gyermekek esetében. A tűztől soha nem féltünk mi, sőt, ahogyan jó szüleink estefelé kitétték a lakásból a lábukat, föl kellett csak nyúlni a ler tetejére, ott aszalódott a majdnem ceruzányi vastag és arasznyi hosszú tűzgyújtó, csak be kellett dugni a bádogg kályhaajtó szellőző lyukának valamelyikén, ahonnét az esti homályban kipislanva vibráló ábrákat rajzol a láng a szoba falára, és sejtelmesség és titokzatossá teszi a lámpagyújtás előtti félhomályt. Nos, ha lángra kapott benn a nyárfaszálka, kihúztuk, és ellobbant, izzó parázsló rudacska maradt a végén, ami aztán, körbeforgatva, pántlikaszerű tűzcsíkokat rajzolt a szoba sötétségéből szőtt vastag posztójára.

A legtermészetesebb módon éltünk és háltunk együtt a tűzzel, számunkra a mindennapi élet kelléke volt, én valami gyermeteg rácsodálkozással tudtam bámulni, tűzélményeim eléggé mélyen beéghettek emlékezetembe, különösen az őszi, legelőszéli, patakparti tüzeké. Amint lekaszálták a sarjút, és megjelent az őszi kikerics selymesen lila virága, bandákba verődve hajtottuk ki a teheneket a rétre, egy csorda tehén és egy kölyökcsorda került így össze. Hatalmas katlanokat kotortunk a patak meredek mártjainak oldalába, kemence alakúra képeztük ki a belső tűzteret, kürtőt is fúrtunk a gyepebe, hozadékfát, fűzfaágakat és kéregdarabokat hordtunk össze, gomblyukba vékony láncal felkötött bugylibicskával apró szálkákat hasogattunk száraz fűzfából, és ebből elkészítettük a tűz magját, de odahordtuk a fonnyadt pityókáinkat is. A labodakórokat is összeszedtük, és ezzel fojtottuk le a tüzet, miután a piszkafával szétkapart parázsbba betakartuk a pityókát, hogy ne kapja meg a láng és a szárazfa hirtelen parazsa. Majszoltuk félnyersen már, fekete-kormosra maszatolva arcunkat, hogy aztán mondhasa anyám: Ismét olyan mocskos vagy, mint a kent kas, és nevetessen apám: mi van, ismét malacot szoptál?

Mondom, hogy a mindenkori életünkhez tartozott a tűz, én máig sem értem a gázkályhák picinyke lángnyelvén tűzhöz szokott városiak ijedt sopánkodását, ha lekuporodnak egy nagyobacska tábortűz mellé. A tűz számomra

csodás dolgokat mágikusan sejtelmes titkokat tartogatott mindig. Géplakatos apám, aki maga javította mindig a gőzkazánt, gyakran rászorult és élt együtt a tűzzel, egyszer még szenet is égettünk! Istenem, mennyit hajtottam én, csupa játékból a tábori fűjtató fém lendkerekét, amivel fehérre izzítottuk a fűjtató tűzteknőjébe helyezett vasat, mezítláb nyomkodtam ritmusra a pedált, hiába mondta apám, hogy belelépsz valamibe, meg hogy rád pattan valami tüzes vasdarab.

Apámnak vastag, inas karja volt, bal kezében tartotta a durva vasfogót, a jobb kezében, amelyről hiányzott a középső ujj, mert inaskorában belekapott a cirkula, a nagykalapácsot fogta, mindig úgy, ahogyan a készítenő tárgy formájának alakítása azt megkívánta. Ujjnyi vastagságúra dagadtak ilyenkor karján az erek, már fiatal korában is mélyen barázdált homlokán először borsó nagyságú verejtékcseppek jelentek meg, majd a homlokredők mély vājatain lecsurogtak az arcára. Szünet nélkül pengett az üllő – addig üsd a vasat, amíg meleg! –, ha le kellett állni és tüzetesebben szemügyre venni az izzó fémdarabot, akkor is apró, csengő koppanásokkal táncolt a kalapács az üllő vasán.

Ebben a korban magam is sokat gépészkedtem, az őszi cséplési szezonban a kazán faránál halomba hányták a felvágott tüzelőfát, nekem fűrészelés közben tilos volt ott tartózkodni, nehogy egy jókora hasábbal megdobjanak, de ha befejezték ezt a műveletet, akkor közel mehettam a tűzszekrény estefelé kellemes meleget árasztó nehéz fémajtójához, és gyors mozdulattal bedobhattam egy-egy súlyos fadarabot. Sietni kellett, hogy ne eressze el a kazán a melegét. Benn tombolva morgott a tűz, fehérén izzottak a gőzkazán csőhurkái. Ismerem én jól ezt a szerkezetet, mert amint akkorára cseperedtem, segítenem kellett apámnak, például rátartani a kalapácsot a szegecs végére. A tűz ilyenkor napirenden szerepelt nálunk, anyám tudniillik mindig rettegett a cséplési tüzeztől, rémséges történeteket mesélt nekem igenis áttetsző nevelési szándékkal, hogy vigyáznék nagyon a kazánra, egész utcarészek megsemmisülését adta elő. Apám hiába erősködött, hogy az ő gépe egészen biztonságos, az idén is új szikrafogót helyezett el a kéménybe, meg hogy a cséplő körül nincs helye a bagózásnak, egymást felváltva szippantanak egy-egy

slukkot az emberek, a csűr mögött, a gyümölcsfák alatt.

A tűzzel nem gyűlt meg apámnak a gép mellett soha a baja, egyszer azért bennünket anyámmal majdnem kitört a frász. Akkor apám éppen a szomszéd faluban, Albisban csévelt – még mindig közvetlen a háború után vagyunk, és ezért igen megkérték a betakarítással, a mi alsócsernátoni kertünkben jól át lehetett látni az apró falucskába. November volt és hideg, piszkos impertinenciával süvöltött a Nemere szele. Anyám egész nap nyugtalan volt. Hátra-hátra nézett a kertbe, én is ott tébláboltam mellette, egyszer aztán estefelé nyüzszítve kezdett sikoltozni és szaladgálni a kerítés mellett, mint egy megbokrosodott vad. Mondtam én – kiabálta –, meggyűl valami ma, úgy összezsúfolják azok a francos albisiak az asztagokat, hogy hozzáért a forró kazán, jaj, mondtam én, hogy tönkremegyünk egyszer, hogy mindenünk elpusztul egyszer, jaj..

Hozták aztán a hírt, hogy másutt volt a tűz, nem a mi kazánunk okozta. Kicsúszhatott valami a számon, mert anyám ütésre emelte a kezét, és szinte gyűlölettel szólt rám: nem szégyelled magad!

Aztán az aszály!

Tikkasztó száraz estéken a mezőről hazamenet néztük, amint a túlsó hegyekben, Zabola meg Kovászna fölött, a lángok szabálytalan övként fogtak körbe hegydereket, vállat, fojtó füstjükkel körbefontak hegynyakat, messziről izzó vörös csíknak látszottak csak, és a sopánkodó asszonynépség jajveszékeltésétől nagy bajok jöttét szimatolva vált libabőrössé a bőrünk.

A lovakat felcsaptuk a Bodoki-havas alatti legelőre, a Mikócsára, mert otthon nem volt kóst. A kecskeszakáll-fű állat számára ehetetlen pamacsai összesen fehér szakállszínűre aszalódtak, de lenn a legelőn jól meghajkuráztam a lovakat, teletömtem magamat vad egressel, ami akkor, a szárazság miatt, korábban pirosodott, s a mászor szájcücsörítő éretlen savanyúsága édeskésen kellemessé vált. Csak a csihánynak nem ártott az idő, ami az egresbokrok alatt tisztességesen össze is csipett, de csak ennyi baj legyen! Az idő, az telt, késő délután volt már, amikor azon kaptam magam, hogy az úton rám esteledett. Usgyí, indultam haza. A Sónyalkodón, a Baláska-pataka felé ereszkedtem be, szaladtam is jószérrivel az Avas bartafalvi oldala felé – valamikor a hegyek közé ékelt, elpusztult falu nevét őrzi a hely –, már elfogott a szürkület, mikor éremlyítően csípős füstszag csapott az arcomba, a félho-

mályban a bokrok alatti avaron osonva, egyet-kettőt szökkenve, aprókat patogva és sercegeve borított be mindent a tűz. Lángja nem is volt magas, világos, kékessárga és mohó nyelvecskék nyaldosva legelték az avart, csak egy-egy csutak tövében a tőkére száradt moha és zuzmó eregetett fehér és gomolyogva bodorodó füstfelhőcskéket.

Először félelem nélkül, megtorpanva csodálkoztam a látványon, babonázottan néztem, amint a tűz birtokba veszi a hegyoldalt, amint a hátam mögött is megjelent és átugrott a gyepes erdei út másik oldalára. Roppant érdekesnek találtam, ahogyan a lábam előtt lévő apró ágacskák színe az égéstől feketedni kezdett, kávéban kunkorodott és egyet patanva, mint egy piciny rakéta, maga után keskeny füstcsíkot húzva átröp-pent a keréknyomon, ott lángnyelvecske lobbant a félmaréknyi cserelapi fölé, hogy aztán méternyivel arrébb, a bokrok aljára száradt leveleket felfalva szaladjon föl a hegyoldalon.

Helyzetemmel számot se vettem. Nem, nem volt bennem veszélyérzet, vékonyabb alom borította csak azt az erdőrészt, önfeledten szemlélődve vettem számba a *barapégés* viselt dolgait. Eddig így, élőben soha sem láthattam, csak messziről bámultuk a hegyeket elborító lángtengert és a gomolygó füstfelhőket. Csak az égés nyomát tanulmányozhattam a Bekepál nevű erdőrészen, miközben apám keserűen megjegyezte, hogy valami haszon is van ebben: esztendőre jó tűzre való fa lesz itt. Vegyes erdő volt a Bekepálon, comb- és lábszár vastagságú cserefákkal, nyír, gyertyán, juhar és bükk, elszórtan egy-egy rakottya és szürkenyár. Nos, apám a helyszínen szemlélítette magyarázta, hogy jövőre egymennő csereerdővé válik a hegyoldal, mert minden egyéb fa kérge elszenesedett és lepatogott a nagy tűztől. Csak a csere kérge állt ellen a lángoknak, a vékony és hosszú gyertyánok kétrét hajolva, földig kuporodva és holtta merevedve várták az újabb, most már a kályhabéli tüzet, csak a tölgy bizonyult éghetetlennek, kapott egy kis pörkölést, belekóstolt a tűz a gyökerek korhadt seibe, de a csere él – mondta apám.

Talán azóta szeretem és tisztetem a tölgyet, mert akkor tudtam meg, hogy hol békésen együtt élők, hol egymást ellenségesen tipró fafajták elpusztulhatnak, csak a csere bizonyul maradandónak. Magas életkorával nemcsak a szádadokkal dacol, hanem a tűz és víz ellenében is. Ezóta tudom, hogy miért ebből a fából kell készíteni kút-kávéát, a

kapulábat és padlógerendát, de a korporsót és kopját is. Ekkor derengett föl bennem, hogy a zöldgúnyás erdészek azért viselik szimbólumként ennek a fának a levelét és makkját a parulén, mert a tartósság, a kitartás a sors csapásaival szembeszegülő erő jelképe ez a fa!

Nos, magamat is visszapattintva az avasoldali tűz színhelyére mondom, hogy ritka, szálalt csereerdő volt ott is, nem féltettem túlságosan a fákat, deréknyi vastagok voltak, ezek között aztán mind táncolhat és ugráncolhat a láng! Büszke is voltam az én fáimra, hogy ezeknek még a perzselő tűz lángja sem árt, és mire észbe kaptam, sötét volt már, előttem és mögöttem minden csupa tűz, elébb még az erdő is sűrűbb, az út sem kopár és gyepes, hanem vályúszerűen mélyülő, vállas, ahogyan nálunk mondják, bokros martokkal, vastag levéltakaróval, ijedten, szinte horkanva iramodtam neki a hegyoldalnak.

Mintha a mellkasa szakadna szét a szagató nyilallástól az embernek ilyenkor, mintha vízben fuldoklanék, úgy kapkod levegőért, oldalra borulva, pörkölt szalonnabőrként összekuporodva hevertem a Lövete pusztáján. Percek teltek el, míg a tarkómat csípő csatakos pernyét a kezem fejével a bőrömrre kentem, és a homlokomból kisimítva a csapzott tincseket, elindultam az úton hazafelé.

És félni kezdtem a tűztől, látván, hogy ezek képesek elpusztítani a csereerdőket is!

Ez az erdőtüz nagyon megviselhette az idegeimet, mert pár esztendőre rá, amikor segíteni is tudtam ezt-azt, még erdőlés közben is, a falu fölötti Baksa felé eregeltünk szekérrel. Apám a hátsó ágon ült és szivarozott, én az első, fergettyűn egy pokrócba göngyöltet szénakötegen fogtam a gyeplőt és bámultam a vállas út két martját, a kora tavaszi szárazságban alápörgő tavalyi leveleket, a napsütésben téli dermedtségből magukat kiengesztelő bogarakat, a pattanó rügyek ragacsos és duzzadt burkát, amikor apám felordított: TŰZ!!!

Ugrás közben kiáltott, kezével gyorsan kaparni kezdte a száraz leveleket, de a lángok lobogva ugrottak föl a meredek marton és iramodtak az erdő felé, apám gyorsan föltalálta magát, és fenébb szaladt, hogy nagyobb karéjban kerítse körbe a tüzet, én a félelemtől dermedten álltam, amíg ordítva nem szólt rám: kaparjad, így meg úgy, mert a tömlöcben rothadok!

Szerencsénk volt, egy kettéváló, majd újra egyesülő út köze égett le csak, néhány négyzetméternyi erdő mindössze,

apámnak jutott eszébe, hogy csak a mélyút aljáról kaparjuk a leveleket, jól ismervén a helyet, de ennek ellenére, kétségbeejtő állapotban voltunk, körünk felhasadozva, véres ujjbegyekkel.

És abban, hogy „a tömlöcben rothadok” semmi túlzás nem leledzett! Oszályharcos időkét éltünk, apám korábban kuláklitás is volt.

Szegény öreg, mondom most, hány-szor volt ő is leégett erdő, *koncentrálás* munkaszolgálat a régi román világban, háború, gazdasági válság, adósság, aszály, sok gyermek – haton voltunk testvérek – százféle egyéb apasztotta egészségét, veszélyeztette sokszor létét is, de maradt mégis, mint sors által cserzett kemény cserefa. Sok minden kiégett körülötte, de az értünk való élet, a miattunk való gond, csak azokat a cserekéreg redőket vájta mélyebbre homlokán-arcán, szívós és konok, munkába menekülő emberré vált. Hajnalban kelt, mert valami belső égés hajtotta. Ötször is megkapálta a pityókát a kertben, pedig tudni való hogy annak éppen ennyire nincsen szüksége. Anyám pörölt is folyton, hogy még jobban tönkretesz magát, de én bele se szóltam, tudtam hogy a munka és élet számára azonos fogalom, mert ilyen tüzekben edzeték őt a körülmények.

Láttam én, cserefaarcú apámat is környékezik sokféle betegségek, csak azt nem tudhattam, hogy apám belső erdőégése olyanféle, hogy ha kiég mellőle tartóoszlop társfelesége, nem élet lesz már az övé és nem munka, hetek kellenek csak, hat egész hét mindössze, hogy arcának külsődleges jegyeihez hasonló mélyen barázdált kérgű, tartásához és jelleméhez hasonlatos cserefa oszlop ilyen hamar kerüljön a sírja – a sírjuk fölé.

Sylvester Lajos

Földkábelekkel a madarakért

A Hortobágyi és a Körös-Maros Nemzeti Parkok területén az elektromos vezetékeket fokozatosan a föld alá viszik 2007 év végéig. A tömeges madárpusztulást okozó, 80 kilométer hosszúságú légvezeték lecserélése majdnem másfél milliárd forintba kerül. Ebből uniós pályázaton 905 millió forintot nyertünk el, az E.ON 205 millióval, az államkincstár pedig 312 millió forinttal támogatja a példás környezetvédelmi munkát.

(Élet és Tudomány)

Jegyzőkönyv

készült az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségi

ülésétől

Budapesten az OEE Klub termében

2007. február 1-én

Jelen vannak: *dr. Pethő József* elnök, *Schmotzer András* alelnök, *Doros István* technikus alelnök, *Kertész József*, *Kiss László*, *Máté Zoltán*, *Puskás Lajos* és *Tihanyi Gyula* régióképviselek; valamint tanácskozási joggal meghívottak közül: *Kolozsvári Ákos*, az Ellenőrző Bizottság elnöke, *dr. S. Nagy László*, a Szeniorok Tanácsának elnöke/a MTESZ alelnöke/, *Bogdán József* a Díj Bizottság elnöke, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Lengyel László* arculattervező, *Mester Gézné* titkárságvezető. Kimentését kérte: *Haraszti Gyula* az Erdészeti Lapok Szerkesztő Bizottságának elnöke, *Horgosi Zoltán* régióképviselek és *dr. Sárvári János*, a MEGOSZ főtitkára.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelenteket, majd megnyitotta az ülést. A jegyzőkönyv vezetésére *Mester Géznét*, hitelesítőknél *Kertész Józsefet* és *Máté Zoltánt* kérte fel. Az írásban kiküldött napirendi pontokat az elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pont előadója *Bogdán József*, a Díj Bizottság elnöke tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy a helyi csoportok és szakosztályi tanácskozások alapján, valamint *Halász Gábor*, *Schmotzer András* és *Ormos Balázs* módosító javaslatai alapján elkészült a Kötüntetési Szabályzat módosítása.

Az elnökség a módosító javaslatok megvitatása után az alábbi határozatot hozta:

1/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége a kiegészítő, módosító javaslatok átvezetése után a Kötüntetési Szabályzatot és mellékleteit elfogadta.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Bogdán József ezután ismertette – a régiókban történt egyeztetések alapján – a Díj Bizottság javasolt összetételét. Az elnökség a javaslatokkal egyetértett.

2/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége a Díj Bizottság tagjaira tett régiós javaslatokat az alábbi személyi összetételben fogadta el:

Tagok: Nyugat-Dunántúl régió **Bús Mária**, Dél-Dunántúl régió **Molnár Tamás**, Közép-Magyarország, Budapest régió **Halász Gábor**, Észak-Magyarország régió **Fejes Dénes**, Kelet-Magyarország régió **Kovács Gábor**, Dél-Alföld régió **dr. Gőbölös Antal**. **Szakosztályok, nyugdíjasok és erdőszertechnikusok képviselője Kertész József, magánerdőgazdálkodók képviselője Répászky Miklós. A tagok megbízatása a 2006-2010 közötti időszakra vonatkozik.**

(Jelen volt 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

3/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége a Díj Bizottság elnökének Bogdán Józsefet választotta meg. A megbízatás a 2006-2010 közötti időszakra vonatkozik.

(Jelen volt 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A Díj Bizottság elnöke tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy a 2007. évi kitüntetési javaslatok bekéréséhez a Kötüntetési Szabályzatot és mellékleteit, valamint a kitüntetésben részesültek névsorát e-mailen minden helyi csoport, szakosztály és szakosztály jellegű tanács elnökei és titkárai részére megküldi.

Az első napirendhez kapcsolódva *Schmotzer András* alelnök javasolja, hogy az Erdészeti Lapok februári számában mellékletként jelenjen meg a Kötüntetési Szabályzat és mellékletei, valamint a kitüntetettek listája. E listákat javasolja még az OEE honlapjára is feltenni.

Dr. Pethő József – az alelnök felvetésére – felkéri az OEE Titkárságát, hogy az Erdészeti Lapokban történő megjele-

néshez valamennyi anyagot adjon át *Pápai Gábor* főszerkesztőnek.

A javaslatokat az elnökség támogatta.

A második napirendi pontként a 2007. évi program került megtárgyalásra. A napirend előadója *Schmotzer András* annak a híve, hogy az OEE 2007. évi programjában legyen neve-sítve a programokért felelős neve. Az OEE anyagi helyzetére való tekintettel, javasolja a rendezvények újbóli megvitatását. A programmal kapcsolatban beérkezett helyi csoportok és szakosztályok módosítási javaslatait *Ormos Balázs* főtitkárral együtt átvette. A Bedő-díjasok találkozója – tekintettel az idős kollégákra és a hely megközelíthetőségére – Kaszó helyett a VADEX Zrt. területén kerüljön megrendezésre.

A napirenddel kapcsolatban felvetődött az az igény, hogy a Kaán Károly archívum kiállítás-sorozat keretében, mely Budapesten az Információs Központban, vagy a Vajdahunyad Várban lesz, a Kaán Károly-díjasokat is meg kellene hívni. Javaslatként hangzott el, hogy a Bedő- és a Kaán-díjasok találkozóját célszerű lenne együtt tartani. A programmal kapcsolatban *dr. S. Nagy László*, a Szeniorok Tanácsának elnöke két rendezvényt tart fontosnak: a Madarak és Fák Napja és az Erdők Hete programokat.

Dr. Pethő József az NYME Apáczai Csere János Kartól 2006-ban meghívást kapott a Madarak és Fák Napja 100. évfordulós ünnepségére, fővédnöknek *Szili Katalint* kérték fel. *Pápai Gábor* javasolja, hogy a Madarak és Fák Napja alkalmából az OEE „Hasalok a fűben” címmel írjon ki pályázatot tanulók részére. Véleménye szerint ezt minden évben meg lehetne ismételni. *Ormos Balázs* támogatja az előtte szólókat. Kérése *dr. S. Nagy Lászlóhoz*, hogy a KvVM-nél – hivatkozva az OEE és KvVM közötti együttműködési megállapodásra – szorgalmazza, hogy az Erdők Hete rendezvény kerüljön felvételre a jeles napok közé. *Kolozsvári Ákos* a program terjedelmével, a nevek megjelentetésével egyetért. Javasolja, hogy az Erdészeti Lapokban csak az aktuális programok jelenjenek meg.

Pápai Gábor javaslata, hogy a lapokban a „tervezett program” jelenjen meg, a pontos időpont az OEE honlapon megtalálható lesz. A program megvitatása után az elnökség az alábbi határozatot hozta.

4/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége az OEE 2007. évi programját a módosítások átvezetése után elfogadta és megküldi szervezeti egységeinek.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Dr. Pethő József elnök a harmadik napirend előadója a tervezett parlamenti nyílt nap szervezéséről számolt be. Elmondta, hogy az ÁESZ átalakulása megtörtént. Ezzel kapcsolatban az Erdészeti Lapok januári számában megjelent cikke, mellékelve *Gyurcsány Ferenc* miniszterelnöknek írt levél és a válaszevél is.

A parlamenti nyílt nap megszervezését az elnökség megtárgyalta, melynek kapcsán további tájékozódás válik szükségessé.

Az ÁESZ átszervezésével kapcsolatban *Kolozsvári Ákos* tájékoztatást adott az új szervezet felépítéséről. A központban Kolozsvári Ákos főrevizori beosztást tölt be.

Doros István technikus alelnök beszámolt az oktatási intézmények körében végett munkájáról. Az elnökség a Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskola (Somogyzsifta – Szőcsénypuszta) kollégiumát ért tűzesettel kapcsolatosan hozott határozatot.

5/2007.(február 1.) sz. határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége megdöbbenéssel értesült jogi tagja, a Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskola kollégiuma tűzesetéről. Felhívja az Egyesület egyéni és jogi tagságát, hogy lehetőségeihez mérten nyújtson támogatást a kollégium helyreállításához.

A pénzügyi támogatásokat a 10403947-49575349-52531020 számlaszámra kéri az iskola befizetni.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A negyedik napirendi pont előadói *Ormos Balázs* és *Lengyel László* beszámolt arról, hogy az OEE és az Erdészeti Lapok honlapja elkészült.

Dr. Pethő József elismerését fejezte ki a honlapok megjelenítéséért végzett munkáért.

Az Elnökség a honlapok megismerése után az alábbi határozatot hozta:

6/2007.(február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége 2007. február 1-vel megalapítja és megindítja saját hírportálját *www.oe.e.hu* címen.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

7/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége 2007. február 1-vel megalapítja és megindítja az Erdészeti Lapok hírportált *www.erdeszeti-lapok.hu* címen.

(Jelen van 8 fő elnökségi tag: 8 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Schmotzer András tájékoztatást adott arról, hogy a tagság igényének eleget téve, mely szerint szívesen fogadnának tájékoztató előadásokat a helyi csoportok rendezvényein, levélben kérte fel a szaktárcák és az oktatási intézmények vezetőit, hogy adják meg az ajánlott előadások anyagát. A helyi csoportok és szakosztályok 2007. évi munkatervének összeállításához megküldi a beérkezett előadások listáját.

Puskás Lajos határozati javaslatot terjesztett be a 35 ezer hektár állami erdőgazdasági kezelésben lévő védett erdő KvVM-hez történő áthelyezésével kapcsolatosan.

8/2007. (február 1.) sz. határozat:
Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége levélben fordul az illetékes döntéshozókhoz – világos és közérthető érvekkel fejezve ki tiltakozását a KvVM előterjesztésére, „a védelemre tervezett természeti területek kiterjedéséről, valamint egyes természetvédelmi rendeltetésű erdőterületek vagyongazdálkodási jogának megváltoztatásáról” szóló kormányhatározat-tervezet jóváhagyása, az abban foglaltak végrehajtása ellen. A levél tervezetének elkészítésére az elnökség *Puskás Lajos* régióképviseletét kéri fel.

(Jelen van 7 fő elnökségi tag: 7 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Puskás Lajos tájékoztatást adott arról, hogy a köztársasági elnök országjáró körútja során a térségben tett látogatást, melyen *Sere Ferenc* Egyesü-

letünk helyi csoportjának titkára és maga is szerepet vállalt. Az ajándékosomagban a DALERD Zrt. erdei iskolája kiadványait, a térség erdészeti vízgazdálkodásának szabályozásáról készült ismertetőt és az Erdészeti Lapok októberi, novemberi számait is átadták.

Dr. Pethő József tájékoztatta az elnökséget, hogy *dr. Oroszi Sándor* azzal a kéréssel fordult az elnökség felé, hogy a Magyar Mezőgazdasági Múzeum épületében lévő kiállítás bezárása ellen levélben kérjék az oktatási és kulturális miniszter támogatását.

Az Erdészettörténeti Közlemények sorozatban megjelenő 56-os könyv kézirat elkészült, az elnökség 500 eFt-tal támogatja a kiadást.

Dr. S. Nagy László MTESZ alelnök röviden ismertette a MTESZ helyzetét és képviseli Egyesületünk érdekeit is a szervezetben.

Schmotzer András a Pro Silva Hungariae Díj Bizottság tagja beszámolt, hogy kitüntetésre az OEE 4 jelöltet terjesztett fel: *Ruff János, Czebei Sándor, Csépanyi Péter, Szabó Vendel* személyében. A kitüntetések elbírálása megtörtént. A jelölőlistára 30 fő neve került fel. A végszavazáson *Balsay Antal, Újváriné dr. Jármy Éva* és *Horváth Dezső* kapták a legtöbb szavazatot.

Az elnökség támogatta a Méhészeti Szövetség kérését az uniós támogatásokkal kapcsolatosan.

Az elnökség támogatásáról biztosította a Baranya megyei helyi csoportot, hogy a 2010. évben kulturális főváros programsorozat keretében Pécsen kerüljön megrendezésre a bányász-kohász-erdész találkozó.

Schmotzer András javasolta, hogy a készülő szabályzatok módosításának határideje február 20-a legyen, ez ügyben az intézkedést megteszi. Az elnökség a következő ülést március 7-én tartja a szabályzatok megvitatásáról.

Dr. Pethő József elnök megköszönte az aktív részvételt és az ülést bezárta.

K.m.f.

Mester Gézáne
jegyzőkönyvvezető
Ormos Balázs
főtitkár

Dr. Pethő József
elnök

Hitelesítők: **Kertész József**
Máté Zoltán

Szakosztályülések

Az OEE Szeniorok Tanácsa és az FVM Helyi Csoportja kihelyezett ülését 2006. október 18–19-én a Gemenc Zrt. Bátaszéki és a Karapancsai Erdészet területén tartotta. A csoportot *Birck László* igazgató és *Túróczi Ferenc* fogadták.

A kölkedi erdők felé haladva kulturális eseményként megtekintettük Mohácson a főtér, a kupolás templom és freskói, majd a klasszicista temetőkapolna Dorffmeister képeit és meglátogattuk a Mohácsi csata történeti emlékhelyét

Erdőrészek bejárása során túlkoros ks-, és szlavontölgy-állományokat jártunk be. A látott állományok egészségjellemzőit tekintve az összeomlás határára kerültek. A kritikus helyzetük alapján kockázatos mind a természetvédelmi igényű pro silva jellegű, mind az ott alkalmazott erdőfelújítási módszer alkalmazása. Az erdő ökológiai állapotának romlását jelzik a fákon megtelepedett élőködők, valamint az invazív fajok, cserjék terjedése. A látottak alapján nem igazolódott az elképzelt „új” természetvédelmi – erdőkezelési – irányzat, hiszen az eddigi beavatkozás következtében romlik az erdő ökológiai állapota, a faanyag nyersanyag-értéke pedig már az optimális 40–60%-ára csökkent

Bodor László osztályvezető igen alapos tájékoztatója tette életszerűvé az erdőkezelés gondjait. Az érvelés lényegesebb kiemelhető gondolatai a következők:

– A nem kívánatos kialakult helyzet és a jelenség megítélése gyakorlathianyos alapfilozófia következménye.

– A természetvédelmi hatóság és képviselői a jogszabályok egyoldalú, életszerűtlen értelmezésével – az erdő kezelőit alárendelt, kiszolgáltatott szerepbe kényszerítve – együttműködést kizáró viszonylatokat idéznek elő.

– A Nemzeti Park önmaga hatósága megváltoztatásával sem szűnt meg, hogy elfogulatlan szakvélemény készülhessen.

– A vízszintsüllyedés okozta fapuszulás oly mértékben felgyorsult, hogy az erdő már önmaga megújítására képtelen és más ökológiai gondok előidézője is.

– Az alapvető életfeltétel romlása következtében elhatalmasodtak a fákon a másodlagos károsítók (fakín, lisztharmat, rovarok, gombák stb.), s emiatt értékelhető makktermés már nem várható.

– A kiszáradó tölgyfák helyén egyre nagyobb arányban jönnek fel az invazív fajok (az amerikai kőris, zöld juhar

stb.), s azáltal az erdő természetvédelmi értéke is csökkent.

– Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az egyoldalú védelem nem elég, mert a környező vizes élőhelyek csökkenésével elapadt az élelem is. Már nincs annyi vízi madár, mint korábban volt. A korábbi helyzet rekonstruálásához más környezeti, vízjárás feltételek „helyreállítását” is meg kellene oldani.

– Az elpusztuló tölgyerdővel szembeállított természetvédelmi értéknövekedés érdemi, gyakorlati vizsgálattal eddig nem kellően bizonyított. A betelepült élőlények (madár, denevér rovar stb.) létfeltételei más módon is megőrizhetők, rekonstruálhatók anélkül, hogy aránytalanul nagy értékű faanyag- – nemzeti érték – veszteség következzen be.

A jelenlévők alkalmasnak tekintették a kritikus helyzet orvoslására a kezelő által tett azokat a többváltozós erdőkezelési, -felújítási módszereket, amelyek a hatóság által elutasításra kerültek. Az észrevételeikkel, ajánlásaikkal (*Zágoni I., Erdős L., dr. Szász T., Ádámffy T., Virágh J., Karádi L., dr. Mibályffy, Kalina I., Szegedi* stb.) bátorították a helyieket, hogy a véleménykülönbségek terén járják végig a jogszabályok adta lehetőségeket. A szakmai érvek érdekében következetesebben kell haladni a jog mentén mind a jogértelmezésben, mind a jog érvényesítésében.

A következő napon a csoportot *Csonka Tibor* vezérigazgató köszöntötte, majd a továbbiakban vezette. A zrt.-ről adott ismertetőjéből kiragadva néhány mutatót megtudhattuk, hogy a Gemenc Rt. 1994-től öt erdészeti útján látja el feladatát 33 000 ha állami tulajdonú erdőterületen, illetve 70 000 ha üzemi vadászterületen. Évente 160–180 ezer bt. köbméter fát termelnek ki és cca. 540 ha-on végeznek mesterséges vagy természetközeli technológiával erdőfelújítást dombvidéki, homoki, ártéri és hullámtéri területeken. A feladatokat a korábbi 700 fő helyett ma 130 szakember irányítja 360 fizikai dolgozó megélhetését biztosítva.. Különleges adottsága a térségnek a világhírű gímszarvas-populáció, amely meghatározza az rt. vadgazdálkodási tevékenységét, a természetvédelem igényeire is figyelemmel. Megtekintettük a Homorúd 12/c és a 16/g erdőrészeket. Ezek felújítását *Sípos Sándor* erdészeti vezető ismertette, jelezve, hogy a felújítás természetvédelmi szempontból sem – vagy nehezen – kifogásolható.

A következő állomás a Habsburg Alb-

recht főherceg bellyei uradalmához tartozó krapancsai vadászház és a rekonstrukció alatt álló hazai központja volt. A korabeli nagyszerű birtokszervezés biztosította a kinemesített szarvasállomány világhírét, szakszerű erdőgazdálkodással, szociális intézményeivel, amelyeknek máig érzékelhető a kisugárzó hatása. Folyamatban van a korábbi vadászház és szolgálati épületeinek felújítása helytörténeti kiállítás, kulturális idegenforgalmi és természetismereti, védelmi szolgáltatás céljára. A korszakot megidéző tárgyakkal, használati eszközökkel, dokumentációkkal berendezett helyiségek és konferencia termek jelzik a Gemenc Zrt. igényes kulturális, hagyományápoló szándékát. Ezek kifejezésre jutottak *Csonka Tibor* vezérigazgató, *dr. Szász Tibor*, *Hábel György* szeniorok, *Horváthné Sándor Erzsébet*, *Holdampf Gyula*, *dr. S Nagy László* gondolataiban.

Összegzésül rögzíthető, hogy az erdőgazdálkodást és természetvédelmet érintő jogszabályok korrekt értelmezésével lehet a jelenségek kritikus kérdéseiben megoldásokat találni. Egyetemes érdekünk és szükségszerű a „közös nevező” megtalálása. Az FVM helyi Csoportja és a Szeniorok Tanácsa résztvevői nevében ismételtelen köszönet a kitűnő szervezésért, fáradozásokért *Csonka Tibor* vezérigazgatónak, valamennyi munkatársának, *Birck László*, *Bodor László*, *Túróczi Ferenc* és *Sípos Sándor* kollégáknak.

A tanúsított önzetlen és példaértékű munkákhoz a csoport nevében is kívánok további jó egészséget és eredményességet.

Dr. S Nagy László
az SZT elnöke

* * *

Az *OEE Szeniorok Tanácsa* tavalyi záró ülését 2006. december 5-én tartotta. Az elnök köszöntötte a tagságot és *Schmotzer András* OEE alelnököt. Ismertette, ill. jóváhagyta a napirendet.

Ezután került sor a „Sopron és környéke 1920-1956-ról.” című film vetítésére.

Az elnök jelezte, hogy a hivatkozott film vetítését *dr. Szász Tibor* tiszteleti elnök indítványozta. Az általa megismert soproni életképek megidézése tanulságos és az emlékezéshez időszerű. Az elnök ismertette, hogy a filmet *Stráner Zoltán* em. kolléga és ismerőse személyes dokumentumai, régi amatőr filmek, híradós archív anyagokból szerkesztették. Majd Szász Tibort helyettesítve a következő gondolatokkal vezette be a vetítést:

Ma már nem vitatható az, hogy az

1956-os októberi történések világesemények voltak. A fél évszázados évforduló alkalmat kínál tisztelettel emlékezni a küzdőkre és a hősökre. 1956 népfelkelése lényegében az átlagpolgár szabadságharca volt az erkölcstelen, gátlástalan hatalommal szemben. A Szenioroknak feladata is üzenetté formálni időszerű, értéket közvetítő gondolatokat, kiemelni az 1956-tal egyesíthető tanulságokat, olyanokat, amelyeket *Wass Albertnél* kifejezőbben nehez megfogalmazni, már csak azért is, mert a távolba szakadt kollégák helyzetét Ő is erdómérnöki szemmel látta. Ezért az „üzenetei” tolmácsolásához, egyben a Szeniorok köszöntése ünnepegyesebbé formálásához meghívta és bemutatta *Simó József* építészmérnököt, a *Wass A.* Alapítvány Kuratóriumának elnökét.

A második napirendi pont kapcsán *dr. S Nagy L.* vázolta azokat a szempontokat, amelyeket az Etikai Kódex-nek ki kell elégíteni. Azokat közreadva kérte a tagság észrevételeit. *Schmotzer A.* alelnök közölte, hogy az OEE elnöksége is a

napirendjére tűzte a témát, és köszönettel kéri jövő év elején az Sz. Tanácsa véleményét az előterjesztendő anyaghoz.

Dr. Marjai Zoltánné részletes ismertetést adott a szakosztály- és tanácsvezetők értekezletén elhangzottakról, az egyesületi új kitüntetések és a korábbiak szabályzatáról, ill. módosításáról.

Az Elnök az OEE elnöke és a tagság nevében is köszöntötte a 80 éves *dr. Tóth Béla*, *Tokodi Mibály* és *Halász Aladár*, illetve a 75 éves *Varga Béla* kollégákat, megköszönve a szakunkért kifejtett közéleti munkásságukat. *Schmotzer András* alelnök *dr. S Nagy Lászlónak* hasonló kívánásokkal nyújtotta át az emléklapot. A köszöntés ünnepi műsoraként *Simó József* mélyreható gondolatok kíséretében, '56-tal is összefüggő *Wass Albert* verseiből tolmácsolott gondosan kiválasztott üzenetértékű verseket, szemelvényeket; amelyekből következzon az „Üzenet haza” c. versből „vers-törödékek”, „Intelem” és egy üzenetértékű szöveg kiemelése:

*„nemzedékek őrségváltásain
jönnek majd újra boldog építők
és kiássák a fundamentumot
s az erkölcs ősi, hófébér kövére
emelnek falat, tetőt, templomot.
..Kezet nyújtunk egymásnak és meg-
yünk
és leszünk Egy Cél és Egy Akarat:
és miként hirdeti a Biblia:
megméretik az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat.
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.
Fél világot is befutbatod
Más ember földjén testvértelen leszel,
És elfű a szél, akár az őszi lombot,
Ha nemzetedről megfeledkezel.”*

Részlet *W. A.* a „Magukrahagyottak” c. könyvből. A háromféle magyarokról:

„A sebesült hallgatott. Nehéz csönd ült az éjszaka hátán s fagy csillogott a hold-ezüstös fákon. Valahol messze megszólalt egy bagoly.– Háromféle ember van ebben az országban – szólalt meg egy idő múlva a sebesült, mély undorral a hangjában - háromféle magyar. Mind a három egyezik abban, hogy elégedetlen a világgal, a kormányval, ami ennek a világnak a nyakán ül, a rendszerrel, mindennel. Panaszkodnak, morognak, keseregnek, átkozódnak. Ebben mind egyformák. Aztán egy részük úgy próbálja megoldani a maga bajait, hogy kiszolgálja a hatalmon lévőköt. Csatlakozik hozzájuk. Hasán csúszik, farkát csóválja, s ha odalöknek neki egy koncot s megfogadják cselédnek, akkor ve-

szettebb lesz a veszett kutyánál, marósabb a vadfarkasnál, kegyetlenebb az ellenségénél, csak hogy bebizonyítsa a maga hűségét és nagyobb koncot kapjon érte. Egy másik részük az ellenkezőjét teszi: feláll a két lábára és verekszik. Védi azt, amiről úgy érzi, hogy az övé. A maga jussát az élethez. A maga jussát a szabadsághoz. A maga jussát ehhez a földhöz, melyen született s mely a hazája. Verekszik másokért is, mindenkiért. A mások jussáért, a mások szabadságáért. A még csak meg-sem születettekért is verekszik. Mindenkiért és mindenki helyett. Aztán van a harmadik csoport, a nagy csoport, amit úgy is nevezhetünk: a nép. Akinek nincsen arca, sem rossz, sem jó. Sem szép, sem csúnya. Sem hős, sem nem áruló. Senki és semmi. Tömeg. Nyáj. Nem tesz se jót, se rosszat. Semmit sem tesz. Csak meghúzódik és vár. És mint fű a rátaposó láb alatt: meghajlik, meggörböd, tűr, mindent eltűr, s amikor tovább lép a nagy láb, akkor lassan felegyenesedik megint. De sosem egészen. Egy kissé mindig meghajolva marad, készen arra, hogy újra lelapuljon egy másik láb alatt. Eszébe sem jut, hogy tegyen valamit a rátaposó láb ellen, megvágja, megszúrja, küzdjön ellene, kockázatot vállaljon a jussáért, a szabadságáért, bármiért. Ez a nagy tömeg.”

A köztudatban lassan terjedő *Wass Albert* üzenetei egyre időszerűbbek és igazolják: Nemzetünket a rendíthetetlen hit, a tisztességgel véghezvitt tettek és a korszakos gondolkodók emelték Európába!! Az utódok a Nemzeti mivoltuk, hitük tiszteletében, időtálló szellemi értékek fegyverzetében hasonló szellemiséget vállalva lehetnek méltók szabadságuk, történeti folytonosságuk megőrzésére, közös jövőnk formálására!! A rendezvény jó hangulatban, családias ünnepek kívánásával és eredményesebb új év köszöntéssel zárult.

Dr. S. Nagy László.
elnök

Új belépők

Ősz Gábor em., Sárospataki HCs; Csoknya Balázs et., Nánai János e.középf., Otlakán Flórián et., Negele Attila et., Györök Lajos em., Varga Klára e.középf., Ilcsik Ágnes e.középf., Bajai HCs; Faragó Zoltán e.felsőf., Balassagyarmati HCs; Kis Prumik Ágnes e.felsőf., Nagy Bozsoki Péter em., ÁESz HCs; Sebők György e.felsőf., Pál István e.felsőf., Soltész Attila e.felsőf., Gödöllői HCs; dr. Kalocsai Renátó e.felsőf., Győr Magán HCs; Gombai Gábor et., Horváth Kálmán Ferenc et., Kaposvári HCs; Ceglédi László et., dr. Kovácsné Mozdény Viktória e.felsőf., Kovács Sándor et., Márkus Norbert et., Tóth Péter e.felsőf., Pápai HCs; Primusz Péter em., Soproni HCs; Kindla Norbert em., Kovács István em., Szilágyi Csaba e.felsőf., Szolnoki HCs; Dráveczné Szűcs Rozália e.középf., Gárdonyi Istvánné e.középf., Dörnyei Ferencné ált.isk., Feketéné Rácz Ágnes, Szabó Istvánné ált.isk., Tamási HCs; Vajda Rudolf em., Kecskeméti HCs; Rajnai Imre et., Szanka Mihály em., Bálint János e.középf., Sisák Zoltán et., Bálint Jánosné e.középf., Tihanyiné Csala Katalin, Csongrád m. HCs; Répási Noémi em., Szekeres Szilárd em., Hegymegi Zoltánné et., Debreceni HCs.

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítójá, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIATITKOSÍTÓ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Diáklapok és vadászterületek

2006. november 23-án, Sopronban, az Erdészeti Múzeumban tartotta évzáró utolsó rendezvényét az OEE Erdészettörténeti Szakosztálya.

A gyönyörű, patinás térképteremben először *dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó* a „Selmeci-soproni diáklapok, -újságok”, című előadását hallhatták az érdeklődők. Vetítéssel illusztrálva igen látványosan mutatta be 1858-tól napjainkig az erdészeti felsőoktatás diáklapjait, újságait és időszaki kiadványait. Külön ismertette a Selmecbányán és Sopronban megjelent nyomdaternyékkeit.

Az elsők még német nyelvűek voltak, majd a XIX. század végén már magyarul jelentek meg.

A tréfás humoros lapok mellett komoly tudományos jellegűek is voltak. Néhányat érdemes felsorolni: Steingrubeni Bakter-Kürt, Selmeci Újság, Főiskolai Lapok, Lila Zongora, Bástyánk, Életünk a vizsgák tükrében, Soproni Egyetem, Soproni Műhely, Vivat Akadémia, Helyzet. Az elmúlt harminc év lapjainál a hallgatóság gyakran fedezte fel önmagát a sorok közt.

Az első kiadványok hiányosak, ezért kérnek mindenkit, hogy akinek van a tulajdonában, az segítse a további kutatást.

Öröndetes, hogy a selmeci időszakban napvilágot látott kiadványok leírása már megjelent az előadó, *dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó* tollából.

Az újságok bepillantást nyújtottak a főiskola-egyetem diákjainak mindennapi életébe az adott kor tükrében.

A második előadást *Szakács László* tartotta a „Zalai vadászterületek és vadásztársaságok 1945-46-ban” címmel.

A szerző egy tervezett nagyobb könyv első részét vázolta. Zala megye vadászattörténetét foglalta össze a háború utáni időszakban. Az előadás fejezetei az alábbiak voltak: 1. A vadászati igazgatás. 2. Vadászterületek. 3. Vadásztársaságok megalakulása. 4. Rezervátumi területek. 5. Vadásztársaságok vadásztagság, vadásztagságok elemzése. 6. Vadásztársaságok vadásztagságok elemzése. 7. Vadásztársaságok vadásztagságok elemzése. 8. Vadásztársaságok vadásztagságok elemzése. 9. Vadásztársaságok vadásztagságok elemzése. 10. Vadásztársaságok vadásztagságok elemzése. 11.

Vadászati kultúra: szakoktatás, újságok, vadásznapok rendezése.

Az ország keleti részéhez viszonyítva később és igen vontatottan indult el a vadászati szervezet kiépítése Zala megyében.

Az árverések nyilvánosan, igen demokratikus légkörben zajlottak le.

A 180 vadásztársaság alakulása igen jelentős civil, polgári szerveződést, egyesületet is jelentett.

A kutatás során bebizonyosodott, hogy 1945-46-ban még nem volt döntő jelentőségű a vadászat elleni politikai támadás. Az orrvadászat az ország többi részéhez viszonyítva nagyobb volt és tovább tartott.

A ma is működő vadásztársaságok és az erdőgazdaságok vadászati rezervátumai, egységei tehát 1945-46-ban alakultak. Az Európa-szerte híres zalai vad és vadgazdálkodás múltjának egy válságos időszakát mutatta be az előadó.

Varga Tamás, dr. Király Pál, Béni Kornél, Köveskúti György és Fúják József szólott hozzá az előadásokhoz.

Szakács László

Koncz János (1926-2006)

Koncz János 1926-ban született Vecsésen, de gyermekkorát Szabadszálláson töltötte. Iskoláit Szabadszálláson, Fülöpszálláson végezte, Kecskeméten a kereskedelmiben érettségizett. 1949-ben került erdészeti szolgálatba, először könyvelőként, majd szakelőadó, később fásítási előadó, szakfelügyelő. Időközben szakirányú végzettséget szerzett, 1955-ben kitűnő eredménnyel elvégezte a soproni Erdészeti Levelező Akadémiát. 1968-1979 között a MÉM Szegedi Áll. Erdőrendezőség Kecskeméti Erdőfelügyelőségének helyettes vezetője, majd 1979-től 1986-ban történt nyugdíjba vonulásáig a Kecskeméti Erdőfelügyelőség osztályvezetője.

Még az 50-es évek végén került kapcsolatba az első országfásítási akcióval, melynek során a megye városainak, falvainak védő és pihenő fásításait hozták létre, aktív elindítója, szervezője és irányítója volt a kiskunfélegyházi parkerdő létesítésének. 1966-ban a MÉM rendeletet ad ki a mezőgazdasági üzemek cellulóznár-telepítések támogatásáról. Tulajdonképpen ezzel indul el a gazdaságosan nem hasznosítható területek erdősítési programja. Ennek a programnak kiemelkedő személyisége volt Koncz János. A megye mezőgazdasági üzemében, mintegy 130 termelőszövet-

kezetben és 11 állami gazdaságban valósult meg az erdőtelepítések döntő többsége. Az erdőtelepítési program eredményként János bátyánk mintegy 30 000 hektár erdőtelepítési szervezésében, szakmai ellenőrzésében és finanszírozásában vállalt döntő szerepet. Elsősorban neki köszönhető, hogy a megye mezőgazdasági üzei megeremítették az erdőgazdálkodás szakmai hátterét, szívós és kitartó munkával elérte, hogy mindenütt szakképzett erdészek, erdőmérnökök irányították az erdőgazdálkodási munkákat. Kiváló adminisztrációs tevékenységet is végzett, de igazán a terepen, az erdőben érezte otthon magát, nem született olyan új erdő, amit Ő ne látott volna. Igazi szívügye az erdőtelepítés volt. Mi fiatal kezdő szakemberként élénken emlékezünk azokra a vele történt műszaki átvételekre, ahol ténylegesen megismerhettük az alföldi erdőgazdálkodás sajátosságait. Szakmai meglátásai mindig helytállóak voltak, kollégáihoz szigorú, de következetes és mindig segítőkész volt. Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el, több vállalati és miniszteri kiváló dolgozó kitüntetés birtokosa, eredményes fásításért négy alkalommal részület elismerésben.

Nyugállományba vonulása után sorsa eltávolodott az erdőtől. Hobbijában kertészkedett, vadászott az Alpári Vadásztársaságban, és lelkes, aktív tagja volt az Egyesületnek. Valamennyi helyi csoport rendezvényen részt vett, az Erdészklub havi összejövetelein mindig jelen volt, az erdőgazdálkodásban történelemmel kapcsolatban mindig volt markáns véleménye. Az októberi kihelyezett rendezvényünkön még

részt vett, azután már csak telefonon beszéltem vele. Említette, hogy most beteges, de a következő erdészklubra már jönni fog.

A kecskeméti református temetőben búcsúztunk tőle.

Kedves Jani bácsi, nyugodj békében. Emléked tovább él családodban, barátaidban, kollégáidban, vadásztársaidban és mindennek előtt Bács-Kiskun megye erdeiben.

Bognár Gábor – Jaksz Ferenc

Simsay István okleveles erdőmérnök (1975 – 2007)

2007. február 1-jén futótűzként terjedt a döbbenetes hír az országban, hogy ifj. Simsay István kollégánk életét, egy máglyából lezuhanó hatalmas rönk oltotta ki egy pillanat alatt.

Ifj. Simsay István mindkét oldalról erdészcsaládból származik. Édesapja is erdőmérnök, anyai nagyapja, apai dédapja erdész, korábbi ősei között is található ez a szakma képviselője.

Általános iskolába Pécsváradon járt, majd Pécsen a Nagy Lajos Gimnáziumban érettségizett 1993-ban, ahonnan sikeresen jutott tovább Egyetemünk Erdőmérnöki Karára.

A szép, sokat emlegetett soproni éveket '98-ban zárta, ahol okleveles erdőmérnöké vált.

Iskoláit mindig nagy szorgalommal, kiváló eredménnyel végezte. Diákévei alatt angol nyelvből középfokú nyelvvizsgát tett, s tudását később jól is használta.

Első munkahelye a Mecseki Erdészeti és Faipari Rt., ahol édesapja is évtizedek óta dolgozott.

1998-ban az Rt. Szigetvári Erdészeténél állhatott munkába, mint fahasználati műszaki vezető.

Megalapozott tudásával, felkészültségével, lelkiismeretességével hamar megszerezte munkatársai elismerését, akiktől mindig nagy tisztelettel beszélt.

Munkahelyi elfoglaltsága mellett az erdészeti évek alatt tudását tovább gyarapította, s pénzügyi szakértői oklevelet szerzett a Pécsi Közgazdaságtudományi Egyetemen.

Kiváló munkájára felfigyelve, az Rt. vezetői a központ Kereskedelmi Osztályára hívták, ahol 2003. szeptember 01-től látta el feladatait.

2004. június elsejétől szervezetileg megvált a Mefa Rt.-től, de volt kollégáitól sohasem, s mint volt kolléga és üzleti partner mindvégig nagyon jó kapcsolatban maradt velük.

A változással a szigetvári székhelyű Trust Hungary Rt.-hez került üzemvezető-helyettesi beosztásba, ahol munkaköre a termelésirányítás sokrétű feladata mellett a szigetvári üzem rönkbeszerzésére is kiterjedt.

Rönkbeszerzési munkája során újra járhatta a Mecsek erdeit, de megismerte az Északi-középhegységet és annak szakembereit, ha kellett elment a Székelyföld legtavolabbi pontjára is, s kiválóan képviselte cégét a Felvidéken is.

Ebbéli munkája során korrektsége, szakmai tudása, s üzleti partnereit megbecsülő magatartása, mely lényéből fakadt, mindenhol, amerre járt tiszteletet és viszontmegbecsülést váltott ki.

Január 8-án ünnepelte a születésnapját. „Krisztusi korba léptem.” – mondta. S február 1-jén, 32 évesen, szülőhelyétől, szeretteitől távol, megállította a sors.

Simsay Pista bárhol végezte munkáját, bárhol járt az országban, mindenhol jó emlék maradt utána. Ő jó ember volt, aki inkább adott, mint kért, aki nem bántott, inkább vigasztalt, akire mindig lehetett számítani, ha segítség kellett.

Neki az adott szó, a becsületesség szent dolog volt. Számára nem a rang volt az érték, hanem az emberi tisztesség és a helytállás.

Elvesztettünk egy nagyszerű embert, barátot, kollégát, szakembert. Óriási űrt hagyott bennünk.

2007. február 10-én, egy tavaszias szombaton kísértük utolsó útjára szülővárosában.

Nagyon sokan tisztelegünk előtte, szerettei, barátai, munkatársai, évfolyamtársai, az erdészszakma sok-sok képviselője szerte az országból.

Az erdészösszertartozás méltó megjelenítése volt a szertartáson való búcsúszereplés, majd gyászszakestély.

Drága Simsay Pista!

Soha nem fogunk elfeledni, s mindig szeretettel emlékezünk Rád, mint ahogy szeretünk, amíg Veled lehetünk.

Köszönjük, hogy ismerhettünk, hogy Veled lehettünk ebben a világban.

Hajdú László

Nagy Miklós (1932–2007)

Nagy Miklós kollégánk 2007. február 15-én bekövetkezett, váratlan és megrendítő halálhírére a Veszprémi Erdészeti Igazgatóságon először hitetlenkedve fogadtuk, hisz az utolsó napokban többször is járt nálunk az irodában anyagot gyűjtve a legutolsó bírósági szakértői megbízatásához. Élete utolsó napjág fáradhatatlanul dolgozott, ezért nehéz elhinni, hogy lezárult az a szorgos életpálya, melynek néhány fontosabb állomását szeretném most pályatársai és követői nevében felidézni.

1932. október 18-án földműves családban született egy kis szigetközi faluban, Feketeerdőn.

Az elemi iskola 4 osztályát szülőfalujában, Feketeerdőn járta, majd a gimnázium 8 osztályát Mosonmagyaróváron a piarista, illetve az államosítás után az Állami Általános Gimnáziumban. Mind elemista, mind középiskolás diákként kiválóan tanult.

A soproni Erdőmérnöki Főiskolán az egyik legnépesebb – több, mint 120 fős – évfolyamban 1955 decemberében szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Gyakornoki idejét 1956. január 1-én kezdte meg az országos hatáskörű Erdőgazdasági Építőipari Vállalat kaposvári Főépítésvezetőségén. A cég váratlan megszüntetése után Somogy, Baranya és Tolna megyében úttervezéssel és a kivitelezés irányításával foglalkozott. Mindig büszkén emlegette a bőszenfai erdészeti feltáró utat, mint első önálló munkáját.

1958 áprilisában a Vértesi Állami Erdőgazdasághoz került, ahol 1960-ig a Csákvári Erdészeti erdőművelési műszaki vezetőként tevékenykedett. 1960-62 között az erdőgazdaság központjában Tatabányán dolgozott csemetermelési előadóként. 1962 és 1964 között a Szári Erdészeti erdészeti vezetője volt, majd a központba visszakérülve 1967-ig a szakirányítási csoportot vezette.

1967 szeptemberében az akkor alakuló MÉM Veszprémi Állami Erdőrendezés megkezdésére és vezetésére kapott megbízást. 1968-ban az erdészeti hatósági munka, az üzemtervezés, a természetvédelmi és vadászati igazgatás hatékony új rendszerét alakította ki a Bakony és a Balaton-felvidék térségében. Munkatársait térségünk elismert szakembereinek köréből toborozta. Sajat szavai szerint: beosztottjait úgy válogatta meg, hogy „mindig büszke lehessen csapatára”. Munkatársaitól teljes odaadást, szigorú rendet követelt meg, ugyanakkor energikus, „kijáró emberként” minden feltételt megteremtett a számukra a családos letelepedéshez, nyugodt megélhetéshez.

Az erdőrendezésben és az erdőfelügyeletben azt a szemléletet érvényesítette, hogy az erdészeti igazgatás nem bújhat a törvény betűje mögé. Tevékenységében a törvény szellemét kell megjelenítenie, az erdő érdekét, annak megőrzését, gyarapítását kell szolgálnia. Ezt a szemléletet Veszpré-

rémben ma is meggyőződéssel valljuk és követendőnek tartjuk.

A vezetése alatt álló Veszprémi Erdőrendezésben vezeték be 1972-ben az országban elsőként az erdőgazdasági üzemtervek számítógépes feldolgozását.

Beosztottjaival szemben határozott, ugyanakkor közvetlen magatartású vezető volt. Szeretett munkatársaival a hivatalos órákon túl is együtt lenni, mulatozni. Jókedvű, társaságkedvelő, hangulatteremtő ember volt.

A szakmai munkában számára az erdészeti és a vadászat mindenkor elválaszthatatlan egységet alkotott. Az erdő és vadgazdálkodás újra meg újra napirendre került feladatjait nem rejtette véka alá. Mindenkor elfoglaltságtól mentes, korrekt álláspontot képviselt, racionális megoldásra törekedett.

A hivatali munka mellett aktív társadalmi tevékenységet is folytatott. Az Országos Erdészeti Egyesület Veszprémi MÉM majd FVM Csoportjának volt tagja, 1970-1993-ig egyben elnöke. Elnöksége alatt híve volt a szakmai és szakmaki kapcsolatok építésének, a látókört szélesítő rendezvények szervezésének. Nyugdíjasként is elmaradhatatlan résztvevője volt helyi csoportunk rendezvényeinek, kedves fellegével együtt szakmai kirándulásainknak.

A vadászat kitöltötte hétköznapi szabad idejét. A Bakony természeti szépségekben és vadban gyaránt egyik leggazdagabb területén a Gella-patak és a Hajag vidékén működő vadászterületnek volt tagja, korábban elnöke. De jellemző volt rá, hogy szabadidejében legalább annyira szeretett gombászni, szőlészkedni, borászkodni, mind vadászni.

Gondolkodására mindig jellemző volt, hogy gyorsan felismerte a társadalmi, gazdasági környezet szakmánkra vetülő törvényszerűségeit. A nyugdíjba vonulását megelőző évben kezdődött el az erdők rendszerváltozás utáni privatizációja. Hamar felismerte, hogy az adott helyzetben az erdők érdekét legjobban az szolgálja, ha az újdonsült birtokosok időben tájékoztatást kapnak erdeik igazi értékéről, az erdőgazdálkodás társadalmi érdekű korlátairól. Elrendelte, hogy a Veszprémi Erdőfelügyelőség munkatársai a legfontosabb tudnivalókról már a kárpótlási árveréseken tájékoztatásuk a leendő erdőtulajdonosokat. Sok tekintetben e gyors helyzetfelismerésnek köszönhető térségünk magánerdő-gazdálkodásának jelenlegi színvonala és rendezettsége.

Nagy Miklós a Veszprémi Erdőfelügyelőség igazgatói székéből vonult nyugdíjba 1993 áprilisában.

Munkásságát több állami és társadalmi kitüntetéssel ismerték el:

Nyugdíjasként sem szakított az erdészeti, vadászati munkával. Igazságügyi bírósági szakértőként működött mindkét szakterületen. Trófeabírálatot vállalt, majd elvégezve a soproni egyetemen az erdőértékelési tanfolyamot, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet értékbécselő szakértőjeként folytatta a szakmai munkát.

Ezzel párhuzamosan a magánerdő-gazdálkodásban is szerepet vállalt. A Mester-Hajag Erdőbirtokossági Társulat elnöke volt haláláig, sőt a Magán-Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Veszprém megyei Egyesülete elnöki tisztét is ellátta 1995-2002-ig.

Nyugodj békében!

Vasvári Ferenc

„Dicsértessék a Bakony”

A Bakonyerdő Zrt. 2006. október 20-án avatta fel az Ugodi Erdészet erdejének egyik magaslatán megépített, *Witt Lajos* erdőmérnökről elnevezett BAKONY EMLÉKMŰVET.

A helyszín a Bakony egyik legszebb kilátást, élményt nyújtó magaslata, gyönyörű panorámát biztosító e tájegy-ségről.

Az emlékmű megálmodója és egyben alkotója *Fodor Zoltán* fafaragó művész volt. Az avató ünnepségen így kezdte beszédét: „Olyan fa akarok lenni, melyet ha kivágnak is, tovább él.”

Művész által formába álmodott élet, az az élet, amelyet a Bakony, a kereszténység és a bakonyi ember alakított évszázadokon át. A fa, a bakonyi fa tehát tovább él a művész és a bakonyi ember lelkében.

Az emlékmű megjelenésében hűen fejezi ki e hármast kötődést. Anyaga fa, szimbolizálja e tájat, a kettős kereszt a kereszténységet, a két kopjafa a nő és a férfi motívumaival pedig az itt élő embereket.

A hármast egységet, a kölcsönhatást

sugározza felénk a meghalt, de az emlékműben a művész keze által újra életre keltett fa.

Az avatás alkalmával *Horváth László* vezérigazgató szövegezte a mű keletkezéséről, hangsúlyozva, mennyire hűen fejezi ki a Bakony és az itt élő emberek évezredek kapcsolatát, de kitért arra is, hogy vidékünk mit jelent a magyar nemzetnek, a magyar kereszténységnek. Kiemelte, hogy a műalkotás tisztelgés a természet nagysága és küzdelmes történelmünk előtt, melynek egyik nagy eseménye az 1956-os forradalom, mely éppen ebben az időszakban tekint vissza önmagára, ötven esztendő történelmi magaslatáról.

Avató beszédében *dr. Kovács Zoltán*, Pápa város polgármestere, elsősorban az 1956-os októberi eseményeket említette, melynek szele a Bakonyt és az itt élőket is megérintette. Hangsúlyozta, az emlékmű a múlt, a jelen és a jövő Bakonyának állít emléket.

A műalkotást *Tornavölgyi Krisztián* ugodi római katolikus plébános szentelte fel. Példázata a keresztény ember, Isten és a természet hármast kapcsolatát emelte ki.

A felszentelés után *Kincses László* előadásában Tóth Árpád Erdősziel című versét hallhattuk.

Az emlékműavató ünnepség fényét emelte vadászkürtöseink közreműködése.

„Dicsértessék a Bakony”

Gombási Károly
Bakonyerdő Zrt.

Jelen, múlt, jövő

Ugyancsak az Ugodi Erdészet területén került sor október 26-án a Hubertlaki kereszt újraépítése alkalmából rendezett ünnepségre.

Az eredeti keresztet Esterházy Tamás állította Hubertlakon, hálából, a tanácsköztársaság leverését követően.

Esterházy Tamás a kommunista rémuralom kegyetlenkedései elől ugodi birtokaira menekült. A hite és a Bakony rengetege oltalmat nyújtott neki a vörös terror idején.

Az általa emelt kereszt az idők folyamán egyre rosszabb állapotba került, így a Bakonyerdő Zrt. vezetése és a Zalai Borbarát Hölgyek Társasága közös elhatározására, a kereszt teljes rekonstrukciójának megtervezése után, megbíztuk *Fodor Zoltán* fafaragó művészt az új kereszt elkészítésével, amely az eredeti hiteles mása, egy újabb lélettöredékekkel gazdagítva. (A régi

kereszt konzerválás után a hubertlaki vadászház falán kerül elhelyezésre.)

A Baráti Társaság egy kedves társuk-

nak kívánt emléket állítani, aki sajnos már nem lehet köztünk, de bakonyi kirándulásai alkalmával sokszor elidőzött ezen a helyen, és a Hubertlaki kereszt újra barátai közé emeli Őt.

Diósi Gyula termelési vezérigazgató avató beszédében elmondta, hogy a múlt emlékeinek megőrzése fontos, hisz a múlt ismerete tud bennünket a jelenben éltetni és a jövőbe láttatni.

Sípos Péter erdészeti igazgató pedig azt hangsúlyozta, milyen fontos szerepet tölt be az Esterházy család a Bakony és a bakonyi emberek életében.

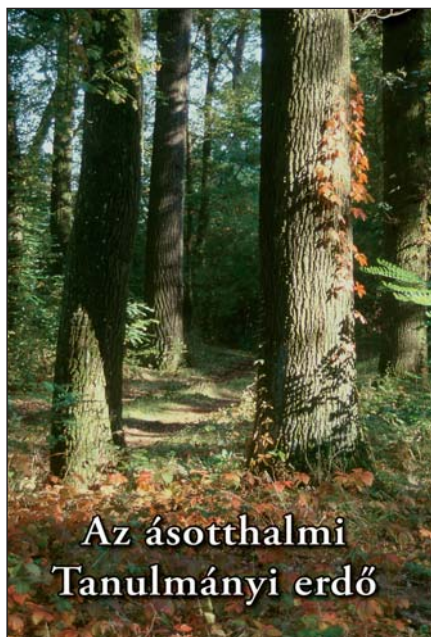
A keresztet *Tornavölgyi Krisztián* ugodi római katolikus plébános szentelte fel.

Köszönet *Fodor Zoltánnak*, a baráti kör tagjainak, különösen *Kulcsár Dénesnek* és feleségének, és mindazoknak, akik segítettek e nemes feladat megvalósításában.

Gombási Károly

Könyvismertetés

Andrési Pál (szerk.): Az ásothalmi Tanulmányi erdő
(Ásothalom, 2006. 1-352. o.)

Hazánkban többfelé találunk olyan erdőket, amelyek múltjáról hiteles forrásokkal rendelkezünk, és amelyekben jeles szakemberek keznyomát is felismerhetjük. Kötelességünk, hogy az ilyen erdők történeti múltját, jelen helyzetét alapos kutatómunkával feltárjuk, és a tapasztalatokat hasznosítsuk. Ilyen erdő az ásothalmi Tanulmányi erdő is. Az 1883-ban itt alapított Erdőőri Szakiskola, majd jogutóda, a Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola által kezelt erdőben olyan jeles személyiségek dolgoztak, mint *Kiss Ferenc*, a szegedi erdők atyja és mások. Szakmai érdek is, de emléküik megőrzése is egyaránt diktálja, hogy az erdőről monografikus leírás készüljön, és ebből más területeken is hasznosítható ismeret jussunk. Erre a feladatra vállalkozott Andrési Pál és 13 tagú csapata. Munkájuk eredménye egy szép kiállítású, szakszerűen összeállított könyv.

A könyvet rövid Előszó vezeti be *Göbölös Antal* tollából, majd négy fejezetre osztva megismerkedhetünk az ásothalmi erdővel. Az első fejezet Andrési Pál összefoglalója, az erdő történeti kialakulását, tulajdonosváltásainak eseményeit mutatja be. Az erdő történeti feldolgozás kiváló példája. Megállapításait más homoki erdőben is hasznosíthatjuk. Érdekes a molyhos tölgy homoki előfordulásának magyarázata. Ennek az őshonosnak ítélt

fafajnak homoki előfordulását magyarázza az, hogy makkját a törökök kiváló lótakarmánynak tartották, ezért igyekeztek elterjeszteni. Ez lehet a magyarázata a nagykőrösi, kunfehértói, csévharaszi előfordulásának. Ugyanígy a homokon néhol famatuzsálemként megmaradt feketenyárok nem őshonos megjelenésüknek köszönhetik létüket, hanem annak, hogy előerdőként szívesen ültették a homokfásítás keretében.

A Tanulmányi erdő ökológiai viszonyait *Andrésiné Ambrus Ildikó* összefoglalásából ismerhetjük meg. Előnye, hogy a növényzetnek külön alfejezetet szentel. A hidrológiai adottságokat *Zsírós Attila* dolgozta fel, több évtized talajvízének szintváltozásait mutatja be. A talajviszonyokat a soproni Termőhelyismeretani Tanszék oktatói (*Bidló A.-Heil B.-Kovács G.*) foglalták össze. Az egyes feltárások eredményeit a korábban Bellér Péter kidolgozta módszer felhasználásával mutatják be.

A következő nagyobb fejezet a Tanulmányi erdő fontosabb fafajait mutatja be (*Andrési P., Csóka Gy., Koltay A. és Veperdi G.* feldolgozásában). Ez a sokoldalú anyag a kijelölt mintatorzsek törzselemzésének adatait tartalmazza. A

magya nemében páratlan bőségű ismeret és a vizsgált fafaj általános jellemzése után a méretbeli adatokat, a fafaj egészségi állapotát jelző károsítókat írja le. Kár, hogy a bemutatott törzselemzési adatok mellől elmaradt a kivágás helyének termőhelytípus adata.

A befejező fejezet a Tanulmányi erdőn létesített erdészeti kísérleteket, a belőlük levonható tanulságokat tárgyalja (Andrési Pl. készítette társszerzőkkel). A felvett adatokat bőséges mellékleti összeállítás tartalmazza. Ezek között *Csiba Imre* és *Keserű Zsolt* gyökérfeltárásait és a *Veperdi házaspár* hosszú lejárati hálózati kísérleteit kell említenünk.

Összegezve: ritka alapossággal és részletességgel, sokoldalúsággal készült könyvet tanulmányozhattunk. A maga nemében páratlan bőségű ismeretanyag például szolgálhat más, szakmatörténeti fontosságú erdők leírásához, tanulságai bemutatásához. Mindezt szép színes talajfelvételek és *Csóka György* rovarfelvételei és gyökérfeltárásokat szemléltető fotói gazdagítják.

A könyvet nemcsak az alföldi erdészek kezébe ajánljuk, hanem azoknak is, akik az erdők teljes körű vizsgálatával, értékelésével foglalkoznak. Az ásothalmi szakoktatási intézmény tanárai és szerzőtársaik kitünőre vizsgáztak!

Ismertette: **Dr. Szodfridt István**

Józsa László fafaragó, erdőmérnök kertje Vancouverben